

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Praxis Beneficiorvm D. Petri Rebvffi Montispessvlani
Ivrvvm Doct. Ac Comitiss, Ivrisqve Pontificii Ordinarii
Professoris Paris. & ibidem in supremo Senatu Causarum
Patroni**

Rebuffi, Pierre

Coloniae, 1610

De regia ad praelaturas nominatione facienda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63686)

conf. 133. circa. in 6. vol. [vide in l. non solum. in fi. l. seg. ff. de procura. vbi etiam speciale mandatum requiritur.]

& sufficiens a mandatum accepit.

Sufficiens mandatum quando dicitur.
a *Et sufficiens*) Tollit ea quæ not. in c. 1. de app. in 6. vbi procurator minus instructus non dicitur habere sufficiens mandatum. Bald. in l. illud §. ff. de imm. nempe quando mentio fit de procuratore intelligitur de legitime constituto, & cum sufficiens mandato. Bald. in l. vna. col. 1. c. etiam per procur. causam in integ. vesti. agi posse. & si primo fuit generaliter constitutus, & is prosequatur causam requirentem speciale mandatum, si postea producat speciale mandatum ante exclusionem productionis, conualidatur iudicium. Bal. in l. falsus. col. 9. vers. ad tertiam. nu. 25. C. de furt. i. deo solent cauti demum scribere practici, talis constituit talem cum rati habitatione gestorum: &c. & dicitur tunc sufficiens, quando per illud potest facere ea quæ sibi mandata sunt arg. eorum que no. in c. cum in cunctis. in princ. de elect. finem huic rub. impono.

De regia ad prelaturas nominatione facienda.

DE eorum a fratrum consilio, & unanimi consensu, ex certa nostra scientia, & potestatis plenitudine, & statuimus & ordinamus, e quod de cætero perpetuis futu-

Huius tituli distinctio.
Hic titulus habet tres partes principales, prima præbet regi nominationem in cathedralibus ecclesiis, ac metropolitanis, certumque tempus eidem præstituit, intra quod si non nominet, plena erit papæ dispositio. In secunda quæ est, ibi, monasteriis, idem statuit in monasteriis & prioratibus conventualibus electiuis, ter-

tia, ibi, per præmissa, & ecclesiis habentibus priuilegia eligendi electionem referuat, & hæc sit huius tituli summa. de nominatione regia est text. in c. quod sicut. de electio.

Hic §. 1. sic diuiditur, imprimis prohibet electionem fieri in metropolitanis, & cathedralibus. In secunda parte nominationem regi præbet faciendam de viro qualificato intra certum tempus ibidem præstitutum. In tertia parte duos excipit casus, videlicet quando tempore præstituto nõ prouidit, & quando vacant in curia. In quarta parte annullat electiones factas contra præmissa. In quinta a qualificatione prædicta excipit, regis consanguineos, & alios de quibus, ibi, secunda pars est, ibi, sed illarum, tertia, ibi, alioqui. quarta, ibi, decernentes. quinta, ibi, consanguineis, & sit hoc loco summarij ad istum. §. 1. & cum forma nominationi regie data sit, optimū est ipsius interpretationem facere verbis eius relatis, vt in simili tradit Vlp. in l. item venium. §. præter. ff. de pet. her.

a *De eorum fratrum consilio*) Et sic papa ardua cum consilio cardinalium explicat rex. in cap. per venerabilem, ver. si difficile, & c. qui filii sunt legitimi, dixi. ut. 2. supra. eo in verbo de eorum. Idem in episcopo, vt ex consilio canonicorum ardua tractare debeat. c. nouit, & c. quanto de his que fiunt a prel. & quæ dicantur ardua, relinquit arbitrio boni viri. Fel. in c. causam. col. 2. de iud. Imperator etiam in arduis procedit, cum consilio, vt in auct. habita. C. ne filius pro patre, vbi dicitur sic rex debet capere consilium pro republica. sicut pater pro filiis suis. Bal. in ca. intellectu, re debet pro nor. 2. de iure. ur. vbi dicit regem debere tueri salutem Reip. imò quando constitutio regis tangit populum, debet requiri populari consensu, non totius, sed principalis. Nam decuriones, consules, & scabini vocari debent, arg. §. interim. in auct. de defension. col. 3. Bald. expressum in c. quanto. col. 1. de iure. ur. & ideo gentes trium statuum solent conuocari in hoc regno ex consuetudine, licet Imol. in c. si de maiori. dicat sufficere requiri consensum capitanei prouin-

uinciae, alia hic multa tradit Ioan. Dayma que licet videre. Multo maiora scribit Bofcus de condecha in rub. de const. col. 16. cum multis seq. ubi tradit regulam de papa, quod ardua cum consilio cardinalium tractare debeat, cum decem ampliationibus, & quatuor limitationibus, quæ omnia missa facio, tanquam sint in arca principum recodita, quando debeant vocare, nisi iuri naturali non vocando derogarent, prout scripsi in ordin. reg. rub. des ad iournemens personels.

b Ex certa scientia Tunc Papa dicitur scribere ex certa scientia, siue in literis exprimat. arg. cap. semotu proprio. de preb. in 6. siue ex verbis eius elici possit. Pan. & alii in c. adha. de refer. Fel. in cap. cum inter. de excep. las. in l. si quis iniquum, in prin. col. 2. ff. de iurisd. om. iud. multa hic de certa scientia pos-

Quando sit sem scribere, quæ addidi ad Alber. in dictio. credendum in verbo clausula ex certa scientia, ubi sexcento penitentiis tas ferè allegationes inuenies. Item dum uio dicitur sibi dicit hic Io. Dayma standu esse dicto sibi communi penitentiarii, de his quæ dicit sibi esse commissa viua vocis oraculo de consuetudine curiæ secundo etiam in præiudicium tertii intellige in his quæ respiciunt forum conscientie, quia in illis non querimus testes, sed procedimus simpliciter & de plano, in aliis secus erederem per l. inam. C. de mand. prin. & glos. in regula cancel. 37. text. in c. cum a nobis, ubi plene doct. de restib. Barb. in tract. de prestant. Card. in l. q. 2. partis. gl. & doct. in c. ficus, de sen. ex com. hodie ex communi Franciæ praxi non credimus etiam legato de latere asserenti se viua vocis oraculo dispensandi potestatem, vel aliam à Papa habere, nisi eam ostendat, & in parlamenti eius potestas registretur & postea huiusmodi in diget, potest habere exemplum à registris parlamenti, & facit fidem, ac si originale produceretur, vt vidi sapius obseruari in hoc Parisiensi parlamento, scripsi in rub. de registra. concor. in curiis facienda, infra.

c Plenitudine Quæ est arbitrii plenitudo nulli necessitati subiecta, nullisq; iuris publici regulis limitata, & non conceditur nisi à Deo Bald. in l. si aquam. col. 6. nu. 38.

Clausula de plenitudine, quid sit, & quid operetur.

& seq. C. de ferui. & aqua. & hæc clausula solet apponi in legibus condendis, & ordinationibus, ac in arduis, quæ operatur, vt videatur princeps supra ius dispensare. ca. proposuit. de concess. preb. cl. pastoralis. de re iud. in his tamen quæ rex præsumitur ignorasse, vt sunt iura partium, & possessiones, hæc clausula nihil prouiderit. c. 1. de constit. in 6. Bal. in l. fin. C. sent. rescindi non posse. Soc. conf. 129. in enini. col. 7. in 3. vol. multa hic Dayma de hac clausula de plenitudine potestatis, de qua dixi in gl. iuramento. infra in formamand. apost. & in addi. ad Alber. in dictio. in verbo clausula, de plenitudine, quæ si hic addere vellem, chartas multas implem.

d Statutum De hoc verbo dixi in gl. 1. §. de col. infra. & in cap. vnic. no. 4. C. de sent. quæ pro eo quod interest, ubi vide, si non graucris abundè.

e Ordinamus Id est disponimus, & quasi in ordinem redigimus, aliquando tamen ordinare idem est quod consecrare, quia diligentia de ele. vel ordinare, id est, benedicere. 2. de resti. aliquando ordines conferre. c. episcopus. de preb. c. episcopus. 2. di. inter dum beneficium conferre. c. si tibi absen. de preb. in 6. c. nulla. & c. pen. de concess. preb. gl. in e. super eo. de offi. deleg. & aliquando instituire. c. 116. q. 5. & ibi gl. vel prouidere. c. nullum. 18. q. 2. licet gl. ibi exponat eligere, & aliquando sic sumitur, vt n. c. cum in illis, & ibi Arch. de preb. in 6. aut institutionem confirmare. c. 2. de ar. re. postquam. & ibi Prepos. 50. dist. vnde dicit gl. in verb. ordinari in exercit. q. vna. de offi. deleg. in communibus verbis hoc esse multum generale comprehendens quemuis modum, quo quis habet dere propria disponere iure suo quod est notandum, vide i. ex. & gl. in l. sancimus. 2. & personis. C. de adm. iur. & proce. ordin. in verb. ordonances. 2. tomo. comment. dixi in glo. 3.

ris a temporibus loco dictæ Pragmaticæ sanctionis, ac omnium & singulorum capitulorum in ea contentorum, videlicet vt de cætero cathedral. b & metropolitani

nis ecclesiis in dicto e regno Delphinatus & comitatu Dienfi. ac Valent. nunc & pro tempore etiam e per cessionem

iam postea natum. & l. si. ff. de leg. l. se cognatis. de reb. dubiis. c. quanto. de cenib. in cum aliis multis quæ possent hic allegari, in contrarium tamen videtur, quod rex non haberet nominationem, si non concederetur eidem expressè in erigendo, tū quia quod hic statuitur est odiosum ecclesiis, ergo debet restringi. l. cum quidam. ff. de lib. & posth. tum etiam quia laicus non habet beneficiorum nominationem, vel collationem, nisi sibi expressè concedatur. c. si quis deinceps. 16. qu. 7. Adhæc quia hæc concessio intelligitur de ecclesiis presentibus, & non futuris, nam nominatio non potest dari ad ecclesiam, quæ non est, sicut seruitas non extenditur ad personas futuras. l. non modus C. de scruta. & c. subgestum. de dec. ¶ & sic verba huius text. quo ad hoc non trahentur ad futuros episcopatus. per c. si. & ibi doc. de refer. tex. in l. si in ff. de auro & arg. leg. l. Iulianus in si. cum l. sequ. & l. uxori. §. 1. de leg. 3. multa adducit ad hanc rem Fel. in c. cu. a deo. de refer. scripsi de vniuersitate recentior erecta, in trac. nom. q. 6. nu. 10. maxime quando verteretur in præiudicium alterius quam concedentis. c. quia circa. de priuil. vt est in hoc casu, quia esset præiudicium non solum concedentis Papæ, sed etiam ecclesiæ erectæ, ergo non extenditur, nisi aliter, prouisum fuerit, & intellige regem in cathedralib. posse nominare, siue illa ecclesia fuerit regularis, vt Nemausen. Vtiacen. Sarlarten. & aliar, siue secularis, quia constitutio loquens de ecclesia cathedrali comprehendit eam, siue sit regularis. Barb. in cle. 1. col. 13. de elect. & sic seruatur. debet tamen eo casu regularem nominare: quia verba debent intelligi secundum qualitatem personæ ad quam dirigitur. l. plenum. §. equit. ff. de vsu & habi. Bar. in l. si non sortem. §. liberius ff. de cond. indet.

Verbum de cetero quia signi-
a **Futuris** Ergo ad futura tantū hæc concordata extenduntur per hoc verbum & verbum de cetero hic positum, de quo in c. non debet. de consang. & affi. & ca. vno. de posth. pr. el. in 6. & c. licet cano. de elect. eo. libr. ca. de restanda. de concess. preb. ibid. gl. in proce. cle. in verbis. de cetero. & in cle. 1. de vsur. quia natura legis est futuris dare formam negotiis. fin. de constit. & ibi plenè Fely & alii tra- dunt limitationes, haberet etiam locum in ecclesia vacante tempore horum concordatorum per verbum text. nunc & pro tempore, vt infra firmari.

Reges in ec-
b **Cathedralibus** Reges in cathedra- libus ecclesiis sunt patroni. Arch. teste in ca- lectis. 6. dist. & Bal. in proce. decret. Rex pacifi- cus. col. 2. num. 12. & in c. quanto in fin. de iud. quod est verum quo ad protectionem ecclesiarum, & rerum ipsarum. cap. principes. & c. res. 23. q. 5. sed non vt habeant potesta- tem eligendi, præsentandi, vel nominandi epif. vel archiepif. in illis. c. nobis. de iure par. Card. vic. in super. 10. dist. & in d. c. le- ctis. vnde dicit Pan. in c. venerabilem. col. pen. nu. 20. de electio. quod imperator est aduo- catus, & defensor ecclesiæ, non patronus, sequitur Roch. Curcius. in tracta. de iure par. in ver. in ecclesia. q. 1. vide Maleret. in tracta. de elect. fol. 19. Boer. in dec. Burd. q. 32. alia per nos, & q. 46. nisi expressim eidem concederetur a Papa nominandi potestas, vt hic, alias su- perflua esset hæc concessio, & omnes principes haberent hanc nominandi pote- statem, quod non est verum, nisi expressè concessa fuerit, vt hic patet.

Rex an pos-
sint nominare
re ad eccle-
siam cathedra-
lem de nouo ere-
ctam.
Quid si aliqua nunc erigeretur in ca- thedralem? an rex posset nominare ad eam? videtur quod sic, per verba huius text. ibi pro tempore & ibi de cetero, & quia verba conueniunt ergo & dispositio. Item fa- cit. l. placet. ff. de li. & posth. vbi institutio post- huius trahitur ad omnem posthumum, et

c **In regno** Licet aliqui tradant disse- rentiam quado dicatur de regno, vel in re. de regno & gno, quia generalius est dicere de regno an disse- rentiam, quam in regno Franciæ: nam Va- riam. rancia, Normania, & Britannia sunt de re- gno, nō tamē in regno. Bonif. in c. l. nu. 46. de prin. sic dicimus de exēptis ab episcopo,

ut sint in diocesi, non tamen de diocesi. *te-
ste Pano. in c. abolende. not. vlt. de sepult.* tamen
quando datur privilegium regi & suo re-
gno, vel habitantibus in regno, vel his qui
sunt de regno, includuntur omnes qui sunt
sub ditione regis, & reginæ, & expressio
facta in intitutionibus, videlicet dilecto
filio Regi Franciæ, &c. censetur facta cau-
sa demonstrandi, cuius causa, vel cuius
hominibus indulgentia fiebat, non autem
causæ limitandi concessionem ad eos tan-
tum qui essent de regno, vel in regno Frã-
ciæ *arg. l. pen. §. quod vulgo ff. de vi & vi arma.*
sed ideo expressit hic Delphinatum, & co-
mitatum causa tollendæ dubitationis, vel
quia sunt separati à regno.

Quare di-
catur Del-
phinatus,
& quomo-
do fuerit
acquisitus.

d Delphinatus Dicitur Delphinatus
ab Imberto Delphino, qui cum sine liberis
esset, Philippum Valesium, Franciæ tum
regem successorem atque hæredem illius
principatus fecit, nec multo post pecunia
de qua conuenerat accepta à Philippo,
mundo renunciatis, prædicatorum ordi-
nem Lugduni idem Imbertus professus
est, & ibidem sepultus, & ab eo quidem
tempore Imberto defuncto Franci Viennam,
Delphinatamq; possederunt, si Gua-
guino credatur *in lib. 3. de Philippi Valesii ge-
stis* scribenti, vnde primogenitus Regis
Franciæ filius Delphinus vocari est solitus,
ut est omnibus obuium, quod pietate
ac amicitia Delphini naturam sequatur,
de quibus dicit Plin. *lib. 9. c. 8.*

c Etiam per cessionem Id est, per re-
signationem quacunque, siue fuerit sim-
plex, siue in fauorem, cum hic text. simpli-
citer loquatur, & generaliter, ergo gene-
raliter intelligitur de omni resignatione,
etiam si quis resignaret pensionem retenta,
quia semper dicitur cessio & cessio, indefi-
nité hic referuatur regi, ergo omnis, etiam
quia regis interesse potest in hac cessione
facta retenta pensione, de qua dixi *in tract. de
pacif. poss. in 18. amplia sicut in aliis.* & quan-
do Papa vult intelligere de simplici resi-
gnatione tantum hoc exprimit, ut in §. vo-
luntus. *infra. de coll. & in regula. can. 18. & ces-
sio in fauore alicuius facta cessio est, ergo*

hic comprehenditur, cum non excipiatur,
nec potest assignari ratio, cur de vna ma-
gis quàm de aliis hic intelligatur, ergo de
omnibus hic intelligitur, *ar. tex. & ibi Pan.
in vno. in c. super eo. de paro. vbi dicit illum tex.
loquentem de præscriptione, intelligen-
dum de omni, siue cum titulo, siue sine ti-
tulo, & quia hic nihil excipit, cum potue-
rit excepisse, ergo. c. quia circa. de privileg.*

Idem intelligo in cessione facta causa
permutationis per supradicta, cum tunc di-
catur vacare, ergo consensus regis (quem
le placet du Roy dicitur) requiratur, cum pos-
sit nominare occurrente vacatione, vñ hic
dicitur *facit gl. in cl. vna de veru. perm. huc ac-
cedit quod in permutatione requiritur
præsentatio & consensus patroni. tex. in ca.
cum dilectus. & ibi Anc. in 4. no. de iure par. sic
& in hoc regno in permutatione episco-
patus requiritur regis assensus. hic capitu-
la nõ possunt procedere ad electione qua-
do vacat archiepiscopatus, vel alia digni-
tas, de qua hic per cessionem, ergo rex no-
minabit, quia in suum fauorem sunt subla-
tæ electiones, & ne vna res diuerso iure ce-
deatur. l. eum qui. *ades. ff. de v. iuca. & ita ter-
uatur, ut audiui à lumæ notæ viris.**

Idem si cessio fieret per vnum ex colliti-
gantibus lite pendente, tunc etiam ex regis
consensu alter admittetur in eo statu, in
quo inuenit litem pendere. *c. si. ut lite pend. in
6. probatur in hoc tex. ibi, in manibus no-
stris factam, ergo quancumq; sit manib.
Papæ cessio, rex nominare, potest, sic sem-
per, cum in manibus aliorum episcopatus
cedi non possit. c. pen. & si. de transla. ep. &
sic ex hoc text. patet quod licet per Prag-
sanctionem cessio episcoporum a solo Pa-
pa recipi posset. §. quibus. & ibi gl. de elect. in
Prag. & de iure ad solum Papam pertinet
admittere resignationes episcopatum. c.
nisi. in de renun. tamen per hæc concordata
ex cessione Papæ, rex nominat ad epi-
scopatum vacantem etiam per cessionem,
vide *infra. eo. in gl. vacantibus. & Dom. in conf.
125. dubia. q. 3.**

Notare debemus solenne verbum, quid
si quis constituerit procuratorem ad resi-
gnandum

gandum beneficium coram Papa, non poterit interim resignare coram ordinario, nisi prius notificaret resignationem procuratori, & hoc propter elusionem & variationem clericis maximè prohibitam *de. vna. de veniuc. vbi etiam gl. tenet quod siue expresse siue tacite procurator reuocetur, oportet quod fiat notificatio, vt dicitur in text. ibi, duxerit quomodolibet reuocandum. Reuocat tacite, quando coram ordinario resignat post constitutione procuratoris primo factam, vt in curia resignetur, & illuditur Papæ, quando resignatur coram ordinario, & sic coram inferiore, sic expresse consuluit Barb. conf. 48. clement. isimon. in 4. vol. per tex. sing. in c. bone. 2. in fin. ibi, si enim postquam postulatio subscriptionibus postulantium roboratur & presentatur Ro. pontifici approbata, possent ab ea recedere postulantes, nobis frequenter illuderent, & iudicium nostrum ex eorum pendere arbitrio videretur. *de postul. prelat.**

Et ita seruat parlamentum Parisien. rescripto Petro Binsio in tract. de elect. in 3. parte. c. 1. & sic fuit iudicatum in supremo senatu Burdeg. vt restatur Boë. in decis. suis. q. 207. ad secundam. Et ideo infert Pan. in c. cum olim. col. 6. vers. quæro quid intendit. de re iu. quod si habens collationem beneficij à Papa postea ab inferiore recipiat alteram, super eodem beneficio, Papa poterit illum priuare eo beneficio, quia est quædam ingratitude, & delusio erga superiorem, propter quas inducitur legitima causa priuandi eum & in hoc casu non debet multiplicari titulus. *Fel. inc. in nostra. col. 3. vers. titulus multiplicatur. de rescrip. quem ad verbum transcribit, non correctis quidem verbis Ioan. de Selu. in tract. de beneficio. in 3. parte. q. 10.* Item dicunt regaliste, quod si quis collationem à rege iure regali habuerit, & postea ab ordinario, vel ab alio alteram, debet priuari vtraque, quia indignum se facit collatione regia, qui alteram recipit, quod non firmo maximè quando à Papa haberet. Ad hæc subdiaconus Papæ allumens alios ordines ab inferiore, potest deponi ab inferiorib. quia videtur renouasse pri-

uilegio, secus in ordinato à Papa, qui non potest deponi, nisi à Papa. *Bal. & alii in c. illud. de maio. & obed.*

Quæro, quidam resignauit coram papa episcopatum in fauorem nepotis: & sine nominatione, & regis consensu, Papa illi prouidit: demum rex alium nominat. An resignans possit regressum habere ad suum episcopatum, per illam clausulam non aliter nec alias, quæ denotat actum in contrarium non valere. *gl. noc. in l. si quidem. C. de excep. las. conf. 86. in causa. in fin. vol. 3. respondeo in hoc casu, quia partes non vtrius fuerunt concessione iuris, non reuertentur ad sua beneficia. clem. vna de rer. permut. vbi gl. & doct. aiunt, quod si resignatio non poterit fortiri effectu propter dolum, vel culpam compermutantium, tunc resignatio & vacatio firma remanet. *doct. in c. licet. de rer. permut. in 6. vbi doct. plene explicant.* Sed resignans & resignatarius erant in dolo, volentes priuare regem sua nominatione, aut saltem in culpa lata ignorando hæc iura: *gl. in. in l. quod re. ff. si cert. per. cum quilibet teneatur scire iura communia, vt ibi dem dicitur, & in l. leges. C. de legi.* Et si vnus erat in culpa, alter non, is qui non erat in culpa, ad suum beneficium redire poterit. *Bonifa. in d. clem. vna. col. vltim.* Et culpa resignantis deprehenditur, si in instrumento in quo constituit procuratores ad resignandum episcopatum, non sit apposita aliqua clausula nominationis habendæ, vel consensus regis, quia per hoc fraudare velint regem sua nominatione, & hoc casu poterit nominatus à rege, & ista sunt magni ponderis, quæ fieri non debent sine prudentum consilio, quo his obuiare poterit.*

Notandum est tamen, quod in constitutione procuratoris maximè ad resignandum debet nominari procurator certus, & certus esse debet, nec valeret si nullus esset certus, sed in albis, id est, sine scriptura. *text. notab. in l. 2. ibi dummodo certus sit. qui datus intelligitur. ff. de procur. Et hoc est de substantia, alias ferè tolleretur facultas reuocandi, & intimidandi reuocatum procuratori, quia nescirem cui pro-*

Resignans sine episcopatu nominatione. An ad illum redire possit.

Non valet constitutio procuratoris ad resignandum nisi sit certus.

curatori intimare reuocationem possem, vt in *cle. ma. de renunc.* Et ista sunt notanda. nepe saepius de his fui consultus. Tamen recipi in albis & approbari in curia Romana scribit Boer. in *dec. Burdeg. q. 274. an valeat.* in manibus a nostris, & successorum nostrorum Romanorum pontificum.

Manus regia *In manibus.* Hoc dicendi schemate saepius vtitur Papa, vt in *cap. pen. & vlt. de renun. c. cum pridem. de pact. c. si. de excess. beat. & de prelat. cap. cum accessissent. & ibi Dec. col. 1. quo profu.* *constit. post Barba. in cler. vii. de renunc. & alibi multoties, & tunc accipitur pro potestate, vel autoritate, vt Psalm. vii. Anima mea in manibus meis semper. Eccl. i. cap. 2. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit eum in manu consilii sui. cap. 2. de arbit. & quando beneficium est contractio in hoc regno Franciae, ne partes veniant ad arma, iuxta l. *equitum ff. de usufruct. solet poni ad manu regiam: & multa alia ponuntur ad manu regiam, & saluantur in hoc regno, sicut olim omnia manu regia gubernabantur. l. 2. in princ. ff. de**

Saisire *orig. iur.* vnde usurparant iudices regii, & in practica seruatur, quod nulli iudici ecclesiastico competit manu iniicere, seu vt dicunt practici saisire, nec sequestrare, ne partes veniant ad arma, nisi fuerit iudex regius, & sic contrarium fiat vidi appellari tanquam ab abusu, anno 1537. die prima Iunii, & fuit dictum bene appellatum & abusu concessum per Archiepisc. Senonen. qui sic concesserat, pro quo facit singulare dictum Bald. in *cap. significasti. de offic. deleg. assentis episcopum posse pronunciare de dote restituenda, sed non mittere in possessionem laicalem, nisi per iudicem secularem quia non habentes territorium non possunt mittere in territorium. l. iubere cauere. ff. de iur. dic. omn. iudi.*

Arrestum. [Bal. in l. 1. §. 1. col. 2. ff. de off. praefect. vrbis.] Et hodie nimis cito iudices ponunt res ad manu curiae, siue ad manu regiam, teste Pet. Iacob. in *pract. suarub. de statu curiarum. vers. rem est aduertendum, &c.* & si sit se pecuniam & arrestare non pertinet ad

iudicem ecclesiasticum in territorio regis vt regales dicunt, & ita seruant in forense iudicio. Tamen spiritualia capi & saisiri non debent, etiam pro debito curati, vt fuit decisum, anno 1533. die 8. Maii. haec manus regia dicitur quidam murus defendens a violentiis & oppressionibus subditos, si recte fuerit imposita, vt in *omnis vinda. lib. 1. c. 26.*

Et solet poni manus regia, ne vis fiat inter gallos homines, vt *Proverb. 31. Manum suam misit ad fortia. & quatuor facit.*

Primo protegit ne litigantes occidantur, vt dixi. & *Esai. 51. c. In vmbra manus meae protexi te. & Dauid Psal. 137. Si ambulauero in medio tribulationis, visitabis me, & super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, & saluum me facit dextera tua. Nam securitatem litigantibus praebet, & timentibus offendit. *in l. presenti. §. sane. C. de his qui ad ecclesias confugiunt, plene lox. Raynault. in compend. feuda. in tract. de securitate.**

Secundo, haec manus regia destruit iniquos, & delinquentes. Dauid, Manus tuas disperdidit, & itam sicut dicitur *Gen. 22. c. debet habere princeps, nam Abraham portabat in manibus suis ignem & gladium, ignem correctionis, quo delinquentes coquantur, & emendantur: gladium vero occisionis, vt proterui & pertinaces scindantur & euellantur, vt ipse in haereticos, & gladium in alios sceleratos. l. quisquis. in princ. ibi, gladio feriantur. C. ad leg. l. l. maiest. l. cum vobis, ad leg. l. de adole.*

Tertio adiuvat pauperes. *Psal. 88. Manus enim mea auxiliabitur ei.*

Quarto conseruat ius habenti, quia per manu regiam non tollitur possessio alii cui sed conseruatur ius habenti. *Henri. hic. in c. examinata de iudic. sequitur l. om. de Selua in tract. de beneficio. in 2. parte. quest. 4. col. 2. [Si rament manus regia fuerit imposita generaliter super successione, & hereditate, non conseruat singulas res, si vnus aliquam rem hereditatis possideat, nempe ille manu tenebitur, secus si fuerit imposita super re singulari, vt hic. & an in leuatione manus debeat pars cuius inter est, citari, quod non concludit From. in c. in*

suis decif. q. 66. in 2. parte. vide que scripsi in §. 1. de sent. exec. in ord. reg. in 1. tono.

Ultimo hæc manus regia prohibet, ne quid fiat contra hanc manus appositionem, alioqui contra faciens infringit manum regiam, & is qui hoc facit, etiam si fuerit clericus, puniri solet per iudices regios, dicentes esse casum privilegatum, ut teneantur eorum iurisdictionem etiam pœnali iudicio, ut permittitur in l. vnassiquis ius dicenti non obtemperauit. & habetur in stylo parlamenti, in 1. parte. rubr. quorum cogni- uo specialiter spectat ad regem. §. item de factis contra.

Et postea facta reuocantur tanquam attemptata in causa appellationis. de quibus in 1. non solum. de appellatio. in 6. Item quando est manus regia apposta, prouisus non debet ante manus leuationem administra- re, ut idem asserit Francisc. marc. in decif. 44. in 2. parte. quamuis Fel. teneat hoc non valere, in cap. ecclesia. q. u. de consti. hoc tamen iure utimur [in hoc regno] & aliquando hostiari parlamenti, vel alii commissarii regii, alicui rei affigunt manum ferream, per quam prohibetur, ne quid fiat aut at- tentetur, quod si contra fiat, crimine læsæ maiestatis puniunt. Host. no. in summa de sa- crament. non reuer. §. & qualiter. in sm. pulchre D. Guillet. le Rouille in consuetud. Cenoma- cen. in 1. parte, art. 1. gl. 2. ubi iura ad regem spectantia congerit.

De manu limitari loquitur text. in l. qui resistere. ff. de reuendi. l. 3. §. 1. ne vis fiat ei. De manu ministrorum in l. 1. si uentis not.

Ex quo dicunt practici, quod manus armata à principe datur, manus uerò for- tis à se nata. text. tamen in c. licet de uoto. dicit manum regis, manum fortè, & sic confun- ditur illa differentia. Manus aliquando ac- cipitur pro instrumento corporis, ut in l. si quis id quod ff. de iurisd. omn. iud. & in c. si quis suadente 17. q. 4. de Ecclesiastes que. Quodcunq; facere potest manus tua, instatèr operare. & alibi dicitur: Vah manibus malefacien- tibus. & manus dicitur organū organorū, & omnia opera manibus attribuuntur, se- cundum Aristot. 3. de anima de multiplici manu scripta in l. mulieris. §. abesse ff. de verb. signif.

Postremò nota quod in confirmatione solet episcopus manu percutere maxilla eius quem confirmat, ut deinceps remini- scatur. Sed miles quando creatur percu- titur in signum quod in futurum sustine- bit malum. Bald. in l. 1. §. fin. ff. de testa. milit. Idem in sponso, quando sponsalia contra- hit. gl. in verbo, rapinaria. in l. fin. C. de eman- cipat. libe. D. Boer. in §. 1. rubri. de consuetud. in arim. & Boer. in addit. ad consuet. vitur. Quid si detur alicui domus ea lege, ne ex- eat à manibus suis, declarat Claudius de Seyfello, in l. manumissiones col. 1. ff. de iusti. & iure.

canonicè a intrantium sponte b factam vacantibus c illarum capitula,

a Canonice intrantium.) Elicitur Quando de- ex c. ego N. ibi, successoribus canonicè intran- catur cano- tibus. de iureiur. & tunc dicitur canonicè nicè intra- intrare, quando secundum regulas cano- re. nicas eligitur, & quando intrat per ostiū. c. relatum. de iure patro. & quando est ele- ctus à duabus partibus cardinalium, vel à maiori parte, & iure. cap. licet de vicaria. de elect. cap. ubi periculum, illo tit. in 6. alioqui anathemate cum suis authoribus, fauto- ribus, & sequacibus à liminibus sanctæ Dei ecclesiæ separatus abiciatur, sicut antichristus, & inuasor & destructor to- tius Christianitatis. cap. 1. col. 3. dist. 23. dixi in gloss. quilibet. in §. 1. de mand. apost. infra. illi ergo, qui canonicè intrauit est facien- da nominatio, non alii, ut hic, etiam si al- ter vi esset in possessione, quia non cano- nicè intrauit, ut hic requiritur, alioqui est fur & latro, qui non intrat per ostium, ut est in Euangelio. etiam non dicitur Papa, qui non intrat per ostium, sicut nec omnes, vel prælati, qui non est de iure. Refero ver- ba Bald. in §. marchio, in princ. qui feud. dare poss. dixi in reper. l. vnica, in præfat. num. 76. de sent. que pro eo quod interest, & in dubio præsumitur, quod canonicè intrauerit, quia delictum non debemus præsumere. l. merito. ff. pro socio. maximè in Papa, qui vices Dei in terris gerit, ut non semel scripsi supra. & in praxi benef. post. prin.

b Sponte

Actus quibus b. *Sponste.* Secus si quis coactus sit abire sacerdotio, vel prelatura, quia tunc sicut resignatio non debet recipi per Papam, ita non debet Rex nominare, imo non obstant tali resignatione metu facta, poterit qui resignauit repetere episcopatum, vel aliud beneficium metu resignatum. e. abbas. c. ad aures. c. cap. seq. de his que in metu sine causa sunt, scripsi in tract. de pacif. posses. limit. 4. num. 230. [Et in praxi benefic. in 3. parte.] quippe metu gesta rata non habentur. l. i. c. per totum. ff. quod iur. caus. & sic verbum sponte excludit omnem metum, adeo quod actus postea factus, non valet, teste Barb. conf. 60. sapienter in i. vol. ubi dicit actum esse tunc ipso iure nullum, quando sponte debebat fieri, & non fit. Vel, quando voluntas debet interuenire, ideo concludit ordines receptos metu, vel professione factam coacte esse nullam, unde infert Bald. in §. iniuria. col. pen. de pace iuramen. firm. notarium committere falsum, si dicat rerum coram tormentis sponte confessum, sed voluntarie confessum, potest scribere per l. velle non creditur. ff. de reg. iur. dicens essenouum, & in magaria, in verbo notarius. q. 27. ideo solent in instrumentis notarii apponere, talis N. non vi, non dolo, non metu coactus, sed sponte, & c. de leur bon gré & vouloir, facit gl. in c. 2. Et quia ibi notant doctores de capellis monacho. in verbo sponte, & non presumitur metus, nisi precedant verba, vel verbera, quia metus est res extra naturam innate libertatis: & ideo non presumitur cadere, presertim in animum sapientis, nec presumitur inferri à sapiente, nisi probetur, quia delictum est. Bal. verbis vtor in cap. causam. i. de offi. deleg.

Quid si coacte quis resignauerit, postea facta prouisione recipit prouisum, an conualescat resignatio? Resp. non, per regulam non firmatur, de reg. iur. in 6. c. regulam quod in iurio. ff. illo cit. quia fuit intrusus, qui executionem non habet. c. si quis deinceps. 16. q. 7. vide gl. in c. 1. §. ad tollendum, in verbo proceditur. de elect. in pragm. & in verbo non violentus. de pacif. posses. ibidem. plenè prosequi-

tor Petrus falco. olim collegii Eduen. primarius in tract. de appetitu prelaturarum, & earum multitudine sacris canonibus inimica, quem inueni in bibliotheca eiusdem collegii Parisiensis, vbi nunchabito.

c. *Vacantibus.* Quomodo cunque tum quod hic indefinitè tex. loquitur, indefinita eadem æquipollet vniuersali. cap. de circa de elect. in 6. tam etiam quia iste tex. in rejsi. alioque excipit hos casus, videlicet quando vacat in curia per obitum, & quando rex non prouidit intra nouem menses, ergo illa exceptio firmat regulam in aliis casibus non exceptis, iuxta. l. i. ff. de reg. iur. Dy. in procmio regulam sexti, ita vt hic velit dicere, quod quomodo cunque vacabit episcopatus, vel alia dignitas, ne qua hic canonici non possint eligere, nec alii prouidere de illa dignitate, nemp̄ verbum vacare adaptatur cuilibet vacationi si quis stipuletur. ff. solu. mar. gl. in cap. si propit. de rescrip. in 6. glos. in verb. vacantia. §. statim primo. infra de collatio. Ioan. Franciscus in tract. de offi. c. si sede vacante, in vltimo prelu. col. 2. Bal. nuncupatum in c. ex parte per illum. tex. col. 1. de offi. deleg. scripsi in §. seq.

Ex quo infero gloss. in §. quibus. in verbo clausis. de elec. in Pragm. perperam hoc tem pore sensisse, dum dicit translationes episcoporum posse per Romanum Pontificem fieri, in quo errore etiam perstitit Guilerm. de Montferat. in 3. parte super eadem Pragm. sanctio. cum istæ translationes episcoporum fiant pro communi personarum & ecclesiarum vtilitate, vel necessitate. cap. scias, c. cap. mutationes. 7. q. 1. c. quanto de translac. episc. & publica vtilitas & necessitas semper dicitur excepta. cap. venient de iure iur. etiam quia hæc translatio habet vim permutationis: & ideo secundum eum cum hæc tria æquiparentur à iure, videlicet cessio, depositio, & translatio, solus Papa in his casibus prouidebit per referatorem in corpore intris clausam, gloss. in c. inter corporalia de translac. episc. cap. nisi cum pridem. de renunc. & seq. & canonici in his casibus non possunt eligere, ergo nec rex nominare hæc gloss. & Montferat. ibi supra, poterant adducere text. in cap. i. ibi ac per

per hoc translationes episcoporum ac fedum mutationes ad summum potestatis antistitem de iure pertineant. *de transl. epis.* Ego vero puto regem posse nominare etiam in reservationibus iure exceptis, tum quod in d. verfi. *aliqui, infra. eo.* excipitur tantum reservatio vna in corpore iuris clausa, ergo aliae excluduntur, quia papa reservavit sibi tantum quando vacaret per obitum in curia, ergo quando alio modo vacabit, etiam reservatione in corpore iuris clausa nominatio pertinebit ad regem, qui vnum excipit, aliud videtur concedere. *c. nonne. de prag. sumpt.* & si voluisset Papa ob alias reservationes in corpore iuris clausas providere, sibi retinisset, sicut vnam sibi retinuit. *c. ad audientiam, de deci.* & longam in hoc est differentia inter pragim. sanctionem & concordata. In pragmatica enim Papa non consenserat, & etiam sunt alia verba, nam concilium retinet provisione Papae in reservationibus clausis in iure, quod non facit hic Papa, potuisset si voluisset. Item regula sub generalitate omnes casus comprehendit. Vnde si aliquis casus speciatim excipitur, alii sub regula remanebunt, *argum. l. cum pretor. ff. de iudi.* hoc nuncupatim tenet Decius in *l. i. non. 27. ff. de reg. iur. Rom. cons. 337.* quo ad primum. col. 2. etiam quia reservationes sunt in hoc regno sublatae ex sententia. *rex. in rub. de reservatione. infra, ubi ab iudice scripsi.*

Ex his patet, quod sine regis consensu Papa non transfert in regno Franciae episcopos, cum sapiat permutationem, quam diximus non posse sine regis consensu fieri, etiam si fieret ex causa publicae utilitatis, vel necessitatis, cum in hoc regno magis inter sit regis & regnicolarum, & concordatum etiam in utilitatem regis & regni promulgatum est, *vi supra patet*, nec obstat. d. c. i. quia translationes per Papam fiebat illo iure, sed hoc iure nouissimo concordatorum secus per hanc tex. ubi occurrente vacatione, rex potest nominare.

Item si episc. vacet per *c. auaritia. de elect. in 6.* videlicet quando electus ante confirmationem administravit, vel alio modo est priuatus (nisi per Breue eidem conce-

datur administratio, vt fieri aliquando solet) etiam tunc regi competet nominatio, quia vacat praefatura: idem quando vacat per regulam cancellariae, vt quia non leuauit bullas intra sex menses, sed non vidi seruari istam regulam in Francia, quod ob hoc quis priuetur.

Item si quis procurauerit habere nominationem per simoniam, dando alicui petenti pro eo nominationem a rege mille, tunc nominatio de illo est irrita. *ca. si alicuius, & c. nobis. de simo.* Ideo rex qui non peccauit, poterit iterum nominare Papam alium idoneum, & hic simoniacus repellitur: imo est excommunicatus, & non potest absolui ab alio quam a Papa, nisi in mortis articulo. *§. si verò, de ele. in prag. & in extrau. cu. de electabilis, de simonia in communibus, vt supra. in prox. plenius dixi. & in praxi. benefice.*

Item si matrimonium contraxerit episcopus, poterit rex ad illum episcopatum nominare, quia vacat. *c. Ioan. de cler. coniug. Ro. cons. 483. dubitatur. i. col. 2.* idem dicens, si matrimonium esset nullum, quia fecit quod potuit, dixi in tract. *nom. q. vii. nu. 13.* Et regulariter quomodocumque vacet, rex poterit nominare. Fallit quando episcopus esset captus a schismaticis, vel a turcis, tunc Papa poterit dare coadiutorem sine regis nominatione. *c. si episcopus, de supplen. ne. 2. in prelat. in 6.* quia non verè vacat episcopatus, & vacantibus, rex tantum nominat eadem ratione. Item si episcopus valetudine perperua, vel morbo detineatur, vel alio modo Papa sine regis nominatione coadiutorem dabit. *c. vno. §. si autem, de cler. egrot. in 6.*

Et canonici e ad electionem b seu

a *Et canonici* Expone pro, id est, capitulorum canonici, per gl. in rub. C. de indistincta & lib. & ibi cumulatim multas gl. in C. meo antiquo, & sic vult dicere tex. quod vacante ecclesia, pastore, capitula & canonici. i. canonici capitulares, & ceteri, seu congregatio canonicorum non possunt procedere ad electionem futuri praelati, quia regulariter alii extra canonicos non eligunt.

NNn

Dans ali-
quid proba-
tione, est
simoniacus.

Quando
episcopus
est captus à
Turcis so-
lus Papa
coadiutore
dare potest.

ideo de his tantum dicit. *not. in c. cum eccle-
sia de causa poss. c. nouit. de his que sunt à præl.*
Nam curia Romana tenet, quod soli cano-
nici faciunt capitulum cum prælato. *Com-
postel. in c. x. col. 2. de ele. Ioan. Franciscus in trac.
de off. & potesta. c. sede vacante, in §. prælud. col.
2. ubi multa vide de capitulo, & ideo dicit capi-
tula & canonici, quia tantum illis vult
prohibere electiones, secus ergo si electio
spectaret ad alios, quam ad canonicos, vt
*infra dico in gl. sequ. [de quo ad ecclesias me-
tropolitanas & cathedrales de quibus ipse
§. loquitur.]**

Quid sit e-
lectio.

b Ad electionem) Quæ est alicuius
personæ ad prælationem canonicè facta
votatio, vel est quædam ad prælaturas vel
beneficia vacantia, ab his ad quos pertinet
ritè facta optio. aliam diffinitionem scribit
D. Boer. *in dec. Burdeg. q. 1. ubi multa de ele-
ctione Doct. in rub. de elect. & infra dicitur in
§. si. & ideo hic conditores præmiserunt e-
lectionem, quia prius, si possit, fieri debet
quàm postulatio, & frequentius provide-
tur ecclesiis per electionem, quàm per po-
stulationem. D. Boer. in addu. ad Madagor. in
tract. de elect. in 1. parte. c. 53. & prius etiã pro-
hiberi debet, vt Papa hic fecit, quia est de
iure comm. postulatio verò innititur gra-
tiæ, sed fortius est ius commune, quàm
privilegium. *Leus militis. §. militis. ff. de testa-
mili. licet contrarium seruauerit Papa in
decretalibus, prius tractans de postulatio-
ne prælatorum, quia est præparatoria
electionis, ideo ad docendum præparatū**

Vbi est col-
latio nō est
nominatio.

*prius præparatoria edoceri debent, Bal. in
Lordinari. c. de rei ven. quod secus est hic. A-
lia de electione dicam in §. si. infra. eod. & si
collatio episcopatus iure speciali spectaret
ad aliquem, rex non posset nominare ad il-
lum, tum quia hic tantum prohibetur ele-
ctio & postulatio non, cum sint diuersa. *ca.
cum in illis. §. 1. & seq. præb. in 6. quod ratum
est, ideo prohibuit electiones, & postula-
tiones quæ frequenter in ecclesiis cath-
edralibus fiebant, & vnus appellatione nō
venit aliud. *d. c. cum in illis. §. 1. nec electio-
nis appellatione venit postulatio. *glos. in cl.
in verb. eligatur. de el. c. indemnitatibus, in ver-****

*bo, eligatur. de ele. in 6. ideo hic vtrūq; expref-
sit: & quia hic non fecit mentionem, nisi de
capitulo, & canonicis, ergo de aliis non in-
tellexit. *arg. c. nōne, de præsumpt. l. cum præ-
tor. ff. de iud. in §. seq. fufius fortè tradetur,
& sic aliis non prohibuit, vt non confer-
rent sicut capitulis, quod est notadum, *fa-
cit. c. cum venissent, & ibi do. de in integrum re-
stit. l. mol. Perus. & alii in d. c. cum in illis di-
cunt intelligi tantum de electione requi-
rente confirmationem, si canonici eligen-
do conferrent, non conferretur hic prohibi-
tum. per §. seq. hoc expresse dicente, &
dixi in gl. quamuis aliam, in §. præfauitque ordi-
narii. de col. infra.***

postulationem a in ibi futuri præ-
lati procedere non possint, b sed
illarum c occurrente d huius-
modi vacatione rex Francia e

a Postulationem) Quæ est gratia qua-
dam à superiore facta, de promo uendo
aliquem ad prælaturam, ad quam de iure
communi propter aliquod impedimen-
tum eligi non poterat. *doct. in rub. de po-
stul. præla. & ibi Holti. in summa tradit v-
nam diffinitionem. *glos. alteram, & aliam
habes in cap. Ofius. de distin. tu cas. si lubet
videto.**

Primò dicitur gratia, nam postulatio de
gratia admittitur, non de rigore iuris. *ca.
c. bone. & per totum de postul. præl. postea di-
citur à superiore in diffinitione, quia à su-
periore qui super tali defectu dispensare
potest concedi solet. *gl. in c. fin. de postulat.
præla. & in c. indemnitatibus. in verbo, *eligi-
tur. de elect. in 6. demum dicitur ad prælaturam,
per rubr. de postul. præla. in alius etiam
potest habere locum postulatio. *lmo. & a-
lii in c. de oblig. ad mrio. Decius in rub. de po-
stul. præla. col. 1. refert. Postea dicitur propter
aliquod impedimentum, non dicit deli-
ctum, quia criminofus regulariter non
potest postulari, c. 1. & si. eod. in. de postulat.
præla.****

Ultimò dicitur eligi non poterat, quia si
eligi posset, non debet postulari, c. 1. *no. co-
titul. in 6. glo. in d. c. si. eo. in. ideo si aliquis ille-
gitimus*

gitimus fuerit dispensatus, vt possit obtinere episcopatum, non tamen poterat eligi, sed postulari, quia adhuc remanet illegitimus, & sic impedimentum. *Bal. in ca. si. col. 1. de translat. epis. & duplex est postulatio, vno. gl. in §. sed quod per electionem. in verbo, postulacionibus. de elec. in prag.*

illud non
a possunt
legere de
dispositio
pe vel re.
§.

b Non possunt) Per hoc verbum possunt precedente negatiua vtiq; tollitur omnis potentia eligendi, & postulandi, nisi canonici habeant priuilegium, vt in §. fin. infra eod. nam negatiua precedens verbum potest inducit necessitatem. *gl. in c. 1. de reg. iur. in 6. l. non potest ff. de iur. l. non possunt de elec. Bari. & alii in l. galb. is in princip. ff. de liber. & posthu. Corf. in sing. incipien. potest. Barb. consil. 52. scriptu. col. 4. 2. vol. Hippo. consil. 57. per lecro. nu. 9. & reddidit actum de iure impossibilem. c. 1. de causa possess. c. 1. de si de in iur. & si contra fiat, non valet actus. *Bal. in vlt. nu. 22. C. de si de iur. & huic constitutioni partes renunciare non possunt, Barb. consil. 43. praclare. col. 1. in 1. vol. & consil. 70. illud col. 5. in 3. vol. & huic sententiae est ordo comitum longissimus, quem tradit D. Titu. in tract. de legib. conu. b. in glo. 2. actum esse nullum asserens, vbi aufertur potentia, etiam si electores essent sancti viri, & velient eligere sanctum virum, eligere tamen non poterunt, nam licet rationes omnes supra in titulo proximo cessent in electione sancti viri, tamen non cessabit haec dispositio, quia ille rationes sunt impulsivae, quibus cessantibus non cessat lex. *gloss. in l. 2. §. fin. ff. de dona. doct. in c. cum cessante de appell. l. 1. §. i. extum. ff. de postuland. Etiam si papa permitteret, quia sicut vnus sine altero non potest tollere totum concordatū, vt infra dico in praes. ad rub. de col. ita nec partem: cum totius ad partem sit bonum argumentum. l. quae de tota. ff. de rei vendic. Nec obstat c. generaliter 7. quae sit. vbi Papa solus dat facultatem eligendi. Fateor quando eam non sustulerit per contractū, quia tunc contractui vnus solus non potest derogare. l. 1. C. quando liceat ab emp. distced.***

c Sed illarum) Aut illius, nam si oc-

currat vacatio cathedralis tantum, rex nominabit, vel si occurrat vacatio Metropolitanae ecclesiae, etiam rex nominare poterit, sed vsus est numero plurali, vt comprehenderet quod vtraque vacante rex nominare poterit, & pluralis locutio etiam in vno multotiens procedit per text. in l. 4. §. 1. ff. de negot. gest. c. literis, & ibi gl. de praesump. dixi fufius in §. praefarique graduati in gloss. nominationis. de col. infra & las. in l. qui filia. bus §. 1. nor. 2. ff. de legat. 1. & consil. 145. Beatus vnus. in fin. volum. 2. Dec. consil. 50. quia verba.

d Occurrere huiusmodi vacatione) Non potest Et sic Rex ad vacantem episcopatum nominare potest, & quotiens occurrat vacatio, non ad vacaturum, quia vacatio non occurrit, vt hic requiritur, & quia episcopatus esset duorum, quod esse non potest ca cum non ignores. de praeb. c. quoniam. de iure patro. & sicut collatio de vacaturo, vel electio non potest fieri, vt dixi supra in gl. alieni facti in proemio. sic nec nominatio, & si fieret, non valeret: ideo rex iterum occurrente vacatione posset nominare. Nec rex promittere debet aliquem nominare, antequam episcopatus vacet per ca. 2. de concess. praeb. quod si fecerit, nullius est momenti, vt dixi in d. gl. alieni supra in proemio. & ob importunitatem fecisse videtur, quamobrem reprobatur in l. 1. C. de petit. bono, subla. lib. 10. est tamen turpe non adimplere promissum, maxime regibus quibus conuenit dicere quod dixi, dixi: & quod scripsi, scripsi.

e Rex Francie) Ergo Delphinus, vel alius extra regem, etiam si esset regina, vel mater regis, nominare non poterit: quia non est rex Francie, cui conceditur nominatio hic, non alii, ideo dicitur in l. seruus si heredi. in §. vni. ibi, persone dum axateius, qui de monstratus est ad heret. ff. si ac. liber. quia priuilegium regiae dignitati est concessum, quamobrem ad dignitatem tantum transit. c. quoniam abbas. de offi. deleg. sed hoc potest rex etiam ante coronationem (quae in aede sanctae Remigii reuerend. fieri so-

Delphino
vel regine
matri re-
gis, an come-
petat haec
nominatio.

let. nempe imperator ante coronationem privilegia concedit. Bar. & alii in procmio digest. quae ad coronationem attinent, magis honoris causa vel officii sunt, quam vel necessario, vel ut ex hac coronatione quicquam iuris regibus accedat, teste Hiero. Balbo. in tract. de corona. impe. f. 63. rationes, & c. per tex. & ibi not. in c. venerabilem. de elect. Lucas de penna. in l. vna. col. 2. C. de reis postula. li. 10. idem asserit.

Filius regis Nec retragatur quod filius regis vivente etiam patre dicatur rex. c. fi. & ibi gl. 24. q. 1. Bolog. in secundis interpret. per illum tex. in l. cum quasi. §. plerunque. ff. de fideic. li. Corfe. in tract. de potestate regia. q. 25. & filii imperatorum Augusti, & Caesares etiam parentibus eorum vivis vocantur. text. cum gloss. in c. Adrianus primo. 63. dist. ibi, ad Basilium Imper. & ad filios eius Leonem & Constantinum Augustos, & c. etiam filii comitum & Baronum, & comites & barones viventibus parentibus nominantur. Lucas de penna in l. vna. col. 2. C. de reis postul. lib. 10. quia quodammodo domini sunt. l. in suis. ff. de libe. & posthu. Respon. verum esse spe, & non re. Archi. in d. c. si vel ficte & improprie, & quo ad nomen, sed reges dicuntur in minime quo ad veritatem & effectum. per d. l. in suis. ibi, quodammodo & §. sui. inst. de her. quali. & dist. ibi, dictio quodammodo importat improprietatem, ut dixi in tract. meo de filio. ubi tradidi verba fictionem importantia, & huius sententiae est lat. post alias in d. l. in suis. & in cons. 102. in presenti. col. pen. in 2. volut. Item in d. ca. fin. 24. q. 1. non dicitur simpliciter rex, sed rex juvenis, cum adiuncto. vel. ibi, forte habebat aliud regnum quam patris. Lucas de penna. in rub. C. de auro coronario. col. 1. lib. 10. quod est diuinare, & in hoc regno Franciae filius regis primogenitus, vel alius, non solet vocari rex viuo patre, sed primogenitus vocatur dominus simpliciter & Delphinus, secundo genitus vocatur dux Aurelianens. tertius dux Engolismen. & sic non vocantur de consuetudine reges, ergo ipsi non poterunt nominare ad episcopatus, ut asserit Iacob. Bonaud. in addit. ad Ioannem. de terra rubea in tracta. contra rebelles regum. fol. 23. conclu. 6. quod est notandum. [an possit rex

Filius regis Franciae viuo patre quibus nominibus vocari solet.

hoc ius cedere alteri dicam si opere pretium fuerit alibi.]

pro tempore a existens b v. num c grauem d.

a Pro tempore Id est, tunc temporis, quando vacabit praelatura, & complectitur totum actum a principio usque ad finem. rex. & ibi not. Bal. in ca. cum terra. col. 2. de elect. & significat temporis aptitudinem. Bal. in c. veniens primo. col. 1. de rest. & in casum inter. nu. 7. col. 2. de re iudi.

b Existens Id est, apparens. l. quotiens. §. tutor. ff. de dona. a. actio. vnde si rex non appareat, utpote quia est a Turcis captus, quod Deus auertat, tunc dicunt quidam quod gerens vias in regno poterit nominare, per ea quae notat Archi. in c. reatina. 63. dist. dicens quod si requiratur c. nientus regis ad electionem, sicut extra regnum vicarium requirendum, quod an sit verum decidat, ut per Muller. in tract. de eli. fol. 73. verso. quae ro. duodecimo. Iste tamen tex. loquitur in rege Franciae, ergo in alio non procedit, ideo forte tunc non esset absolum, quod ecclesiae Franciae eligerent, quia electiones sunt sublatae in fauorem regis, ut nominare possit, quo non existente melius est quod ecclesiae eligant, sicut dixi nominatis non existentibus collationem alius potest fieri. §. teneamur. coll. infra. cogitandum est, egeret enim declaratione conditorum.

c Vnum Non ergo duos, vel plures, ut omnes admittantur simul, poterit rex ad vnum episcopatum nominare. per text. in c. 26. dist. in. & ca. licet vniuersis de testib. sicut relictum. in princ. ff. de lega. 2. quia episcopatus vnus, & non duorum esse debet. c. cum non ignores. de prob. [ca. ecclesias. v. q. 1.] scripsi in §. 1. in gl. vni magistro. de colla. infra. Nota tamen quod vnum pluribus modis dici potest. Primo ratione viuificationis, ut vni quo Christus & ecclesia sunt vni corpus, vna anima, & vnus spiritus, id est, vno spiritu coadiuantur. Secundo vir & mulier vnum dicuntur, videlicet vna caro, & vni corpus quo ad sobole procreandam, quia materia duorum vni gignit, licet quando se verberib. affi.

afficiant sint duo. Tertio etiam dicitur vnum quo ad consensum, vnde in definitione matrimonii habetur, viri, & mulieris coniunctio, &c. Quarto quo ad veritatem, vt electio & consecratio faciunt vnum episcopum, scilicet iustum per electionem, verum per consecrationem. Arch. & Præpo. inc. sicut. 40. dist. omitto quod dialectici vnum in communi seu in generali, alterum per numerum dicunt, vt memini me aliquando legisse in lib. prædica. Potest igitur rex tempore vacationis vnum tantum nominare, qui si per Papam recusetur, alteri, vt infra est videre, & si nominauerit duos simul, primo nominatus præferatur per cap. eam te de rescrip. & c. sicut tempore. eo. ut. in 6. l. quotiens. ff. de usufruct. etiam si secundo nominato fuerit primo prouisum. Ratio est, quia rex non poterat nominare secundum, nisi à die reculationis primi, vt in hoc text. patet. ergo si nominauerit, illa nominatio non valet, nisi prior recusetur, qui si non recusetur, etiam post prouisionem factam secundo, valet prouisio facta primo: & sic est differentia inter hanc nominationem & præsentationem, quæ potest fieri cumulatim, secus in hac nominatione per illam text. & Pan. in c. quod autem. & cap. cum autem, per illum text. de iure patron. glo. in cler. plures. ibi ut. in nominatione quod non sit locus variationi. concludunt Domi. de Rom. decis. 22. nota quod ubi ordinarius in antiq. & decis. 35. ibidem per l. apud. ff. de op. to. leg. nisi hoc fuerit expresse concessum, vt hic dicitur, si non appareat de ordine, vel de prioritate Papa gratificare poterit. arg. ca. duobus. de rescri. in 6.

Provisio facta secundo nominato quando valet.

Ynus ad plures episcopatus nominari non debet.

Et sicut ad vnum episcopatum, vnum debet rex non plures nominare, ita vnum non debet ad plures episcopatus, abbatias, vel prioratus, nominare, quia ille solus ad duas ecclesias, nec officium valeret persolvere, nec rebus earum necessariam curam impendere. c. vno. 10. q. 3. pulchre scribit D. Greg. in cap. singula. 89. dist. vt nullus presbyter duas habeat ecclesias. cap. per laicos. 16. q. 7. cap. quia in tantum. & c. de multa. cum multis alius que possent adducere. de præben. quia nemo potest duobus dominis seruire. ca. 3. 21.

q. 1. & vix vni ecclesia dignè quis valet deservire. c. 1. de consuet. in 6. ideo hi plurales: tam in prælaturis, quam in aliis beneficiis: à Deo maledicuntur: Esa. 5. cap. Vt qui coniungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis, vique ad terminum loci, nunquid habitabitis vos soli in medio terræ? Et is qui habet duos episcopatus, vel episcopatum cum abbatia, dicitur bigamus, quia carnem suam diuisit in plures. gl. in §. 1. in verb. pluralitatis. de colla. in Pragma. vbi refert Paul. 2. Pontificem summum cuidam supplicanti pro filio regis, vt ad duos episcopatus secum dispensaretur, dixisse, absit (inquit) vt in ecclesia Dei ponam bigamiam, quo ergo ibit anima huius pluralis in beneficiis ex prædictis satis apparet, ne pluralis d. Grauem.) Non intelligas obesum & pinguem vel superbum, sed grauem, id est, maturum ex grauitate, & temperantia morum. 4. q. 3. c. si testes. vers. in testibus. & l. 2. ff. de testibus. vel dicitur persona grauis, id est, non leuis ingenii, sed bonæ famæ & opinionis. glos. in c. licet ex quadam. de testibus. cap. cum in tua. de sponsa. vnde solemus dicere hoc leuis ingenii homines detribu. Leui emanasse. Graues etiam dicuntur: seniores à quinquagesimo anno. Archid. c. estote. 1. q. 1. seniores enim figere pedem grauius, & meliores existimantur. ca. si officia. 50. dist. & maior in eis sapientia præsumitur. c. porro. 84. dist. & maior morum grauitas. c. 12. q. 1. [l. fin. ibi. ut grauitati. C. vestigalia. noua.] Ibi ergo Archiepiscopi & Episcopi debent esse graues, id est, maturi, honesti, humiles, & virtutibus ac peritiis præditi. de ista grauitate loquitur Apostolus ad Titum. 2. c. Te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, & grauitate. c. cum in cunctis. de electio. momentaneus namque Episcopus nescit humilitatem seruare, & modos personarum, & sese contemnere, non ieiunauit, non fleuit, non se correxerit, non pauperibus erogauit. in summa. 48. dist. vnde dicit text. in c. fin. 41. dist. in incessu autem debet esse sacerdos ornatus, vt grauitate itineris mentis maturitatem ostendat, in compositio enim corporis (vt ait Augustinus) inæqualitatem

Grates quæ dicantur.

Episcopi quales esse debent.

indicat mentis, isti nempe Archiepiscopi & Episcopi graues, id est, maturi, volunt inferius descendere per humilitatem, subsistere per perfectionem, nec facile moueri possunt per tentationem. & hi grauitate ista præditi nominari debent, teste Petro Bercho. in suo dicto morali, in verbo grauis, faxint dii vt tales semper nominentur, & Ecclesie bene habebunt, & regentur. [Quia pueri hodie multis solent Ecclesiis præfici in periculum animarum præficientis & præfecti, quæ malum, &c.]

magistrum *a* seu licentiatum *b* in theologia, aut in vtroque, seu in altero iurium doctorum *c* aut licentiatum *d* in vniuersitate

a Magistrum. Hi magistri dicuntur, quibus præcipua rerum cura incumbit, & qui magis quam cæteri diligentiam, & sollicitudinem rebus, quibus præfunt, debent. *l. quibus. vbi plene scripsi. ff. de verb. sign.* quippe cuiuslibet disciplinæ præceptores magistri vocari possunt, vt dixi in §. 1. in gloss. magistro. infra de collat. ideo hic text. declarat magistrum in theologia, & sic proprie in theologia dicitur magister, vt dixi in gl. magistro. quia maiorem curam & sollicitudinem de regimine Ecclesie, quam alii habere debent, Episcopum nempe doctorem esse debere testatur D. Paulus 1. ad Tim. 3. c. vnde dicebat etiam Constantinus Episcopus Cypri, non oportet nos qui Episcopi sumus, indigere doctrina, sed aliorum doctores esse. *c. conuenientibus. l. q. 7. doctor. & doctus debent esse tam Episcopus, quam Archiepiscopus. ca. cum in cunctis. de elect.* Et in quibus sit examinandus est text. in *c. qui episcopus. 23. dist. b*

Seu licentiatum. Ad regem ergo pertinet optio an velit nominare in theologia doctorem, vel licentiatum, quia dictio seu alternatiue capitur. *c. si quis presbyterorum. & ibi Barba. de reb. eccle. non alien. dixi in gloss. seu in forma mand. Apost. infra. & in alternatiue est electio debitoris. l. 3. ff. de eo quod certo loco. & l. plerumque. de iur. dot.* Etiam eligere poterit rex, an velit docto-

rem theologum, aut iurium, seu in altero, vel licentiatum in theologia, aut in altero iure nominare, & præfentatus huius qualitatis non debet recusari per Papam modo aliàs sit idoneus, & qualitatis hic requisita.

Quæro an Rex teneatur præferre theologum doctori iuris canonici: Resp. quod si pullulent hæreses in dicto episcopatu, vel sit hæreticis vicinus, tunc debet theologum nominare, aliàs si in illo loco magis ventiletur causarum cognitio, præferat canonistam. *cap. 1. & ibi Hosti. & alii, de consang. vbi his verbis dicit Petr. Ancha. quod theologus per suam theologiam nesciret populo & clero prouidere, nec temporalia gubernare, nec ecclesias & personas regere, & vidi plures theologos præsertim mendicantes promotos ad episcopatus, & maiores dignitates, per quos nec bona ecclesiarum, nec clerus, nec populus bene regulati sunt, nec ius reddere sciunt, & credentes scire præ cæteris intrincant, & canonistas secundum ius procedentes odio habent, de casibus debitis interrogati contra iura sepe respondent. Aliud inconueniens nascitur, quod eorum ordines propter istas promouones in bonis fratribus deficiunt, ex digno igitur religioso, & venerabili Episcopus qualis efficitur, hæc ille. si ergo Rex nullum inueniret, illum nominare magis etiam iuri conforne, per nos. in *c. derus. de iudi. sed non pafum inueniuntur. sicut mediocritas & luuati. c.**

Doctorem. Et sic probatur hic, doctores quod doctores in theologia dicuntur magistrum, in iure vero canonico & ciuili, doctores. Si tamen Papa promiscue scribat & quod doctoribus alicuius vniuersitatis, solet eos vocare doctores, vt in *procem. decretal. patet. ibi, Gregorius seruus seruorum Dei, dilectis filiis doctoribus & scholaribus vniuersis Bononiæ commorantibus sic dicitur in procemio sexti. & clem. Aliquando tamen magistri solent vocari doctores cuiuslibet facultatis. cap. 1. de loca. & hoc maxime procedit apud Parisios, qui omnes vocant magistros nostros, licet in gloss. magistro. supra in §. 1. de col. dixerim con-*

Quis dica-
tur magi-
ster, & qua
altem.

Episcopus
doctores
debet.

conuenire tantum doctoribus theologie, ideo excludit iste text. medicos, quia scientia eorum non tendit ad Ecclesie gubernationem, ut dixi in §. *præterea de col. infra* & in *tract. nomina. q. 26. num. 42.* male se haberet Ecclesia, si in manibus medicorum esset, sicut dicimus de iurisdictione commissæ medico, de qua exemplum in Montepessulano olim videri poterat, & hic text. vult doctorem nominandum esse, non doctorculum magis sumptuosum quam quæstosum, nec doctorem deplacere, sed Doctorem Deo placere, non hominibus, instar D. Pauli affectantem.

Promotus
cum re-
gnum non
possit per re-
gum nomi-
nari.

d. *In vniuersitate.*) Regni & Delphinatus, quia hæc concordata sunt in fauorem regni & regnicolarum, ut supra factis superque dictum est, introducta, non esset fauor regni, quod quisque fumeret gradum extra regnum, & postea in regno virtute illius gradus episcopatus haberet, sicut dixi in §. *præterea infra de colla.* nec est hic credendum Iohanni Dayma, quia gradum sumpserat ultra montes sub Decio: & vocat illum patrē, & suum gradū tueri volebat. Item precedentia declarāt sequentia, & e contrario. l. *si seruis plurium §. fin. ff. de leg. 1.* sed supra est locutus de regno & Delphinatu, ergo de vniuersitatibus regni & Delphinatus ac comitatus intellexit, & de promotis in illis, sic indefinita ista restringetur per precedentia, & per regni ordinationes, ut plene dico in *tract. nominat. q. 10.* quia certæ qualitates positæ in §. *præterea infra de colbat.* sunt seruandæ in istis graduandis in vniuersitatibus Franciæ, quas non obseruant aliæ vniuersitates, ergo promotus omnis his solennitatibus non erit aptus ad regni priuilegia, & regis nominationem. & in prag. dicebatur in vniuersitate priuilegiata, videlicet ad hoc, sed vniuersitas extra regnum; ad hoc non est priuilegiata. Igitur non potest quo ad hæc priuilegia promouere, sed concordata successerunt in locum pragma: ut supra non semel visum extitit. et sic, & c. hęc promotus sub bulla, non est huius regis capax nominationis, cū non fiat ab vniuersitate, ut dixi in gl. *doctorum §. statummus. 1. de col.*

Sed vtinam alia non obstarent nominato, quia facile respiciendus esset, si qualitates aliās requisitas haberet.

famosa a & cum b rigore examinis, & in 27. sua ætatis anno ad minus constitutum, c

a *Famosa.*) Dicitur quælibet vniuersitas regni famosa, in qua est literarum exercitium, ut dico in §. *præterea infra de col. que dicitur. Ioa. Dayma,* hic famosas vniuersitates regni nominat, & vniuersitates extra regnum non, quasi non sint famose, quo ad huius tex. priuilegia, licet quo ad exercitium dicantur famose, & egregiæ, vbi sunt soliti semper doctissimi viri iura interpretari, & cum magnis stipendiis.

Famosa vniuersitas

b *Cum rigore examinis.*) Examinatum intellige, & oportet quod hæc qualitas sit inserta in literis licentiæ, ut talem, & c. licentiatum cum rigore examinis nomino, alioquin non censetur eius qualitas. Nam hæc qualitas, cum sit extrinseca, non præsumitur, nisi probetur. *ca. si forte. & ibi gl. de elect. in 6. l. quæcumque. §. 1. ff. de publ. in rem actio.* valeret etiam nominatio dummodo res ita se haberet, licet in literis non esset expressa illa qualitas examinis.

Clausula que solent poni in licentis licentia.

Quid si vniuersitas non est solita concedere gradum licentiæ, cum hac clausula de rigore examinis, sed tantum cum clausula de gratia, pro ignaris, vel de bona iustitia pro medioeriter doctis, vel de bona & mera iustitia pro ditibus & ciuibus, vel de bona & mera iustitia, & benemerito pro doctissimis, vel fauorem habentibus: nunquam tamen vel raro concessit cum rigore examinis, sicut vniuersitas Tholosana, Montispessulani, & Caturcen. quæro an talis licentiatum sic promotus sit capax huius regis nominationis? videtur quod non, quia vbi non conueniunt verba, nec dispositio. l. 4. §. *cones. ff. de damn. infect.* sed non conueniunt verba huius tex. ergo nec dispositio, quandoquid hæc verba non debent esse superflue posita, cū in constitutione non debeat poni aliquod verbum

verbum sine virtute operandi, *testes bald. in rubi. C. de contrah. empt. q. 9.* Item qui debet admitti, vt talis, debet se talem probare. I. non ignorat. *C. qui accus. non poss.* quod non potest facere ille qui talem non habet qualitatem, alioqui sequeretur quod tam ignari quam docti admitterentur.

Clausula de rigore examinis.

In contrarium inclino, quia conditores se retulerunt ad loca & vniuersitates, vbi hæc facta sunt concordata, seu dictata: sed dictata fuerunt in Francia, vbi omnes licentiati sine discrimine fiunt cum rigore examinis, ergo nolunt alios excludere: nã si conditores cogitassent, quod in aliis vniuersitatibus regni, vt Tholosæ, & alibi, non promouerentur cum rigore examinis, idem in illis sic promotis statuissent. Ergo & nos dicere debemus. *l. Titius. §. si ff. de liber. & posth. gloss. in l. tale pactum. §. si ff. de pact.* alioqui has leges in fauorem certarum personarum alicuius loci tulissent, contra ea quæ dicuntur supra de approbat. conuento. *ibi, regnorum persone & in proem. circa finem. ibi, regno ac potentati supradicto vbi que prebitura. & in c. cum omnes. de conf.* & in dubio beneficium principis debet esse vniuersale, non locale. *text. in §. 2. vbi Aug. not. in sit. de vsucap.* Item non est verisimile quod Rex & regnum acceptassent hæc concordata in priuilegium vniuersitatum aliquarum Francia, & in aliarum præiudicium, & quod locale esset concordatum, contra ea quæ dicta sunt in proximo titulo. *ibi, pro communi & publica regni sui utilitate acceptauit. & ibidem habetur in. 2. supra. & ibi, vbi que prebitura, & c.* sed credo per hoc verbum cum rigore examinis, conditores velle intelligere, quod sit per doctores examinatus, & quod sine examine ad gradum non sit receptus: & ita bene examinabitur Tholosæ, & in aliis vniuersitatibus regni, quam in his consuetudinariæ Francia vniuersitatibus, ergo sic examinati nominari poterunt per regem, etiam si essent facti sub titulo de iulitia, dummodo in literis licentiæ non sit illa clausula de gratia, quia doctores non possunt in hoc casu facere gratiam examinis, etiam si ille esset notorie doctus, quã-

uis aliàs contra, *per text. & ibi docto. in den. ma. de iureiur.* cum hic detur rigor examinis, cautè igitur ille textus non exprelsit promotum, quia licet quis non fuerit promotus cum rigore examinis, sed de bona iustitia, vel cum alia clausula necessaria, dum tamen fuerit cum rigore examinis receptus & examinatus, sufficit, & ideo non placet, id quod Ioan. Dayma supplet promotum, quia per hoc excluderet omnes promotos Tholosæ, vel in aliis vniuersitatibus quæ non vtuntur hac clausula, cum rigore examinis in promotione. Ideo ego intelligo Regem debere nominare vnum grauem doctorem, aut licentiatum in vniuersitate famosa, & cum rigore examinis examinatum, quamuis non sic promotus, quod est notandum.

C. Constitutum. Et sic videtur requiri annus vigesimus septimus completus, per hoc verbum constitutus, *probat. in c. 2. & c. indecorum. de etat. & quali & per hoc verbum ad minus.* Item constitutus in minoribus requiritur quod habeat ordines minores totos. *cap. preterea. & c. tua. de etat. & quali.* sic & totum tempus. Ad hæc derogat iste text. *c. cum in cunctis. in prim. de elect. a. presbyter. 79. dist. vbi requirebantur 30. anni completi, ergo & hic, & non est verisimile quod in duobus voluerint corrigere iura, & in a. tate, & quod annus non sit completus. Contrarium tenet Io. Dayma, hic dicens hunc annum haberi pro completo, per hoc verbum constitutum, quia is qui annum incepit 27. est iam in e. tate constitutus, elapso 27. anno, non est amplius constitutus in 27. sed in vigesimo octauo, *probat. in cap. constitutus. de appell. nec obstant text. supra allegati, illi nempe verbo infra vtuntur, non verbo constitutum, vt hic.* Nec refragatur verbum ad minus, quia verificatur in eo, qui est in a. tate viginti septem annorum licet non compleuerit, nam ad minus debet esse in 27. suæ ætatis anno, nec obest dictum *c. cum in cunctis, vbi episcopus debet compleuisse 30. annum imitar Christi, qui in ea ætate baptizatus fuit, & cepit predicare. cap. presbyter. 78. dist. ibi enim hoc est ex-* *pressum.**

pressum, hic contrarium per hoc verbum constitutum, vide extrauag. vnam. de postul. prelat. in communibus. per quam hic text. videtur declarari. ibi illum, qui 27. non attigerit annum ad cathedralem postulari edicto perpetuo prohibemus, & sic sufficit attingere: & ideo non requiritur annus completus.

& aliās a idoneum

a Aliās idoneum. Id est, de iure communi, vltra sequentia hic requisita.

Primo hic requiritur, quod archiepiscopatus in hoc text. ibi occurrente huiusmodi vacatione. &c. & ibi dixi.

Secundo, requiritur quod vacet in regno, vel Delphinatu, vel comitatu Dien. vel Valen. si ergo vacaret in prouincia, vel in Britannia, non procederet hic text. ibi in regno dicto. &c. cum ibi concordatum non sit receptum.

Tertio, quod ille archiepiscopatus spectaret (si electio fieret ad electionem, vel postulationem capituli, & canonicorum, aliās si collatio vel electio ad alios spectaret iure speciali, non haberet locū nominationis, quod probat hic text. ibi, illarum capitula, & canonici ad electionem seu postulationem. &c. ibi dixi.

Quarto, requiritur quod rex Franciæ nominet, non Delphinus, vel alius, ibi, rex Franciæ, & supra in eodem verbo scripsi.

Quinto, quod nominet Papæ, seu sedi apostolicæ, hoc elicitur ex text. ibi, nobis & successoribus nostris Rom. pontificibus, seu sedi predictæ nominare, &c.

Sexto, quod fiat Romano pontifici canonice intranti, alioqui si per violentiam, aut aliās indignè intraret, nominatio idem fieri non debet, ex text. legitur. ibi, canonice intrantium, vbi plenius scripsi.

Septimo, requiritur quod nominatus per regem sit magister in Theologia, vel in ea licentiatus, aut doctor iurium, seu in altero, vel licentiatus, nec sufficeret quod esset baccalaureus etiā formatus, vel vtriusq; iuris, vel doctor in medicina, cū tantum hic admittat doctores, & licentiatos

magistrum seu licentiatum in theologia, &c. quod non procedit in consanguineis regis, & aliis ibidem descriptis in vers. consanguineis, infra eod. ibi plenius elucidatur.

Octauo, quod sit grauis persona, honestæ vitæ, & non leuis capitis, vel iudicii. in text. ibi grauem, &c. & ibi declarauit.

Nono, quod rex nominet vnum, non duos, ibi, vnum, &c. alioqui dicitur in gl. vni. in §. 1. de col. infra. & supra dixi in verbo vnum.

Decimo, quod sit graduatus in vniuersitate, ergo graduatus sub bulla non posset nominari, vt probatur in text. ibi, vniuersitate, vbi dixi.

Vndecimo, quod illa vniuersitas, in qua fumpsit gradum, sit famosa, vt in text. ibi, famosa, &c.

Duodecimo, quod in vniuersitate regni, vt supra dixi in verbo vniuersitate.

Decimotertio, quod sit examinatus, ibi, cum rigore examinis, si ergo aliquis esset sine examine factus, caligatus doctor, non auderet hoc priuilegio nominandi. ibi, probat text. cum rigore examinis. vbi dixi. facit rex. in c. qui episcopus, vs. vig. sicut a terra distinct. vbi sic inquit text. qui episcopus ordinandus est, antea examinatur, licet de alio examine loquatur, de quo infra, versic. 17. Quia magistri & custodes canonum dicuntur, ideo eos scire debent. c. cum quibus in fin. 24. q. 3.

Decimoquarto, quod talis nominatus saltem sit constitutus in 27. suæ ætatis anno ibi, in 27. suæ ætatis anno ad minus constitutum, &c.

Decimoquinto, quod fuerit nominatus intra sex vel nouem menses, vt infra patet in hoc text.

Decimosexto, quod nominatio regis procedat prouisionem Papæ, in infra vers. alioqui ibi, precedente nominatione. & in §. seq. in verbo expectata, quamuis Dayma duo requisita tantum ex text. eliciat, ætatem videlicet, & gradum, sed ponderando celeberrimus text. vides alia multa plura. Et hodie per regis edictum & declarationem non valet nominatio regia, ob fraudes vitandas, si intra sex menses non fuerit Papæ presentata, & expedita: & ideo secunda

*Requisita
in episcopo
de iure.*

postea valebit, vt audiui esse in magno cō-
silio publicatum non tamen vidi.]

Decimo septimo, requiritur quod aliis
sit idoneus, scilicet de iure communi, &
quando dicatur idoneus de iure commu-
ni, declarat *tex. in c. qui episcopus 23. dist.* cu-
ius verba sunt, qui episcopus ordinandus
est, antea examinetur si natura sit prudēs,
docilis, si moribus temperatus, si vita ca-
stus, si sobrius, si perugil, si semper suis ne-
gotiis cauens, si humilis, si affabilis, si mi-
sericors, si literatus, si in lege domini in-
structus, si in literarum sensibus cautus,
vel acutus, si in dogmatibus ecclesiasticis
exercitatus, & ante omnia si fidei documē-
ta verbis simplicibus asserat, &c. Hodie dice-
bat quidam hos versus præfulibus quibus-
dam conuenire,

*Præfulanas marcham plusquam distingue-
re Marcum,*

Plus amat & lucrum quam facit ipse Lucā.

Item non debent nominari, qui in hære-
sim lapsi sunt vel defectum membrorum
habent, vel fornicarias, seu concubinas ha-
buerunt, seu qui ambitu honorem quaerunt,
qui honorem muneribus obtinere
moluntur, qui à decessoribus in sacerdo-
tium eliguntur. *hec & alia describuntur in
cap. si si. dist. 1.* Nullus etiam per ambi-
tum ad episcopatus honorem permittatur
accedere. *cap. nullus itaque. 1. questio. 1.* sed
debet quodammodo inuitus promoueri,
meritis tamen suffragantibus. *cap. in scri-
pturis. 8. questio. 1.* Itaque castus, & humi-
lis, nostris temporibus eligatur episcopus,

*Castus &
sine ambi-
tu fit episcopus.*

vt locorum quocunque peruenierit om-
nia vitæ propriæ integritate purificet, non
pretio, sed precibus ordinetur antistes, tã-
tum ab ambitu debet esse depositus, vt
queratur cogendus, rogatus recedat, in-
uitatus effugiat, sola illi suffragetur ne-
cessitas excusandi, profecto enim indi-
gnus est sacerdotio, nisi fuerit ordinatus
inuitus, *tex. pulcher in l. si quamquam, c. de e-
pisc. & cler. Bertach. in tract. de episc. in 1. par-
te. 2. li.* non enim nomen facit episcopum,
sed vita. *c. plerunque. 2. q. 7.* & sicut dignitate
præcellunt, sic & religione debent aliis
præeminere. Vt per verba *tex. in c. ex multa.*

*in fin. ne voto. vnde his verbis dicit Barb. in
l. ieros. col. 5. de iura. cal. vti nam regnaret illa
antiqua bonitas, quæ nihil ambiebat, imò
donata recusabat, nec valuit episcopus
Bononiens. tunc temporis inuenire ali-
quem, qui vellet acceptare canonicatum
illius ecclesiæ cathedralis extra vnum fat-
torem clarum & honestum virum. hodie
inueniuntur ferè tot acceptantes, quot in
orbe figuræ, vide per Alua. in tract. de plonit.
ecclesiæ. l. c. 69. & per Petr. Falc. in suo tract. de
appet. præl. vbi plenè profequitur. Itè natus ex
illegitimo matrimonio. etiã non est idoneus. *c.
cum in cunctis. in princ. de ele. vel patiens ali-
quem defectum ex his quos scripsi in tract.
de pacific. possess. in 4. limit. vide etiam in epist.
ad Tim. 3. ca. & ad Titum. 1. c. & in Prag. sancti-
rit. de ele. §. deinde verò. si fuerit nominatus a-
liquis non idoneus poterit per Papam re-
cusari, vt in hoc tex. habetur. [Sed tunc ne
interdum lupus potius quam pastoribus
committantur, sed quid gratuitus, quid in-
tolerabilis, & periculosis, quam vt dicitur
lupus loco pastoris, dissipator loco tutoris,
homicida pro medico, tyrannus pro defen-
sore, inimicus pro aduocato? hoc expressè
scribit Panor. in c. dilecti 2. col. 2. de excep. per
ne pro defectu. de elect.]**

Ultimo, nota quod antequam prælati
in hoc regno habeat exercitium iuræ præ-
laturæ, solet præstare iuramentum fidelitatis
regi Franciæ. *de. vna. & ibi Bonifac. no. 7. folio
u. §. porro de iurciar. & in c. omnis. ibi dicitur
dicit Bald. quod per hoc iuramentum cle-
ricus non vincitur subiectus laico, vel eius
debitor, nempe qui iurant ratione ordina-
riæ iurisdictionis, vt prælati, non dicuntur
vassalli, sed domini iurisdictione domini-
ca & in capita, quia non faciunt pro ea ali-
quod seruitium notabilis quantitatis, sed
solum recognitionis. *ca. indignum. de reg. ur.
Bald. in rub. de iud. nu. 15. in prima lectura de-
creti. vide c. Adrianus 63. & per extranagana. in
iuncte de elect. in communibus, quæ om-
nia notes, quia non passim tacta inueni-
es.**

intra sex menses a

a *Intra sex menses) Hic additur ad no.*

Tempus ne pro defectu. de elect. ubi electio in his maioribus dignitatibus intra tres menses fieri debebat. c. postquam 50. dist. c. obtemperantibus. 63. dist. sed hic dantur sex menses regi ad nominandum ratione loci distantis longè à Francia, intra quos si non nominaverit, vel inhabilem, adhuc intra tres menses nominare poterit. *re sequitur in rex. Item patronus clericus intra sex menses presentare tenetur. Laicus vero patronus intra quatuor, utriusque. pr. batar in c. vno. de iure patro in 6. qui computatur à die notitiæ vere vel præsumptæ Roza dec. 263 si propter innotus gloss. in verbo computandum. d. q. i. m. de c. l. a. in Prag. lo. de Selua in tracta. de benefico. in 37. vte qu. 59. vel à die quo de nouo constructa est ecclesia, vel consecrata. Fede. cons. 129. casus talis est testor. facit de fin. de re. ser. r. b. d. Et mandatarius ratione clausule motus proprii habet decem dies ad eligendam beneficium pinguius, iuxta. cap. si pluribus. de preb. in 6. optio intra viginti dies fieri debet. cap. fin. de consuetu. in 6.*

Alia verò beneficia regulariter conferri debent intra sex menses, alioqui collatio ad proximum superiorum deuoluitur. *ca. 2. de concess. preb. §. ibi dixi. Et tam primus collator hos sex habet menses, quam quilibet alius alios sex menses per ca. fin. de supplen. neg. preb.*

Idem in electione, ut intra sex menses, nisi in maioribus dignitatibus fieri debeat, tradit Pan in c. cum nostris, per illum textum. in 2. not. §. c. dilectus, §. c. postulastis. in 7. nota. de concess. preb. Item conferri per id tempus debent tam per episcopum quam per alium collatorem. Panorm. in d. c. cum nostris, etiam si collator fuerit exemptus. *cl. vna. de supp. neg. preb. etiam si iure deuoluto conferat d. c. 2. §. c. licet ibidem, siue collator sit in dioecesi, siue extra. c. nouit. de offi. leg. etiam si fuerit in curia. Ioan. And. in c. si apostolica. de preb. in 6.*

Legatus verò tandiu poterit conferre, quandiu alii prælati suæ legationis iure proprio vel deuoluto possunt, sed si collatio sit deuoluta ad prælatum extra legatij collationem existente tunc poterit le-

gatus conferre, donec sit deuolutio facta ad Papam. Imol. §. alii. in d. c. 2. §. d. ca. licet. Ioan. Selua. in tract. de benefico. q. 54. in 3. parte §. Brunellus in tract. de digni. lega. q. 10.

Papæ verò cum non habeat superiorum rem qui possit supplere eius negligentiam, non est aliquod tempus præfixum. *ca. cum eum ad cō. nostris. de concess. preb. c. aliorum. q. 3. nisi in beneficiis vacantibus in curia, quæ si non conferat intra mensem, poterit is ad quem spectat collatio. conferre Papa non excludit. c. r. c. statucion. de preb. lib. 6. item Papæ executori non est à iure præstitutum tempus ad conferendum, si non fuerit eius potestas limitata. *cl. a. de concess. preb. glo. §. doct. in d. si de beneficio. de preb. glo. in 3. vsum in verbo. respectue. de colla. quod tempus non currit, quando collator ordinarius esset impeditus. cap. quia diuersitate. de concessio. preb. idem si non inueniret idoneum. glo. in ca. bene nouit. c. dist. §. in 3. in ecclesiis. in verbo poterunt. de coll. in prag. quod in regno non posset allegari, cum in eo bene multi periti reperiantur, vel quando his super collatione duraret per annum, & postea per sententiam fuerit dictum collationem ad talem N. & c. pertinere, is adhuc poterit intra sex menses conferre cum tempore litis non fuerit negligens, non currit eidem tempus, quod secus est in presentatione. d. c. quia diuersitate. sic expresse consulti Feder. cons. 232. casus talis, §. c. cui sententiæ subscribit per illa iura Panorm. & alii in cap. quoniam. §. cap. cum propter de iure patro.**

In institutione quippe non est certum tempus à iure præfixum, sed si is ad quem perinet institutio fuerit negligens, poterit superior eidem præstitueri terminum ad instituendum. *gl. in reg. can. 40. Pan. in d. c. 2. Roch. de curie. in tract. de iure patro. in verbo honorificum. q. 25. §. Paul. de citadimis in eo. tract. parte. 6. q. 53.*

Idem in confirmatione, ut is qui debet confirmare non habeat à iure certum præstitutum tempus, secus in eo, qui eam petere debet, hoc enim intra tres menses faceret tenetur. *gloss. §. doct. in cap. cum in cunctis. §. i. de elect. c. quam in illo tenet in 6. idem*

De Institutione.

De confirmatione.

tempus datur ad petendum consecrationem, quod computatur post confirmationem obtentam. *c. quoniam. 75. dist. c. quoniam. 100. dist. idem ad petendum pallium. c. 1. 100. dist. idem in permutatione, ut superiori non sit præfixum tempus ad eam approbandam. gl. in d. §. visum in verbo respectu, in prag. & Nicol. Milus. in verbo beneficium. qu. 66.*

Item quando non est certus præbendarum numerus, potest conferri præbenda post sex menses. *c. ex parte. de concess. præb. gl. in verbo, tempus, in d. §. visum. idem in collatione hospitalium. Ut certum tempus ad prouidendum illis non sit præfixum. tradit Fede. de senis, in tract. de permu. benef. 29. & 64. Feli. in c. de quarta. col. 4. de præfer. lo. de Selua. in d. 3. parte. q. 64. intellige ut traditur per rex. & nor. in cle. quia contingit. de relig. domi. quando hospitale non datur in beneficiū, ut dixi in tract. nomina. q. 15. vers. 6. n. 12. & seq. alioqui sicut beneficium conferri debet, & intra sex menses. per d. c. 2.*

Nominatus Ultimo, nominatus & graduatus intra sex menses beneficium requirere debet, alioqui excluditur ab illo beneficio, non à suis nominationibus. *gl. in §. item quod vniuersitas. in verb. scilicet de coll. in prag. dixi in tract. nominatio. q. 17. in prin. & sic summam habes iura quod tempus beneficia conferri, vel de illis prouideri debeat, quæ nota, quia alibi non sic iuuenies breui descripta.*

Episcopus Postremo figendum est menti, quod eo casu quo episcopus non valet conferre, vel prouidere de beneficio, utpote quia est reseruatum, vel deuolutum ad Papam, si non sit aliquis, qui interim valeat illis beneficiis prouidere, poterit episcopus deputare administratorem idoneum, donec per Papam fuerit prouisum. *arg. c. regenda. 10. qu. 1. hæc est pulchra decis. Panor. in cap. cum nobis olim. vlti. nota. de elect. quam sequitur Probus in addi ad lo. mona. in c. 2. in fin. de præb. in 6. & est notanda, quia episcopis utilis.*

à die vacationis a ecclesiarum earundem computandos nobis b & successoribus nostris

a *Adie vacationis computandos.* Tempus vacationis, si non haberetur notitia vacationis, rita dicitur quia quando lex exprimit, vel alia constitutio, ut tempus computetur à die vacationis, ut hic, tunc statuitur dispositioni constitutionis, etiam extra notitiam. *text. est in c. statutum de præb. in 6. cuius lo. ne. Day. memorem non fuisse miror. & ibi gl. singula. dicit currere tunc tempus ignorantem, quando fuit statutum in fauorem, ut hic, videlicet in fauorem ecclesiarum regni, ne diu vacent, & ne gregi dominico diu desit cura pastoris. c. oblatio. in fi. de appella. secus quando tempus fuit statutum in odium negligentis, tunc ignorantem non currit, quia non est negligens. cap. quia de concess. præb. quia tex. deceptus lo. Day. & primæ sententia fuit Pan. in repe. c. cum est. col. vlt. de rest. & omnes. doct. in d. c. statutum, facit ca. placuit. 2. ibi à die conuentus. 16. q. 3. & l. eos. ibi, à die condemnationis. C. de vfu. rei iud. in d. d. de dote. caut. ibi, à morte mariti, vel mulieris, v. missione repudi. & quam sit ibi à tempore præsentationis huiusmodi. de elect. in 6. licet canon. ibi, infra annum à suo conuisione regimini tempore numerandi. ibidem. l. fin. C. de posthu. hære. institut. l. hec oratio. si quib. ad lib. procla. non licet. l. quinquaginta de excus. tut. l. 1. §. quod dictum est. de separa. l. at prætor. §. annus. ibi, ex die venditionis, que in fraud. cred. l. mariti §. sex mensium. de adult. & l. quinquennium. ibidem. l. annus. de requir. vend. reis.*

Item hic bis repetitur computari tempus à die vacationis, ergo ista geminato declarationem saltem operari debet, iuxta l. balista ff. ad treb. & longa est differentia si assignetur tempus certum, ad constituendum aliquem in negligentia, utpote quod intra sex menses debeat beneficium conferre, & tunc tempus, quia simpliciter profertur, debet intelligi à die notitiæ, & sic etiam c. 2. & c. quia. de concess. præb. & alia iura loquuntur de tempore simpliciter, aut iura loquuntur quicquam esse faciendum intra sex menses à tali tempore computandos, utpote à die vacationis, & tunc non querimus notitiam regulariter, ut hic. & d. c. statutum. alioqui coditores dixissent à die notitiæ.

ad audiendam. de decimis. Item quia expressum est hic, ideo facit cessare tacitum. l. si. C. de dare promiss. l. cum filio. §. filio. ff. de vulg. & in certis non est locus coniecturis. l. continuis. §. cum ira. ff. de verb. oblig. hic certum est computari à die vacationis, ergo non à die scientiæ. & sic patet istos sex menses computari à die vacationis, etiam ante notitiam, aliàs esset loqui contra hunc text. expressum dicentem computari à die vacationis. Item quia pro certo habuerunt cōditores, quod intra sex menses rex bene poterit scire, quod si ignorauerit, habet adhuc tres alios menses, intra quos si non nominet, imputetur ei, nam diu vacarent ecclesiæ Franciæ, & lupus tempore vacationis triumpharet, ut dicit Bald. in c. ne pro defectu. de elect. ideo constanter dicemus hos sex menses à die vacationis computandos. Fallit quando rex esset iusto impedimento detentus, vel sedes vacaret, quia ei non valenti nominare, non curret præscriptio, arg. l. unica. C. de anna. except. nor. in d. c. quia quod an fuerit iustū, relinquatur arbitrio boni viri, extra illa quæ sunt à iure expressa. gl. in c. si quis iusto. de elect. in 6. vide gloss. in verbo impedimento. §. i. de colla. infra. & dies vacationis non computatur. gloss. in d. cap. statutum, & in l. dario. §. fin. ff. de act. emp. doct. in cap. super eo. in 2. de appel.

b *Nobis.* Ergo hæc nominatio non potest fieri alii quam Papæ, vel sedi Apostolicæ, ut infra dicitur, nec etiam legato à latere, cum à sede apostolica differat. cap. si apostolicæ sedis. de preben. in 6. & si legatus posset per eundem omnia quod Papa, non esset differentia nisi nomine, & multi essent Papæ, ad verbum refert Bald. in cap. i. de offic. lega. sed poterit hæc nominatio fieri successoribus Papæ eo mortuo, si tamen cederet dignitati, iuxta cap. i. de renun. in 6. nominatio fieri deberet successori, quia retinuit sibi tanquam pontifici, ut supra eo. ibi in manibus nostris & successorum nostrorum Rom. pontif. canonice intrantium, & sic tanquam successori in pontificatu, non tanquam successori bonorum per c. si gratiose. de refer. in 6. Et probatur hic & successorib.

nostris Romanis. pontific.

Nec etiam vacante sede potest nominatio fieri collegio Cardinalium, tum quod hæc verba non congruunt, tum quod collegium non possit conferre. c. 2. ne sede vacante. cle. ne Romani. in prim. de elect. Ad hæc si collegium Cardinalium hoc posset, forte differrent provisionem Romani pont. ut aliquam utilitatem ex his nominationibus haberent, quod est prohibitum cap. vbi periculum. de elect. lib. 6. & quia collegium cardinalium sede vacante non succedit in his quæ sunt ordinis, vel iurisdictionis Papalis. d. cle. ne Romani. vbi Bonif. dicit eo esse, quia cum celeritatem desideret provisio sedis Apostolicæ, ut eidem celeriter provideatur omnis materia est amputanda cardinalibus, per quam nolent, aut differrent, aut non possent facere electionem. argu. l. i. ff. de damn. infect. nisi forte instaret summa necessitas, ut quia non permitteretur eisdem cardinalibus eligere Papam, & tunc forte posset nominari collegio cardinalium, vel si duo essent in discordia electi, & nesciretur vter eorum esset verus pontifex, nam necessitas facit licitū, quod aliàs est illicitum. cap. si quis propter. de sum. cum multis congestis per Gerard. Jung. vltim. & multa ego ipse addidi ad l. i. ff. de offi. consi. ita tradit hic Dayma. quem videas, vel forte melius est tenere capitula posse tunc eligere, ut occurratur diutinae vacationi. de qua in cap. quam sit. de elect. in 6. hæc declaratione conditorum indigerent, sicut enim supra caput.

Romanis pontificibus, seu sedi prædicta nominare, a & de persona per regem b huiusmodi nominata per nos, & successores nostros, seu sedem prædictam provideri. c Et si contigerit d præfatum regem

a *Nominare.*) Intellige, debeat, quod verbum est infra positum. certè si rex nominare velit, debet sic qualificatum nominare, tamen non tenetur nominare, si nolit, quia ad factum præcisè quis com-

An collegio cardinalium nominatio fieri sede vacante per regem possit.

pellinon potest. l. si quis ab alio ff. de rei iud. & l. stipulationes non diuiduntur. de verb. oblig. sed si non nominet lapso tempore Papa prouidebit, prout statuitur hic. [Et vtilius forte esset animabus, si spiritualia spiritualibus relinquerentur, & temporalia recte administrarentur ab ipsis secularibus, & non miscerentur sacra prophanis.]

b. *Per regem.* Ergo per aurum vel argentum non debet quis nominari, sed per regem Franciæ, vti habetur, permittere ergo quilibet, vt rex libere nominet, nõ verò instigatus per alios, sed spiritus sancti nutu hoc faciat. argentum enim vel aurum pro nominatione rex nunquam reciperet, sed de altantibus quibusdam dubitandum est, ideo hic text. dicit per regem, & non per alium. Quid si rex esset pupillus?

Responde si maior sit infante, requiritur prius consilio (si suæ conscientie prouidere velit) sui confessoris, tatoris, & præceptoris, is ipse poterit nominare instar patroni. de quo per Pan. in ca. fin. de consec. præb. si minor infante fuerit, canonici interim liberè eligent, cum hic sublata sint electiones in fauorem regis, si ipse non nominet, ecclesiæ regni eligere poterunt, cum habeant electiones, nisi rege nominate, vt supra sit. proxi. dicit in prin. vel tutor instar patroni, nomine tamen regio nominabit, per ea quæ dixi in tract. nominationum. q. 17. num. 20. scribitur Ecclesiastes 10. cap. in fin. Vah tibi terra, cuius rex puer est, &c. prima tamen ecclesiis vtilior tenenda potius est.

Intrusus est. *Prouideri.* Adde verbum debeat, qui recipit quod est infra, quia Papa debet prouidere nominato per regem, si sit idoneus, & quare Papa prolicatus, aliàs Papa poterit eundem reuocare, vt sequitur.

[Et sic ex isto text. patet requiratur Papæ prouisionem, alioqui si à rege nominatus receperit fructus episcopatus ante Papæ prouisionem, aut abbatia, seu prioratus, amittit ius nominationis, & dicitur intrusus, quia sine titulo valido fructus recepit. text. in c. avaritia. de elect. in 6. inde poterit rex postea alium nominare, cum cesset sua priuatus nominatione, & iure,

siue fructus receperit sub manu regia, siue tanquam procurator, vel alio colore, vel aliter se ingesserit administrationi per illum text. & ibi abundè doct. scribunt.]

d. *Contigerit.* Fato vel alias quomodocunque. l. 1. §. ff. de leg. 3. siue scienter, siue ignoranter, cum hic text. generaliter loquatur, & indistinctè, tam quia Papa hoc concepit regi, quæ concessio parè alterum operaretur, sic intelligeremus secundum ius commune: & ideo debemus intelligere, quod aliquid addat, vt in simili tradit Bart. in l. 4. §. prætor. ff. de don. infel. Item quia Papa reseruauit sibi approbationem persone nominate, ergo quodcumque modo nominauerit rex primum, habebit post illius recusatorem à Papa tres alios menses. Præterea patronus laicus potest variare, licet presentauerit indignum. ca. quod autem de iure par. fortius in rege cui expressè per hunc text. concessum exitus per viam contractus, huc accedit quod rex presentando scienter, non qualificatum, arbitratus Papam velle cum isto per eum nominato dispensare, si ergo non potest alium nominare, videretur iniquum, & nihil prodesset ista concessio, vt alium nominare posset, denique antequam rex presentasset secundum, oportet quod iuraret an scienter, an ignoranter presentasset primum, ad quod iuramentum text. eum non altriguit, igitur nec ego regem ad id astringam. Item non inuenio in hoc casu pœnam statutam, ideo ego non statuam, vt dicit text. in l. si quis §. diuis. ff. de relig. & sumpt. fune. Nec est aliqua constitutio tale quid dicens. §. cum igitur. in archien. de non eligend. secund. nub. collat. 2. nec Papa hoc dicit, ergo non est nostrum addere. l. si seruum. §. prætor. au. ff. de acquir. hered. nec pœnam priuationis extendemus ad casus non expressos. gloss. in cap. fin. de iure patro.

Nec refragatur primo quod eligentes scienter in dignum sint priuati prima electione facienda. c. cum in cunctis. §. fin. de elect. cap. cum Vintonien. ibidem. vbi Panorm. not. vltim. Idem in nominatione videtur dicendum, vt nominans scienter indignum sit pri-

Reprob-
us senten-
tia Ioan.
Dayma.

fit priuatus potestate nominandi pro pri-
ma vice, vt dicunt nostri, & sic concludit
Ioann. Dayma. in verbo computandos,
quod non est verum: nam hic expressim
conceditur, vt si rex nominauerit non
qualificatum, quod possit alium nomina-
re, sed in electionibus & aliis non sic per-
mittitur, imò prohibetur, & priuantur,
vt dixi eligentes potestate eligendi, & con-
tra suam sententiam est text. in cap. perpetuo
de elect. in 6. vbi sunt hæc verba perpetuo
sanctionis oraculo declaramus: quod
scienter in electionibus nominantes indig-
num, propter suffragium in scrutinio
præstitum, nisi adeo in eo persistierint,
quod ex votis eorum electio subsequatur,
nequaquam potestate eligendi priuantur,
sed rex nominando scienter indignum, si
postea nominet alium, non persistit in
prima nominatione, ergo non erit priu-
atus potestate alium nominandi, etiam
de iure.

Nec me mouet quo rex non debet ex
suo (vt dicit Ioan. Dayma) dolo reportare
commodum. c. sedes. & seq. de rescr. respon.
non potest notari dolus malus in permis-
sis. l. i. §. non fuit. ff. de dolo. quia quod sit le-
gitime nullam meretur poenam. l. Grachus.
c. ad leg. Jul. de adul. sed rex secundo no-
minat hac constitutione permittente, er-
go non potest in eo notari dolus, nec me-
retur poenam priuationis, etiam si nomi-
nauerit scienter inhabilem: sed conscien-
tiæ suæ caueat, si alium indignum nomi-
nauerit. Et sic constanter teneo contra
Ioan. Dayma, contrarium asserentem in
gl. vlt. cui per prædicta sufficienter respon-
sum esse arbitror, & ista est mera veritas
iuri & æquitati consona, videlicet quod
rex Franciæ possit nominare secundum,
etiam si primo scienter nominauerit inha-
bilem, quem Papa recusauit, alias de ni-
hilo prodesset vt secundum posset nomi-
nare primo recusato, vt prædixi.

personam taliter non qualifica-
tam a ad dictas ecclesias sic va-
cantes b nominare nos & suc-

cessores, seu sedes c huiusmodi

a *Non qualificatam.* Id est, non
habentem qualitates requiritas supra,
quas tradidi in gloss. alias vnde dicitur qua-
lificatus, quasi factus qualitatis requiritæ,
& ideo nominatos ritè & graduatos vo-
camus qualificatos, quando habent qua-
litates requiritas in his concordatis. §. præ-
fatis, ordinarij. §. si quis verò. §. volumus. &
seq. de coll. infra quæ sunt notanda ad de-
clarationem illius tituli.

b *Vacantes.* Ergo ad vacaturas
non potest rex nominare, nec illas debet
promittere, vt dixi supra eo. in gloss. occur-
rente vacatione. & in gloss. alien. sat. supra in
proximo.

c *Sedes.* Et sic Papa non debet pro-
uidere indignis, vt hic, & mirabile videtur
continere iste tex. cum sedes ipsa sit res in-
animata voluntate carens, siue benepla-
cito: teste Archid. in cap. si gratiosè. col. 2. de
rescrip. in 6. & tamen potest providere, vt
hic: sed dic quod sedes aliquando capi-
tur pro dignitate. §. sic igitur. in authent. no-
iudic. sine quoquo suffrag. collatio. 2. quæ nõ
moritur. dicto. cap. si gratiosè. Nam licet ha-
bens Papatus, imperium, & dignitas, semper
sunt, nec corrumpuntur. cap. cum venis-
seni, de inst. l. proponebatur. ff. de iudic. Ioann.
Monach. & Archid. in d. cap. si gratiosè. de se-
de Apostolica, imperiali, regali, cardina-
lium, patriarcharum, archiepiscoporum,
episcoporum, abbatum, & aliorum, ab-
undè scribit Ioan. Francisc. in tracta. de of-
fic. & potest. capit. sede vacan. in 6. prelu-
d. scripsi. l. in lege censoria. ff. de verbor. signi-
ficatio.

Quærebat aliquis num magis peccet
rex nominando indignum, quam Papa
recipiendo? magno se iudice quisque
tuetur. Primò, quod rex magis peccet,
probat, quia fons peccati est, & origo:
vt in simili dicitur per Holtien. in summa.
§. fin. vbi dicit eligentes ista ratione magis
peccare, quam confirmantes. Item in

Quis dicitur
qualificatus.

Sedes apo-
stolica,
quid, & de
regali, im-
periali, &
alia.

Euan-

Euangelio dicitur, qui me tradidit tibi, maior peccatum habet, & sic qui nominat maior habet peccatum, quia tradidit Papam, & Papa de illo confidit. Tertio qui nominat indignum, contra conscientiam agit. cap. perituo. in fin. de electio. in 6. verba ipsa subiiciam, licet pro eo quod indignum nominando scienter contra conscientias suas agant, & diuinam vindictam, & apostolicam ultionis metum non immerito possunt reformidare, & presumitur scienter nominare, cum cognoscere eum debeat regul. quicum alio ff. de reg. iur. saltem per relationem boni viri. gloss. in l. mulieri. ff. de conditio. & demonstrat. gloss. in cap. cupientes. in verbo, notitiam. de election. in 6. Bald. in patrono, vt videatur scienter presentare indignum: ita scribit in cap. cum vos col. 2. de offic. ordin. & qui eligit aliquem ad beneficium, vel officium, presumitur ipsum habere notum. Bartol. in l. si patronus. ff. de confirmat. tut. Decis. in cap. cum in cunctis. §. fin. in princ. de electio. vnde Imperator. in §. 1. in athen. quomodo oport. episc. collat. 1. his verbis fatur. Sancimus igitur sacras per omnia sequentes regulas, dum quispiam sequenti omni tempore, ad ordinationem episcopatus adducitur, considerare prius oportet eius vitam secundum sanctum Apostolum, si honesta & inculpabilis, & vndique irreprehensibilis sit, & in bonis testimonium habeat, & sacerdotem decens, &c.

Imò videtur, quod Papa plus peccet, quia maior plus peccat quam minor. cap. inter. §. fin. de translat. episcop. ibi, & quamuis iidem archiepiscopi tanquam maiores plus excesserint in premissis, &c. Secundo qui perfecit delictum, magis tenetur, quam qui incepit, Nam Celsus scribit in hæc verba, Si alius mortifero vulnere percussit, alius postea exanimauerit, priorem quidem non teneri, quasi occiderit, sed quasi vulnerauerit, quia ex alio vulnere perit, & posteriorem teneri, quia occiderit. l. non Mela. §. sed & si seruum. ver. Celsus. ff. ad leg. Aquil. Tertio, Papa potest non admittere nominatum à rege indignum, ergo si admittat magis peccare videtur.

Dicam cum Marone, Non est nostrum inter vos tantas componere lites. [sed vterque sibi cauet, quia de his redituri sunt Deo exactam rationem, vt plene scripsi in interpretatione. cap. postulatus. in gloss. de elec. excommu. ministran. & tenetur de omni damno & dispendio, quod per eos acciderit. cap. Valentinianus. vbi gl. 63. dist.]

de persona sic nominata eidem ecclesiis minimè prouidere debeat. *b* Sed teneatur e eidem rex infra tres e alios menses à die recufationis f personæ nominatæ non qualificatæ sollicitatori no-

a *Eisdem ecclesiis.* Ergo de aliis ecclesiis poterit Papa isti nominato prouidere, quia si non sit habilis ad episcopatum, vel archiepiscopatum, erit fortè habilis ad beneficium simplex. Anton. in cap. ex ratione. col. 1. de arat. & qual. vel ad alium non requirens tot qualitates, sicut prælatura. de quibus supra dictum exim. & tradunt doct. in cap. cum in cunctis. de elec. ideo hic text. expressit eidem ecclesiis.

b *Debeat.* Et sic à contrario consensu Papa debet prouidere nominato à Rege, quando est qualitates requisitæ per hunc text. alioqui contractus non seruaretur, quem non seruare non est egregii animi, vt dixi in prefat. ad rubr. de colla. infra, & si alteri prouideret, nulla esset prouisio, vt patet infra in vers. decemones. Et posset rex resistere illi prouisioni factæ per Papam. Innocent. in cap. quod sicut de election. refert & sequitur gloss. in regula. can. cel. 40.

Quid si Papa nollet admittere nominationem de idoneo factam? posset fortè rex nominare aliquem illi capitulo, quod episcopum poterat ante hæc concordata per regem eligere, & tunc capitulum eligeret illum nominatum per regem, & tantum prouideret quantum nominatio facta Papæ, vel fortè capitulum tunc poterit liberè eligere,

gere, quia electio non fit contra qualificationem hic positam. & in ver. decernentes infra eo. annullantur electiones factæ contra præmissa, id est quando rex nominavit, & Papa prouidit, non ergo si aliàs factæ sint, id est quando Papa non prouidit, vt hic quod cogitandū relinquo, super his quippe effari periculosum est, cum nec caput nec pedes habeant.

c. *Sed teneatur.* Si velit ex sua nominatione prouideri ecclesiis, & tenetur intra tres alios menses, post non, & ad hoc refertur verbum teneatur hic positum, non tamen tenetur rex nominare, si nolit, vt supra dixi.

Vacante sede ad quem spectat beneficii collatio.

Sed dubitaret quis, ad quem spectet vacantium beneficiorum collatio, interim sede vacante? responde si rex iure regali habuerit priuilegiū conferendi, vt in quibusdam habet episcopatus, in illis poterit conferre beneficia episcopatus, vel archiepiscopatus, per c. generali de ele. in 6. Si autem iure regali hoc sibi in fundatione, vel alius ex priuilegio concessum non fuerit, sed tantum quod vacante sede illos capiat fructus, vt futuro referentur successori, tunc conferre non poterit: sed Papa, aut legatus, tunc conferret, vel archiepiscopus post sex menses iure deuoluto. c. 2. de conce. pre. b. Et quamvis capitulum succedat episcopo sede vacante, tamen beneficia conferre regulariter non poterit. c. illa, ne sede vacan. nisi vt dixi in tract. nominatione in collatione necessaria.

Dicitur idem quomodo capitur.

d. *Idem rex.* Etiam eo mortuo alius. Nam idem dicitur, sicut idem populus Parisiensis qui ab hinc mille annis fuit. l. proponitur. ff. de iudi. quia dignitas non moritur. c. si gratiosè de rescrip. in 6. maxime regalis Franciæ dignitas, quæ diuinitus est instituta, & diuinitus conseruatur, & dicitur idem potest referri ad genus, vt in l. 2. in pr. & ibi doct. sicer. per. vbi in mutuo, idem in genere debet reddi. Aliquando refertur ad speciem, & in dubio. Bart. in l. hoc legatum. ff. de leg. 3. Quandoque dicitur idem numero, vt hic, & in d. l. proponitur, & per hoc excluditur alius extra regem, vt supra dictū

extitit. [vide quid si rex moriatur post presentationem, seu nominationem, per Bal. in c. cum adeo. in prin. de rescrip.]

e. *Tres alios menses.* Quos rex habebit, quando non qualificatum primo nominavit, qui fuit per Papam recusatus, si tamen prima nominatio per regem non fuerit plenum sortita effectū, vtpote quia nominatus (quod raro conuenit) consentire recusatur, vel post consensum renunciat iuri suo, aut forte diem clausit extremum, seu propter occultum eius vitium nominatio irritatur, tunc rex intra alios sex menses nominare alium poterit, ac si vacatio noua esset. text. elegans in c. si elect. de elect. in 6. Nam correctionem iuris non debemus facere. l. vna. C. de inoffi. dotib.

An rex possit iterū nominare quādo nominatio suam non est sortita effectum.

Nec refragatur, quod si episcopus vel alius habens potestatem nominandi vnum canonicum in prima sui creatione, si nominauerit vnum, qui acceptauit, & postea renunciauit, non poterit iterum nominare, postquam nominatio est semel sortita effectum. D. Rot. dec. 22. nota quid vbi ordinarius in antiq. & Fel. in c. innoauimus. col. 2. not. s. de treuga, quia debet intelligi quando ille habebat potestatem nominandi vnum tantum, secus quādo datur facultas nominandi semel, & iterū, vt hic, tunc poterit iuxta potestatem datam nominare, successiuè tamen, non simul, vt supra dixi. Item cū sint hic taxati tres menses, ultra non habebit rex, etiam si primum præstituerit intra duos menses, & adhuc superant quatuor menses de sex, qui primo præstituti sunt, tamen à die recusationis primi non dantur, nisi tres menses, vt hic.

f. *Adie recusationis.* Ecce quomodo hi tres nouissimi menses computantur, videlicet à die recusationis intimatæ sollicitatori regis, vel alterius, vt in gl. seq. nec dies termini computatur in termino. gl. in c. statutum. de preb. in 6. & hic plenè Ioa. Dayma, tractat. de dictione, à. Et intellige recusationis vnicæ, nam poterit rex nisi semel nominare à die recusationis, per hoc verbum recusationis, non recusationum, per l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signifi.

Si nomi-
natus fue-
rit inhabi-
lis, potest
ecclesia se
opponere.

Quid si inhabilis fuerit iterum ignoran-
ter nominatus, qui non fuit per Papam re-
cusatus, sed admissus, faciendum erit: Re-
spon. si notoria est inhabilitas, tunc eccle-
sia poterit se opponere. Nam hæc concor-
data sunt facta inter Papam, & sedem apo-
stolicam ex vna: & regem, & regnum ex
altera, licet videantur Papa & rex con-
sentire, tamen ex magna causa adhuc re-
gnum vel vnus ex regno poterit se oppo-
nere, & audire debet in magno consilio,
A sua interit. *gl. in l. fuchemus. §. sanè. in verbo,*
aconm. C. de sacros. eccl. tex. in c. si quis presby-
terorum. ibi, sed et in licet quibuscumque eccle-
sasticis personis vocem contradictionis asserre. de
reb. eccl. non alien.

Feder. *conf. 99. super questionum. col. 1. Fel.*
plenè. in c. cum olim. col. 2. de testib. Papa qui-
dems & rex non intendunt providere in-
habilibus, si contrarium faciant, sunt cir-
cumuenti. Bal. in c. cum olim. de re iudic. Et ij
tres menses currunt regi, siue ipse sciuerit
reculationem, sine non: quia postquam re-
cusatio est intimata sollicitatori regis, is
debet certiores facere regem, quod si non
fecerit, imputetur regi. & de se quæri de-
bet, qui parum diligentem sollicitatorem
sibi assumpsit. §. si. In ff. pro soc. prout dixi de
aliis sex mensibus in gl. contigerit. supra eo. &
si fuerint plures sollicitatores, sufficit vni
intimare. arg. l. de pupillo. §. si plerumq. ff. de no-
ui. ope. num. facit quod scripsi in tractatu nomi-
nationum. quest. 1. x. num. 62. quod si sint plu-
res vicarij, sufficit vni insinuare. vide ibi alia
huc rei consilia.

minationem non qualificatâ pro-
sequenti a consistorialiter b factâ
intimanda c computando alium
d supradictio e modo qualificatum
nominare f.

a *Prosequenti.*) Et sic sollicitator regis
debet prosequi nominationem factam per
regem, sicut dixi in nominatis in §. si. de coll.
infra. & per hoc inferitur quod rex tene-
tur habere Romæ sollicitatorem, qui nomi-
nationem hanc prosequatur. Quid si so-
licitator regis mortuus fuerit: Respon. pu-

Sollicitato-
re regis
mortuo
Romæ cui

tarem nominationem posse intimari pro-
curatori nominati, vel illi cui directæ sunt
literæ, *arg. clem. causam. de elect. forte etiam*
posset eo casu recusatio intimari. pro-
cedenti Galliarum, vel alteri negotia regis
Romæ gerenti, vel alteri sollicitatori pro-
sequenti hanc nominationem: nam si no-
minatus recusatus habeat Romæ sollicita-
torem, ad prosequendum hanc nomina-
tionem, illi poterit intimari hæc recusatio,
& ideo cautè dicit iste text. sollicitatori. nõ
exprimendo regis, vel alterius, & sic gene-
raliter poterit intelligi postquam non di-
stinguit. l. de precio. ff. de pub. in rem act. & si so-
licitator productus sit testis, an recusari
possit, dixi in tractat. de repro. & salua test. in
verbo sollicitator.

b *Consistorialiter.*) En ergo quod hæc
nominatio solet presentari Papæ consisto-
rialiter, scilicet præsentè collegio cardina-
lium, & per Papam sic recusari, posset ta-
men Papa istam nominationem domi-
cipere instante necessitate, & collegium
cardinalium ibidem congregare. *arg. nota. in*
l. 1. ff. de offic. consu. tamen stylus ecclesie
Roma. est in his maioribus dignitatibus, ut
consistorialiter recipiantur, vel reculen-
tur, per nos. in c. quod translationem de offi. leg.
vnde consistorium propriè est Papæ. gl. in
c. Romana in prin. & ibi Archi. de appell. in d. 10.
Montagne. in tracta. de auctoritate magni consi-
lij. vers. 3. pro magno consilio, vel principis. glo. in
§. ad hæc in aurb. de appell. coll. 4. Nec debet in-
telligi hic tex. ut quidam contorquebant,
dicentes Papæ reculationum debere inti-
mari consistorialiter, sed recusatio nomi-
nationis secundum quosdam consistoria-
liter fit, & sic debet text. ordinari, a die re-
cusationis personæ nominatæ, non quali-
ficatæ factæ, consistorialiter intimandæ so-
licitatori prosequenti nominationem non
qualificatam, & c. vel dic melius prosequenti
consistorialiter, videlicet quid sollicitator
debet nominationem consistorialiter pro-
sequi, & hic est germanus (ut reor) ad hunc
tex. sensus. [Et hoc consistoriale est sicut
alienatio castrorum ecclie. l. dicit Bal. in l. 1.
col. pen. num. 7 ff. de iurisd. omni. iud.

e Inti-

c Intimande) Id est, exhibendæ seu denunciandæ, & deber fieri hæc intimatio sollicitatorij, vel alij *vt supra dixi in gloss. profrequenti.* nec sufficeret domi sollicitatori fieri, quin hic dicatur sollicitatori, non domi *per nor. in cle. causam, de cle. vbi vide abudè.* quanvis domi facta citatio regulariter non inuenta persona valeat. *l. i. §. i. ff. de libe. agnos. abbi scripsi plena manu in tract. de cura. in gl. in 3. t. mo.*

Rex quor
possi no
minare.

d Alium.) Et sic videtur quod rex possit tres nominare per hanc dictionem alius, quæ tria requirit. *gl. in l. ancille. C. de furt. dixi in gl. ad alium. in §. si quis vero infra. de colla.* & sic primo vnum nominabit rex, si Papa eum recuset, rex alterum nominabit, si iterum Papa eum recuset, alium, & sic tertium nominare poterit. Contrarium teneo, nam patronus laicus licet possit variare, non tamen vltra semel, quia vbi licita est variatio non permittitur, nisi semel. *rex. in l. si quis iuramentum. C. de iur. iur. Bald. in aub. habita. col. 8. nu. 35. C. ne fil. pro pau. Alex. in l. si extoro. §. si col. pen. ff. de leg. 1. & ita in propriis terminis consuluit Calde. conf. ad. an laicus vub de iure patrona. & sic rex non poterit post secundam recusationem alium nominare, arguon. l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. signi. & vt infinitas vitetur de qua plenè dixi in repet. l. vnicè, nor. primo. C. de sentent. quæ pro eo quod inter. & sic quin non possit primo nominare nisi vnum, vt rex. supra dicit vnum grauem, &c. ita hic non poterit nisi alterum nominare, ideo post primam recusationem, non habebit nisi tres menses, quum hic text. non cõcedat vltra, quid eõcederet si à die cuiuslibet recusationis posset alium nominare. Nec obstat dictio alius, quia aliquando ad duos tantum refertur. *c. quom autem. de iure patron. dixi in d. gl. ad alium.* & sic per hoc verbum non debet rex nominatum primo recusatum nominare, sed alium, vt hic vltra nominatum primum, quod est notandum.*

e Supradicto modo.) Ergo secundo nominatus per regem debet habere qualitates supra descriptas in gl. alias idoneum, qualitates alioqui recusari potest per Papam: ideo

hic monet regem, vt aliū supradicto modo qualificatum nominare habeat, & hoc *proffas ha-* declarat etiam dictio alium, quæ implicat *here debet.* similitudinem. *de i. de rescript.* & erit sensus, vt facta recusatione primi nominati, alius qui sit similis qualitatis supra scriptæ debeat nominari. nõ verò intelligas, quòd alius similis primo nominato nominati debeat, quia si primus esset ignarus, vel alias inhabilis, in secunda nominatione posset presentari similis inhabilis, quòd hic reprobatur. *tex. dum dicit supradicto modo qualificatum.*

f Nominare.) Si rex non nominauerit *Quando* intra sex menses, aliquem, videtur quòd rex non non possit postea, quia alij tres menses datur *nominat* ratione recusationis factæ per Papam *intra sex* quando rex inhabilem, fortè circumueniuntur *menses, an* tus nominauit, vt variare possit nominado *possi po-* habilem, nam nominatio quæ non est *stet.* formata effectum, quia recusat non debet eidem regi esse damno. *ca. perpetuo. de ele. in 6. probatur in hoc vers. si vero conuenerit, & ibi à die recusationis, & in verbo semper. &c. potuit enim rex esse deceptus nominando inhabilem, ideo Papa voluit eidem morem gerere, concedendo vt intra alios tres menses alium nominare possit, quod non est quando non nominauit aliquem, quia tunc negligentiam supplebit Papa post sex menses, quia concessio facta in vno casu non extenditur ad alium. l. commodissimi. ff. de li. & posthu. & vt dispendiosè vacationi ecclesiarum consulatur. c. quam si de elect. in 6.*

Contrarium tamen videtur tenendum *per hunc text. ibi alioqui, & ibi tunc sic vacanti,* & quia facti appellatione non factum comprehenditur, quando quidem qui non facit quod facere debet, videtur aduersus ea facere, quia non hoc facit. *l. qui non facit. ff. de reg. iur. scripsi in gl. prout. in repet. l. vnic. C. de sent. quæ pro eo quod interest.* & postquam Papa voluit concedere regis nouè menses, in casu quo inhabilem presentauit fortius & quando nõ nominauit intra sex menses, vt etiã postea alios tres menses habeat. Nam illud debemus dicere quid statuētēs (si interrogati fuissent) statuissent. *l. Titius. §. Lucius. ff. de lib. & posthu. & verisimile*

est quod sic statuisent, & per hoc tolluntur in contrarium allegata, quia non procedunt quando fortior est ratio in casu omisso, vel quando verisimile est quod sic prouidissent, per gloss. in l. vale pactum. §. si ff. de pact. l. as. in l. i. col. 4. ff. de vulg. facit rex. solemn. in §. porro. ibi, si qua fuerit antiquioribus causis similis, seu maior, & c. qua fuit prima caus. benef. amr. & dispendiosa vacatio hic vsq; ad nouem menses toleratur, & in hac partem etiam videtur inclinare Dayma. hic, licet ita expresse non decidat.

Alioquin a (vt dispendiosè b ecclesiarum huiusmodi vacationi celeriter cõsulatur) ecclesia tunc sic vacanti per nos & successores nostros, seu sedem huiusmodi

a *Alioquin.* Tres limitationes hic describuntur. Prima est quando rex intra tempus præstitutum non nominauit, vel inhabilem. Secunda est, ibi, nec non quado per obitum episcopatus vacat in curia, & in istis casibus Papa liberè prouidet. Tertia pars, ibi, consanguineis tradidit de regis consanguineis, & aliis ibidem conscriptis, vt possint à rege nominari, etiam si nõ sint qualificati, vt supra descriptum exiit.

Papa ante tres vltimos menses finios, an possit prouidere.

b *Dispendiosè.* Quam sit dispendiosa ecclesiarum vacatio, declarat rerum magistra experientia. c. quam sit de elect. in 6. nã ex defectu pastoris gregem dominicum lupus rapax inuadit. c. ne pro defectu. de elect. & sic per hanc rationem nõ tenebitur Papa post recufationem secundam expectare finem trium mensium, si rex iterum nominauerit inhabilem, quod probat etiam verbum celeriter, in hoc tex. positum, & verbum liberè, & quia frustra expectaretur finis, quã nihil operaretur.

Non obstat c. commissã. de elect. in 6. quem text. allegat gl. in cle. vi hi qui. in verbo constitutus de eta. & qualis. vbi ante finem termini non potest superior prouidere. Nam ibi ideo est, quia ius non est deuolutum ante lapsum terminum ad superiorẽ. ergo finis termini expectatur ibidem, hic vero limitatq; rex præsentauit secundam inha-

bilem, & Papa recufauit illum, Papa habet ius prouidendi, per verbum liberè, & verbum celeriter, & vt dispendiosè ecclesiarum vacationi consulatur, & sic non tenetur aliud tempus expectare, nec refragatur gl. in c. vbi periculum. in verbo, decem. de elect. in 6. quã dicit cardinales Romã existentes, teneri expectare decem dies, alios cardinales absentes, etiam si appareat illos non posse venire intra illum terminum, quam gl. sequitur Bal. in ca. licet de vicianda. de elect. & l. as. in l. non omnis. col. 3. nu. 8. ff. si cert. per. Respondeo esse verum, quando rex non nominaret post primam recufationem, tunc Papa ante tres menses non posset prouidere, & sic debent intelligi iura supra adducta, secus si iam nominasset, & secundo nominatus recufatus fuisset, vt in casu isto, & ita intelligitur casus sequens, quia fortè ante finem termini per legem præfixi rex prouidebit, & sic etiam appellatio non dicitur deserta, nisi totum tempus effluxum fuerit. c. personas. ibi, ex tunc. de appell. quod facit ad intellectum ordinationis regie permittentis iudici à quo sententiam exequi potest defertionẽ, vt non possit exequi. etiam si vnus dies superesset, & appareret appellantem intra illud tempus non posse releuare. l. as. in c. cum stipulatus sum. ibi. col. pen. in prin. ff. de verbo. oblig.

Concludendum ergo est, quod Papa nõ poterit prouidere ante finem trium mensium, quando rex non nominauerit aliquẽ à die recufationis primæ. secus si nominauerit, & inhabilem, quia tunc Papa poterit prouidere statim à die istius secundæ recufationis, siue sint elapsi tres vltimi menses, siue non. Et ideo si rex nominauerit Petrum, & mandauerit sollicitatori, vt si Papa recufauerit Petrum, quod ipse nominabat Ioann. tunc à die istius secundæ nominationis, & recufationis per Papam factæ, Papa liberè, prouidebit, non expectato alio tempore, nec alia regis nominatione, vt hic probatur.

Quero, rex nominauit vnum ad episco. Regule patrum vacantem per resignationem, Papa collata de pa. promittit illi, siue vacet per resignationẽ viginti die siue aliis quouis modo derogando regu. huiusmodi. l. 13.

locum
in Papa &
reg.
lae. 18. dicenti quod si resignans moriatur intra viginti dies, de ipsa infirmitate, beneficium censeatur vacare per mortem, moritur resignans ante viginti dies, an rex iterum possit nominare, tanquam vacet per mortem: videtur quod non, quia postquam semel nominavit, & non fuit recusatus nominatus per regem, ergo non poterit alium nominare, cum hic sibi concedatur nominare alium quando recusatur primus, ergo si non recusetur, non poterit rex alium nominare. Item illa cancellaria non loquitur in episcopatibus, vel abbatibus, ergo in illis non habebit locum, quia episcopatus vel abbatia non veniunt appellatione dignitatis. *text. in c. venerabilis. de preb. gl. in c. 2. ubi dicitur in 6. Præterea Papæ est derogare illi regulæ cancellariæ, quam ipse edidit, derogavit, & sic valet illa derogatio in contrarium me trahit text. supra ubi dicit regem posse nominare, quando episcopatus vacet per resignationem etiã quando vacet per obitum, sed si nominaverit ad episcopatum vacantem per resignationem, non censeatur nominare quando vacat per obitum. Ergo Papa non debuit providere, alias prouisio est nulla, ut pote facta sine regis nominatione, ut patet *versic. decernentes*. Nam actus agentium non operantur ultra eorum intentionem. *l. non omnis ff. si cert. pec. sed regis non erat intentio, ut nominaret, si vacaret per mortem, quæ intentio probatur si post mortem alium nominaverit, ut in simili not. in ca. susceptum. de rescr. in 6 gl. in verb. aliam. in forma mand. infra.**

Reg. can.
de 20. dieb.
an in pre-
sentatione
locum ha-
beat.
Et per hoc dixi illam regulam cancellariæ. 18. habere etiam locum in institutione facta ab ordinario, ut si patronus præsentauerit ad beneficium vacans per resignationem, si resignans moriatur ante viginti dies, poterit iterum præsentare, quia non præsentauit in casu mortis, & prima præsentatio est nulla, ergo non præstabit impedimentum alteri præsentationi, licet contrarium consulerit Dec. *cons. 224. cui repon. in tract. nominat. q. 17. num. 5.* Item si patronus præsentauerit ad beneficium vacans per priuationem, si alio modo vacet, non

videtur per prædicta præsentasse, ideo poterit iterum præsentare, licet cogitandum relinquat Rochus Curt. *in tract. de iurepair. in verb. honorificum. q. 51.* alioqui censeatur esse facta institutio sine præsentatione. & sic non valeret. *c. decernimus. 16. q. 7. c. illud. de iurepatro. sic & prouisio in hoc casu mortis censeatur esse facta sine regis nominatione, quando vnus tantum modus vacandi in d. nominatione, vel præsentatione esset expressus, & quod dicta regula cancel. 18. habeat etiam locum in collationibus factis per regem, fuit, ut dicunt, in hoc senatu decisum die prima Decembr. an. 1494. in causa possessoria pendente super capella S. Laurentii in ecclesia Meldensi. Nam alia est vacatio per mortem, alia per resignationem. *c. susceptum. de rescr. in 6.* & illa regula cancellariæ est facta ad utilitatem omnium collatorum, & eorum qui habent repræsentare, seu nominare, ergo illi fauori debent collatores derogare, nec solus Papæ derogatio potuit præiudicare nominationi per regem faciendæ in casu mortis. nam & si Papa possit illi regulæ derogare in aliis beneficiis, tamen in his dignitatibus hic expressis non solet sine rege, ratione contractus sic facti, & illa regula loquens in beneficiis etiam habebit locum eadem ratione dictante in episcopatibus, abbatibus, & aliis in hoc text. positis, *per gl. in reg. de reg. iur. in 6.* Et sic patet quod in nominatione facta per regem ad episcopatum vacantem per resignationem, debet exprimi, vel alias quocunque modo vacet, cum derogatione reg. de 20. diebus, alias per mortem non obstante regulæ derogatione facta per solum Papam poterit rex in casu mortis iterum nominare. & ita fuit decisum in magno consilio in causa abbatia de villa longa, contra eum qui sic habuerat per resignationem, cum dicta clausula, & aliis quouismodo, &c. Imò in eodem concilio fuit pronunciatum pro domino Ioanne Gay, iurium doctore. & recredentia illi adiudicata, quamuis alter habuisset prouisionem per resignationem cum consensu regis. Sed non acceperat possessionem, nisi eo die quo mortuus*

Arrestum.

Arrestum.

regis precedente d nominatio-
nelibere e prouideri f possit.

lectus est magis textui conueniens, pon-
derando uerbum hic positam nulla nomi-
natione, & sic excludit in hoc casu omnē
regis nominationem, siue fieret infra mē-
sem siue post, per l. quem ad nullus ff. de acq. pos.
l. null. de reg. iur. Et de his dictionib. semper
continuo, & aliis dicitur plenius (Deo au-
spicante) in tit. de uerb. sig.

c *Dicti regis.* Nec alterius, uidelicet
Delphini, aut regētis, seu legati seu cuius-
uis alterius, quod probatur in uerb. liberē, &
uermo nulli, &c. Nec poterunt etiam capitu-
la eligere post mensem à die vacationis
compatandam, alioqui Papa non semper
prouideret, nec liberē, ut uult hic text. nisi
dicas, ut in gl. dixi proxima.

d *Præcedente.* Nec subsequente, per
hoc uerbum nulla & uerbu liberē: sed hoc
ideo dicit ut demonstraret regis nomi-
nationē præcedere debere Papæ prouisionē
in casib. in quibus debet interuenire, ut su-
pra dixi in gl. alias sicut presentatio institu-
tionem præcedit, text. in c. decernimus. 16. q. 7.
alias non ualet, not. in c. eum ex officio, de præ-
scrip. scripti in gl. disposuerit. in uerb. 2. inferiur.
in §. si quis uero. de col. infra.

e *Liberē.* Id est sine regis nominaatio-
ne, & sine alicuius contradictione, aliqua
do tamen denotat quandam prærogati-
uam absolutam, & dominium super actū
cui adicitur l. procurator cui libera ff. de proc.
c. cum nobis olim. in §. de elect. Per. Arch. in cap.
cum liberum. col. 2. de sepul. & de hac dictio-
ne multa scripti in §. præfatiq. ordinarii. in gl.
liberē. infra de col. Nota quod is qui suo arbi-
trio & liberē non potest uti frui re sibi con-
cessa, dicitur in ea turbari, ideo interdicto
uti possidetis experiri poterit text. in l. vim
facti ff. de vi. & vi arma. sic expressim consu-
luit Franciscus Curt. cons. 2. Vassallus colu-
1. post tractatum feud. dixi fufius in ordina-
regis, in rubr. des matieres possessores, ubi
etiam scripti quot modis quis dicatur tur-
bari.

f *Prouideri possit.* A Papa uel à sede,
posset etiam Papa in his casib. regis nomi-
nationē acceptare, sed non tenetur, ut hic, ualent.
dum

Dicitur a-
pud quid
significat.

Rex an
possit no-
minare ad
episcopatus
vacans in
curia post
mensem.

De dictio-
ne semper.

a *Apud sedem.* Tunc dicitur apud se-
dem. vacare, etiam si in locis uicinis per
duas dietas moriatur, siue ibi occasione
curiæ moraretur, siue alia causa apud se-
dem prædictam esset, text. de leg. in cap.
presenti. de præben. in 6. quamuis dictio apud
aliquando significet coram & in presentia.
text. in l. de iure ff. de munic. l. eum pro quo. ff. de
in ius uoc. tamen aliquando etiam accipitur
pro prope, ut d. ca. presenti, & ita dicit Alex. &
las. in l. i. in prim. ff. de acq. possess. abunde scripti
de hac dictione in l. penes. ff. de uer. sign. & sic
Papa tunc sine regis nominatione prou-
dere poterit.

b *Semper.* Et sic rex adhuc episco-
patum in curia uacantem non poterit no-
minare, etiam si Papa non prouideat intra
mensem, sicut alius ordinarius de aliis be-
neficiis prouidet per c. statutum. de præb. in 6.
& probatur per hoc uerbu semper. & hoc
uerbu liberē, ut sit sensus huius text. quod
Papa intendit semper prouidere sine regis
nominatione metropolitanis & cathedra-
libus ecclesiis, quando uacant per obitum
in curia semper. i. omni tempore, & omni
casu. ita exponit gl. in l. i. ff. sol. ma. & l. semper.
de iure in iuri. c. sacerdotib. ubi semper sacerdo-
tib. castitas obseruanda præcipitur. 31. dist. &
monachus semper debet ferre habitum
monachalem, etiam si sit factus episcopus.
c. sanctimonialis. & ibi doct. 23. dist. ca. decretum.
10. q. 1. ita & Papa poterit prouidere semper
sine regis nominatione, quando episcopa-
tus uacat in curia per obitum, & intellige
semper siue intra mensem, siue post: uel
potest intelligi quod Papa poterit prou-
dere semper intra tempus iuris, uidelicet
intra mensem, post non, & ista expositio
suadet ex cap. 1. de in integ. rest. & gl. ult. in c.
conuincit. de transact. ubi ecclesia semper il-
lela seruari debet, id est, legitimo tempo-
re. ita etiam exponit Lucas de Penna in l.
vna col. pe. C. de castren. om. pala. pac. l. 12. faciunt
no. in proem. decre. Rex pacificus. & per Iacob.
in l. i. ff. de iure dor. tamen præcedens intel-

Præcedere
debet no-
minatio
prouisionē.

De uerbo
liberē.

Nomina-
tio regis
post repus
recepta an
ualent.
dum

Arrestum. dum dicit liberè prouideri possit.

Sed si semel acceptaret, non posset postea alteri conferre liberè, vt fuit iudicatum in præfente Anno 1539. die verò 29. Decembris, per dominum cancellarium, pro aliquo nominato per regem post tempus nouem mensium, qui fuerat admittus per Papam ad regis nominationem, postea tamen Papa iure deuoluto alteri liberè contulerat, certè prior in possessione fuit defensus, & illi ad iudicata plena possessio quod est notandum. Posset etiam rex Fræciæ in hoc casu, quando vacat per obitum in curia, contra prouisum per Papam se opponere, & excipere, si timeret de coniuratione, seu prodicione patriæ, seu reuelatione secretorum suorum ratione patriæ, unde prouisus est oriundus, vel propter parentes suos, qui semper regi fuerunt infesti, & tunc etset audiendus, quia satis profequitur interesse proprium, teste Imo. in c. super hys. col. 3. num. 13. de accus. vbi Panor. dicit esse singulariter notandum in practica. & idem in c. cum terra. col. 2. & ca. quod si cut. de elect. interpretes in ca. reatina. 67. dist. Idem tenet Francisc. Marc. in decisio. delphinali. q. 44. & seq.

Rex quando possit opponere contra prouisum per Papam.

Item si archiepiscopus vel episcopus in curia vacans esset in partibus limitrophis regni, nullus ad eum recipi deberet sine regis consensu sicut Narbonæ & Carcaſsonæ, per text. & ibi gl. in l. 2. C. de finibus limitroph. lib. 11. quia istud priuilegium censetur semper esse exceptum per text. in a. u. quæ in prouincia. C. vbi de crim. agi oportet. Benedic. in repe. cap. Raymutius. in verb. & v. correm num. 405. de testa. nam quando ecclesia habet feudum à rege, tunc ratione feudi, vel quando est patronus, debet requiri regis assensus post electionem celebratam. c. sacrosanct. in fi. de elect. ca. nobis. de iure patron. doct. in c. sacrosanct. in fi. de ele. c. nobis. de iure patron. do. in c. cum inter vniuersas. de elect. Maleri. in tract. de elect. q. 8. li. 1. n. 3. & sic post prouisionem Papæ requiretur regis assensus in his casibus, qui per fidelitatem à prouiso factam regi declaratur. hoc etiam firmat Boer. in dec. 2. Boyd. co. antep. Nota igitur in quib. casib. Papæ prouisio valet sine regis

nominatione.

Primus, est quando rex est negligens in quibus ad nominandum intra sex vel nouem menses, prout supra dixi.

Secundus, quando primo nominauit non qualificatum, & intra tres menses à die recusationis nominauit alium etiam non qualificatum, & uterque à Papâ fuit reiectus.

Tertius, quando intra tres nouissimos menses nullum nominauit post primi recusationem.

Quartus, quando episcopus vacat in curia, vt hic, necnon per obitum apud sedem, &c.

Quintus, quando ecclesia habet speciale priuilegium eligendi, vt in §. si. infra co. vbi dicitur. sed tunc Papâ non prouidet, sed ecclesia, seu capitulum eligit.

Sextus, quando episcopus esset à Turcis captus, vel perpetuo morbo laboraret, tunc Papâ sine regis nominatione coadiutorem dare poterit, vt supra dictum exiit in gl. vacans. in fi.

Septimus casus est, quando collatio iure speciali spectaret ad fundatorem, vel alium, quia tunc is poterit sine regis nominatione conferre, vt supra eod. in glo. electionem declarauit.

Decernentes a electiones contra præmissa attentatas, ac prouisiones per nos, & successores nostros, seu sedem huiusmodi factas nullas b & inualidas existere. Consanguineis c tamen.

a Decernentes. Hic annullantur tam electiones capitulorum, quam prouisiones factæ per Papam, aliter quam supra. b. de. p. fuerit statutum, & si superueniret confirmatio ad electionem sic factam, non conualeceret. c. auditis. de elect. gl. in cap. quorumdam. in fin. ibi. tit. in 6. si ergo fieret electio de nominato per regem hic non annullatur, quia hic text. dicit contra præmissa factas, sic adhuc potest hodie capitulum eligere, dum tamen modo eligat nominatum per regem. Sed de quo prodicit illa electio. Responde.

Responde, si prouisio esset nulla, saltem ex electione posset obtineri praelatura, & quia potest quis pluribus iuuari titulis defendendo. *c. post electionem. de concess. preb.* & vt capitula suas seruet electiones, & eligendi possessionem. *c. si verò. de iure patr. vbi patronus, qui euicit ius patronatus, presentat post presentationem & institutionem admittas, vt possessionem presentandi acquirat, licet non possit alium presentare, quam iam institutum, vide ibi Panor. & alios. & R. sch. Cur. in tracta. iuris patro. in verbo competens q. 19.*

Et vt electus magis gratus sit canonicis, & his qui eum elegerunt.

a Nullas. Et sic tam electio quam prouisio Papæ est nulla, si contra prædicta fiat per hunc text. & potuit sibi Papa imponere legem contractus per hanc clausulam decreti *Bal. in prel. feud. col. 8. vers. expedita allegat. Ioan. Monach. in c. i. de cons. in 6. gl. in reg. cancel. 40. in fi.* Item per hoc verbum dicunt quidam prouisiones, seu electiones in contrarium factas non esse coloratas, quia quod nullum est, non dicitur habere colorem, & sic qui possiderit episcopatum hoc modo per triennium non iuaretur decreto *de pacif. possess.*

Electioes an sint colorate. Contrarium videtur, nam hæ electiones sunt nullæ, si quis petat eas declarari nullas, & prosequatur intra triennium, sicut dixi de beneficio villæ murata. *in tractat. de pacif. possess. amplia. 17. facit quod licet lex velit aliquid competere ipso iure, tamen intelligitur si petatur. l. 2. C. de iure emph. l. si constat. de compens. l. scimus. gloss. ipso iure. C. de inoff. testa. not. Lancelo. Galiaula. in repe. l. certuris. col. 18. vers. 17. conclusio. ff. de vulg. dixi in gl. ipso iure, & in §. si quis verò. de colla. infra. tamen ne de cætero contra præmissa fiant electiones per eos, qui eligendi priuilegiū non habent, fuit in sacro magno consilio (vt fertur) pronunciatum omnes electiones futuras non iure factas incoloratas dici, & sic possidentes per triennium decreto de pacif. possess. deinceps non iuuari, ne fiat contra hæc sacra concordata, quod probatur per ea quæ not. Barb. in cler. col. 2. de elect. vbi dicit quod si Papa concesserit,*

quid, abbas non possit conferre beneficium regulare clericis secularibus, & apposuit decretum, si postea abbas conferat secularibus tempore longissimo, non orietur consuetudo, nec prescriptio propter clausulam decreti, per quæ limitatur *c. cum de beneficio de preb. in 6.* ista sunt notanda, quia frequentia primæ tamen sententiæ, si non petatur in hærem.

c Consanguineis. Hic traditur personæ exceptæ à qualificatione supradicta. Primò consanguinei regis excipiuntur, qui dicuntur à con & sanguine, quasi communem habentes sanguinem, & communi sanguine nati. *gloss. in §. i. inst. de legit. agn. success. Host. in summa de consang. §. & vnde dicitur. & Ioan. And. in declaratione verbo consang. & ibi dixi. Soc. in repe. l. cum auus. col. 2. ff. de cond. & demonst.*

Qui dicatur regis consanguinei.

Quæro qui dicantur hic consanguinei? quidam dicebant vsque ad quartum gradum. *per c. non debet. de consang. gl. in c. requisisti. de testa.* Alij vsque ad septimum, *per glo. singul. in l. si femina. C. ad senatusconsultum Turpil. text. in c. ad sedem 35. q. 5. glo. in c. postremo. de app.* Quidam verò vsq; ad decimum gradum protendebant, cum in agnatis successio locum habeat, vsque ad illum gradum. *§. si. inst. de legi. agn. success.* Alij dicebant eos consanguineos, qui ex utroque latere nati essent, vel ex latere patris tantum. *l. post consanguineos. ff. de suis & legit. hered. & hoc magis propriè. Alexand. in l. cum quidam. §. i. ff. de acq. hered.* Ego verò puto hic vocari consanguineos omnes, qui quomodo regis sanguine iuncti sunt, *per rub. de consang. vt est ex sententia expressa. Perus. in cap. si pater. vers. 23. num. 14. de testa. lib. 6.* Item communis vsus loquendi Franciæ vocat consanguineum quocunque modo sanguine coniunctum. *Barr. in l. cum quidam. §. i. numer. 2. ff. de acq. hered.* etiam si essent vulgo quæsi, quia ex eodem sanguine exeunt. *Host. vbi supra, maximè quando essent legitimi. glo. in verbo filius, in extrag. execrabilis. de preben. Ioan. 22. vbi idem dicit, siue consanguinei essent nati antequam esset rex, vel postea per l. senatoris filium. ff. de senat. l. 2. §. in filiis. de decur.*

Etiam ex latere materno ex communi
usu loquendi, licet non de propria signifi-
catione *Barb. in rep. l. cū acutissimi. col. 52. ver-
quid sit stator dicit. C. de fileic. etiam hoc mo-
do posse capi in statutis. affirmat Paul. in d.
§. i. quod intelligit Alexan. quando confi-
titutio fieret à Papa, si verò à principe, debet
intelligi secundum iuris civilis constitu-
tiones, quod est notandum secundum eū,
imò quando constitutio non esset pœna-
lis, venirent affines regis, alioqui contra,
sed non in hoc tex. vt in gl. seq. dico. Io. And.
in c. sciant. de elect. in 6. Barb. in rep. l. cū acutis-
simum. col. 52. C. de fileic.*

*Consanguinei regis nō
qualificati, an pos-
sint ad ab-
batias no-
minari.*

Quæro an consanguineus regis, vel sub-
limis persona, licet non sit qualificata, pos-
sit nominari ad abbatias? *de quibus in §.
sequ. sicut potest ad archiepiscopatus & e-
piscopatus, videtur quòd sic, quia hi sunt
excepti à qualificatione præmissa, & clau-
sula hic posita refertur ad sequentia. l. talis
scriptura. ff. de leg. 1. c. 2. requirit. de appel. Item
exceptit eos in maioribus, videlicet in epi-
scopatibus, & archiepiscopatibus, ergo in
minoribus videtur eos excepisse per auct.
multo magis. C. de sacros. eccl. & c. cū licet quod
est plus, vique licet quod est minus. de regu. iur.
in 6. Tertio, iura fauent consanguineis re-
gum, & sublimibus personis. ca. de multa. de
prebend. extrauag. execrabilis. Ioan. 22. illo tit.
ergo & hic. In contrarium videtur, quia
hic consanguineos regis excipit à præmis-
sa prohibitione, ergo non à sequente, ibi,
in textu sub prohibitione præmissa mini-
mè comprehensis. Item in textu dicitur
dictis ecclesiis poterit liberè prouideri, ergo
non dicendis, sic arguit in simili Alexan.
conf. 140. viso dicto. col. 2. in 6. vol. & sic cum
prioratus abbatia non sint dicta, nec ex-
pressa supra, non comprehenduntur hic,
ideo non poterit his sublimibus non qua-
lificatis, vel consanguineis regis prouide-
ri de istis abbatias. Præterea hoc probat §.
sequens, dum semper loquitur de religio-
so qualificato, ibi, prioratus verò personis,
vt præfertur qualificatis duntaxat confer-
ri liberè potest, ergo aliis personis non,
quia dictio duntaxat limitat & restringit. l.
solum. §. si in formam. ff. de pig. act. & est dictio*

*Dictio dū-
taxat, limi-
tat & re-
stringit.*

exclusiua. *Barb. & alij in l. non prin. ff. si quis in-
dicit non obtemp. ergo excludit alias perso-
nas non qualificatas, alioqui conditores
dixissent, si voluissent & excessissent in §.
sequent. sicut in hoc §.*

Nec refragatur prius quod ad omnia
hic verficu. consanguineis referatur, re-
spondeo tunc clausulam in vno loco posi-
tam non referri ad alia, quando facta est
per materias diuisio, & paragrafos. gl. in
c. vno. de postul. p. cla. in 6. c. v. circa. de elect. ca.
lib. & c. de sepul. sed hic est facta diuisio
de materijs per §§. nam §. monasterij est
ab isto diuisus, ergo hæc clausula ad illum
§. non extenderetur, etiam quia est dare di-
uersam rationem in §. seq. vt infra dicam, &
est diuersa materia. Igitur hæc clausula ad
eum §. non extendetur, vt plene dicitur in rep.
l. unica. in gl. & non ex quibusdam. C. de senten-
que pro eo quod inter. vel nō refertur ad pro-
xima, quando constat de mente, vt hic per
verbum à præmissa prohibitione, & c. ergo
non à sequente.

Nec obstat regula, cui licet plus. Re-
spondeo, quod plus est perficere religiosi
secularem, qui regulam non est expertus,
quàm eide concedere archiepiscopatum
secularem, nam dicitur abbatibus, & alijs
administrationem habentibus. 3. Regu. 20.
Custodi virum istum, qui si lapsus fuerit,
erit anima tua pro anima eius. & ad Hebr.
ca. ipsi peruegilant, quasi rationem pro
animabus vestris reddaturi. Vnde mona-
chus potest eligi ad episcopatum in eccle-
sia seculari, sed secularis in ecclesia regula-
ri non. de. de. de. quia clericus secularis nō
est instructus in regula monachali, sed
monachus cām sit clericus, est instructus
in officio clericali, ideo eligi non prohibe-
tur, & in hoc sunt melioris conditionis
monachi. glo. 1. in c. cum ad nostram. de ele. &
in magistrum assumi non debet, qui for-
mam discipuli non assumpsit, nec est præ-
ficiendus, qui subelle non nouit. capit. cum
in magistrum. de ele. ca. nullus. eod. in 6. &
prius quis debet esse discipulus, quàm
magister. c. ordinatos. 59. dist. c. miserum. 61. dist.
facit. c. presbyteros. 16. q. 1. & qui sub tutela a-
liorum esse debet, videlicet ad professio-
nem

nem faciendam; alios sub tutela habere non debet. *l. si. C. de leg. iur.*

*Qualis de-
bit esse ab-
bas.* Unde in concilio Triburien. fuit statutum in hæc verba, si quis abbas cautus in regimine, humilis, cælitus, misericors, discretus, sobriusque non fuerit, ac diuina præcepta verbis & exemplis non ostenderit, ab episcopo, in cuius territorio consistit, & à vicinis abbatibus, & cæteris Deum timentibus, à suo arceatur honore, etiam si omnis congregatio vitis suis consentiens, eum abbatem habere voluerit. *ca. si quis abbas. 18. q. 2. & Aug. de abbatibus.* & alius prælati sic scribit, seipsum scilicet prælatum honorum operum præbeat exemplum, corripiat inquietos, consoletur pusillanimes, suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes, disciplinam libens habeat, metuendus imponat, & tamen magis amari à subditis appetat, quam timeri. hæc profertur Flor. *m. 3. parte summe tit. 6. c. 7. §. 1.* & sic abbas debet esse Roscius, hoc est, miræ (vt apud Romanos vulgò dicebatur) & perfectæ probitatis homo. En ergo magnam in abbate periculum, nam expertus regule quomodo poterit monachos inducere ad regulam? quidem certè deuotionem potius tollet, & monasterium euertet. discutiatur bonus, ac doctus iudicet. ego verò sic tam in foro seculi, quam poli iudicarem, & sic iudicare debemus, si verè religioni fauere (vt tenemur) volumus. *l. sunt personæ. ff. de relig. & sumpt. fune.*

præfati regis, a ac personis sublimibus b ex causâ rationabili c &

*Confangui-
na regine
non quali-
ficari, an
possint no-
minari.* a *Præfati regis.* Secus in consanguineis regine per hunc text. qui tantam regis consanguineos excipit, & consanguinei regine non sunt regis consanguinei, quia non sunt ex eodem sanguine nati, & quavis Augustula gaudeat eisdem privilegiis quibus Augustus *l. princeps. ff. de legib.* quod est verum, nisi concedatur regi tantum, vt hic præfati regis, quia tunc personale privilegium non egreditur personam. *Regu. privilegium. de reg. iur. in 6.* & quamvis Augustæ privilegia extendi possint, verum est per principem, sed non per iudicem, vel

doctorem. *Lucas de Penna in l. 3. sol. vlt. C. de prepos. fac. rub. l. 12.* fallit quando haberent qualificationes suprascriptas, & etiam in aliquibus crederem esse eis deferendum, vt pulchre loquitur *tex in c. si de offi. deleg. in 6. & ene aliqui de priuileg. eo. li. in hæc verba regibus & reginis, qui sicut dignitatis altitudine præminent, sic prerogatiua gratiæ ipsos conuenit anteferre.*

Et posset Papa eos pro regis consanguineis acceptare, vel saltem loco sublimium vt sequitur. Multas prerogatiuas regum tradit Corse. *in tractat. de potesta. reg. vbi licet videre, ne solius scriptoris personam fungar.*

b *Sublimibus.* In qualificatione supra posita, non comprehensis, vt patet infra, & fundatur in *ca. de multa. in fi. de preben. vbi mes.* & Papa erga sublimes in pluralitate beneficiorum dispensat. Dicuntur enim sublimes personæ nobiles in altum eleuata, distat à limine superiori quod est supra nos, sicut sublimes personæ sunt supra nos. *Car. in d. c. de multa. circa fi. vbi dicit sublimes sunt nobiles magni status. argum. ca. solita. in princ. de maio.* nam sublimis dicitur excelsus, quasi supra limen eleuatus, & sic qualificationes supra posite non requiruntur in his.

Quæro in istis exceptis quæ idoneitas requiratur? Respondeo, illa quæ traditur in *epist. Pauli ad Tit. cap. 1.* Oportet enim episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum, nõ percussorem, nõ turpis lucri cupidum: sed hospitalem, benignum, &c. & alia quæ sunt de iure communi, quæ tradidi supra. *in gl. alias in vers. 17.* quia istis remittuntur qualificationes hic posite, quas *in d. gl. alias* enumeravi. Alia verò quæ sunt de iure diuino, vel positiuo, non remittuntur hic, nec sufficeret quod hic nominandus esset magnus grammaticus, vel orator, sed tali sciencia præditum eum esse decet, qua sciat soluere quæstiones, quæ habet ventilari in curia sua, & in hoc canonista præfertur philosopho. verba subijcio *Bal. in c. cum in cunctis. col. 2. de elect.* licet hodie multi sacram theologia, & iura relin-

quant propter fucos verborum: vel medicinam, quamvis non queramus medicum eloquentem si curare nesciat.

An Papa possit sine acceptione personæ ad petitionem regum & principum aliquem promouere ad prælaturam ecclesiasticam? vide per Augustinum de Anthona. in tractat. de potest. eccles. q. 47. vers. ad quintum. non tamen requiro hic vtrunque, videlicet quod sit consanguineus & sublimis simul: licet ista dictio, ac, in textu posita videatur contrarium notare, sed coniungit, vt sanguinei sint excepti à qualificatione supra posita, ac sublimes personæ: & sic loquitur hic de magnis nobilibus, non de omnibus nobilibus, sed de principibus, vel filiis principum, in quibus etiam relaxatur ius canonicum. in cle. na. de baptis. c. si. de penis, quia hi gallicum loquendi ornatum, & fucum verborum à pueris didicerunt, pro scientia sibi retinuerunt vide gl. in verbo sublimitatem, in d. extra. de execrab. l. 22. Benedict. in rep. t. c. Raynurus. in verbo, & vxorem. n. 385. de resta. & omnes consanguinei regis sunt sublimes, sed omnes sublimes non sunt consanguinei regis, vt omnibus est obuium.

Causa rationabilis que dicitur, & an in regis consanguineis requiratur.
C. Rationabili causa. Rationabilis dicitur, quæ non est pro libito voluntatis, sed ex ratione, cle. na. circaprine. de excess. prælat. Guill. de Monferrat in 4. parte sui tractat. super prag. sanctio. vel dicitur rationabilis, id est iusta. c. cum plures. & c. statuimus. & ibi Arch. de offi. deleg. in 6. An sit rationabilis statum iudicio Papæ, qui habet nominatum per regem admittere. arg. g. l. ff. de iure delib. & postquam est facta prouisio de his personis exceptis, præsumitur quod iusta causa & rationabilis interuenerit, quam ab honestis & prouidis viris, videlicet à Papa & rege factum extiterit. ca. nisi. de præb. Nam quis dubitat illum honestum & prouidum, quem apex tante dignitatis attollit? cap. 1. 40. dist. ideo prouisus non tenetur alias probare istam causam, postquam erat in literis expressa, & sic intelligitur hic text. quod sublimes personæ sint exceptæ. ex causa tamen rationabili & legitima. Nam vltra sublimitatem requiritur secundum quosdam in eis causa rationabilis, & legitima, quæ in con-

sanguineis regis non exigitur, sed sufficit consanguinitas: Nec in aliis sequentibus requiritur alia causa, quàm eminenti scientia & reformatio, quia vtraque causa extrationabilis, ideo hic adiecit causam ad sublimes, quia quum plures sint in Francia, ex causa rationabili, vt puta, quia perpetuo grati ecclesiæ fuerunt, & ex alia causa nominabitur sine qualificatione præcedente.

Alij causam tam in regis consanguineis, quàm in sublimibus requiruntur, sed non est verisimile regem suos consanguineos velle vt iure aliorum, & tantum dilexisse extraneos quàm suos consanguineos. Nā in dubio nemo præsumitur carnem suam odio habere, c. non existimemus. l. q. 2. vel potest intelligi, quod hic consanguinei regis & sublimes censeantur excepti à qualificatione prædicta ex causa rationabili in literis exprimenda, scilicet consanguinitate & sublimitate. Volens dicere text. quod ex causa rationabili & legitima hi consanguinei ac sublimes sunt excepti à prædicta qualificatione. Nam rationabile est, quod his prouideatur, vt supra probaui, & causa est legitima, id est, à iure approbata in ca. de multa. de præb. & in extra. de execrab. l. 10. an. 22. illi ut. hæc tamen causa est in literis exprimenda, videlicet an sit consanguineus vel sublimis: & aliam vix causam requiritur Papa extra consanguinitatem, vel sublimitatem. Potest tamen causa esse rationabilis & legitima, vt pote quia episcopus est situs iuxta inimicos regis, & opus est habere hominem potentem, tunc nominabuntur hi. cap. officij. de elect. Pano. in cap. constitutus. 3. de app.

legitima a in nominatione & apostolicis literis exprimenda b, nec non c religiosi d mendicantibus e a Legitima. Non sufficit quod causa sit rationabilis, nisi sit legitima, vt hic, id est à lege vel canone approbata. l. legitima. ff. de pa. l. vna. C. quando non per. par. & ibi Sal. & Dec. cons. 258 in casu. col. 2. c. legitima. de app. in 6. dicit in proxi. gl. scripsi.
b Exprimenda. Requiritur ergo expressio consanguinitatis secundum quos-

dam in nominatione regis, vt nomino sanctitati vestre Petrum N. confanguineum nostrum, alioqui non valet quod factum erit, quia hic datur pro forma, quæ seruari debet. *l. cum hi. §. si pr. et or. si. de transact. idem in sublimibus, vt Nomino D. V. talem N. sublimem virum, & magni status ac nobilitatis ad talem episcopatum N. Quia si actus non possit fieri nisi in certis casibus, tunc qui vult illum actum facere, debet exprimere quod est in aliquo illorum casuum. *Iun. & Pan. in c. ad nostram. in fin. de app. vbi appellans à correctione debet exprimere excessum, & in citatione facta die feriatu requiritur, quod exprimat causa alimentorum, vel alia causa permessa. *l. 2. in si. cum gl. & ibi Bar. ff. si quis ius dicit. non obtinet. iuncta. l. 1. & 2. ff. de feruis. faciunt no. per Imo. in c. præterea. de ap. & Ro. conf. 483. dubitatur. col. 3. num. 14. Barol. in l. non solum. §. sed vt probari. ff. de no. op. nunc.***

Causa an
in bul-
lis expri-
menda.

Item postea in literis Apostolicis dicitur: prouidemus tali consanguineo regis, &c. vel tali sublimi personæ, &c. & idem statuebatur in prag. vt reservationes non fierent nisi ex magna, rationabili & euidenti causa in literis apostolicis exprimeretur. *§. decreuit. de elect. in prag. & ibi glo. in verbo, exprimeretur. dicit non præsumi causam, nisi exprimat, quia vbi constitutio requirit expressionem causæ, non præsumitur nisi exprimat. c. vt debitis. de app. c. 1. illo. rit. in 6. nec in principe præsumitur causa, quando veniret contra suum contractum. *Pan. in c. que in ecclesiis. num. 14. de constit. Aliàs posset recedere à contractu, quod non potest. vt conclus. in præfat. ad rub. de coll. infra. Et si rex expresserit, non solet Papa inquirere an causa vera sit, sed solet nominato prouidere, sicut etiam dicitur in ca. in nostra. de rescr. per doct. quando quis exprimit aliqua in impetrationibus; nam tunc Papa credit impetranti, sed postea opponi potest de subreptione, & quotidie ita fit, nec sufficeret exprimere, in nominatione si in literis apostolicis non exprimeretur. per hunc textum copulatiue loquentem, nec posset causa haberi pro expressa, cum hic expressio necessario requiratur, licet**

Quando
aliquid
non potest
haberi pro
expresso.

aliàs regulariter sufficiat vt dixi in gloss. pro expressis, in form. mand. apost. infra.

Quæro an alia sint exprimenda? videtur quod non. postquam de vno expressit. Ergo aliud non vult exprimi, in contrariu inclino, vt consanguineus vel sublimis à rege nominatus teneatur etiam exprimere si quem defectum habeat, vt pote, quia erat regis spurius legitimatus, tamen vel minor 27. ann. & etiam alia quæ de iure sunt exprimenda, vt dixi superius, & in forma mand. in d. gl. pro expressis: quod est mente tenendum.

C Necnon. Hic addit religiosos reformatos eminentis scientiæ & doctrinæ non comprehendi in qualificatione supra expressa. Et duæ negationes æquipollent affirmationi. *l. duobus. ff. de verb. sign. vbi plenius scripsi. & sic tres tantum personæ à qualificatione supra tradita hic excipiuntur. Primò regis consanguinei, secundo sublimes, tertio religiosi mendicantes, reformati, eminentis scientiæ, & excellentis doctrinæ viri, vt sequitur.*

d Religiosus. Propriè hic accipitur pro eo, qui fecit professionem in aliqua religione approbata, in qua solent profiteri tria substantialia regulæ, scilicet paupertas, castitas, & obedientia, subiiciendo se imperio prælati. *c. ex multa. de voto. Pan. & gerur ligamini. alii in rub. de reg. & c. si religiosus. de elect. in 6. & talem religiosum non facit habitus, sed professio facta in manibus eius, qui potest incorporare religioni. cap. porrectum. de reg. Card. in conf. 138. in aliquibus. & hi habent nouem ligamina, quibus ligantur. Primū est castitas, & hæc ligat luxuriam, quia religiosus non castus, hircus est foetidus. Paupertas auaritiam, nempe sepeliri debet in sterquilinio religiosus auarus pecunias congregans. cap. cum ad monasterium. de statu monach. Obedientia & humilitas ligat superbiam, pro monstro est videre religiosum superbum & elatum. Communitas inuidiam, quæ vix contra hosce succumberet in casu nouitatis, & interdicto vti possidetis. Parcitas gulæ immuditiam, pauca habentes parcitatem gulæ sequun-*

Quis di-
catur reli-
giosus, &
quibus li-
gatur.

tur. Charitas iracundiam. Taciturnitas oris insolentiam & maledicentiam. Labor accidiam, unde illis dicitur *Ecl. 9. c.* Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare. Habitus utilitas inanè gloriã, quæ prosequitur *Berth. in dist. in ver. religio.* Quamvis religiosus largissimè vocetur omnis Christianus, inde dicitur religio Christiana, *ca. de homin. in 6. ca. u. 97. dist. vnde* quis dicitur effici religiosus per leges, quia religant hominum voluntates, & coarctant ad bene viuendum, *in procemio inst. in prim.* Item largè dicitur religiosus omnis christianus honesta vitæ instar religiosorum. *c. ecclesia sancte Mariae. de const. c. si. de reb. eccl. non alio.* Aliquando accipitur pro prælati, vel aliis clericis secularibus si dicatur religiosus vir *gl. & doct. in c. 123. dist. 9. c. obedientibus. 63. dist. sed proprie capitur hic, ut dictum primo extitit, vnde quæ plene scripsi in l. inter publica. ff. de verb. sig.*

Mendicantes qui dicantur.

Mendicantibus. Quidam sunt mendicantes validi, de quibus in rub. *C. de mendic. val. l. u.* Alii sunt mendicantes, & hi dicuntur quibus ad congruam sustentationem redditus, aut possessiones habere professio sua regula vel constitutiones interdunt, sed per questum publicum tribuere victum solum incerta mendicitas. *c. vno. Sa. de rel. do. mib. in 6. & gl. in c. vno. de excess. prælat. co. li. vnde* hi mendicantes non habent aliquid certi, ex quo victum sumant, nec dicuntur mendicantes, qui proprium habere possunt, licet non habeant, & mendicent. teste *Bald. conf. 438. viso. col. 1. vol. 1. Card. conf. 17. An ordo. rub. de reg.*

Carthus. Celestini & obseruantes, an sine doctoratu episcopi esse possunt.

In hoc tamen text. puto comprehendit Carthusie. quibus permissum est in communi habere possessiones, non tamen villas, aut castra, vel feuda, quæ homagia dicuntur. *inc. reuolentes, de statu monach.* etiam alios religiosos reformatos non excludit hic text. videlicet S. Victoris, & Cælestinos, aliosq; omnes qui iuxta sui ordinis regularia instituta ad gradum huiusmodi assumi non possunt, & sic obseruantes hic comprehenduntur, quia ex statutis eorum prohibentur sumere gradum doctoratus, aut alium, licet alii quatuor mendicantes

non prohibeantur. *Bonif. in clea. in fi. de regu. & illorum in paupertas felix est, cum sit voluntaria, & propter charitatem, & de ea dicitur. Beati pauperes spiritu secus de illa quæ præter animi spem venit, fore propter prodigalitatem. de qua in c. diacon. s. dist. 9. cuius tex. verba hic reddam. Mendicant infelix in plateis clericus, & seruiti operi mancipatus publicam à quolibet possit eleemosynam, qui ex eo magis deprecatur à cunctis, quo miser & desolatus iuste putatur ad hanc ignominiam deuenisse. *facit l. 3. in princ. ff. de test. l. cura. S. deficienti. de muneri. & homo. sicut illi qui ex fundatione suæ regulæ vel de iure mendicantes sunt, licet de facto non mendicent, mendicantes dicuntur, utpote, quia contra prohibitionem retinent possessiones, vel quia super hoc à Papa habent priuilegium, quod possint certas possessiones retinere, & illarum fructus recipere, ut sunt moniales sanctæ Clare, & religiosi dominici sancti Maximini in Prouincia, qui etiam curati ibidem sunt, & diuites, ut ipse vidit. & not. Lappus. alleg. 4. dispositio. ideo quo ad alia priuilegia retinet mendicantium, ut Carthusienses & mendicantes dicuntur: quia esto quod sint habiles ad possessiones, non tamen ad alia, & sic de iure mendicant, si non haberent possessiones, & ideo poterunt nominari sine qualificatione prædicta reformati, & eminentis scientiæ b. & a Reformatis.) Non sufficeret quod esset religiosus, nisi esset reformatus. Reformatio enim est reueteri facta additio, aut eiusdem renouatio. *glo. in verbo reform. de autoritate generalium conce. in prag. vnde Mach. s. c. dicitur, non propter locum, sed propter gentem locum deus eligit. text. in c. quamlibet. 40. dist. & ad Rom. 2. c. nolite conformari huic seculo. Sed reformati in nouitate sensus vestri, ut probetis quæ sunt formata. Notandum est, quod quado agitur de reformatione, parlamentum in hoc Franciæ regno cognoscit, & compellit episc. ut creet vicarios generales certos consiliarios clericos, qui faciunt statuta, & alia ad reformationem pertinentia, ut vidi sapius seruari***

seruari in hoc fenatu, licet de iure secus. c. tuam. de etate & quali. cap. velatum. ne cler. vel monach. per Dec. conf. 22. monasterium.

Hoc etiam episcopus potest vocatis aliquibus abbatibus & religiosis reformatis. Sed non solus, ut fuit dictum in fenatu contra episc. Carnoten. qui solus processerat contra religiosos sancti Patris, anno 1526. die 17. mensis Decembris.

Religiosi
non possunt
ad reformacionem
compelli.

Quero an religiosi sint compelli ad reformationem subeundam? videtur quod non, quia ab initio datur annus probationis ingresso, ut asperitatem ordinis experiatur. c. ad apostolicam. de regu. vnde videtur quod postea ad duriores vitam, & ad viuum (ut dicitur) refecari contra suam voluntatem adstringi non possit, nisi alius annus sibi de integro recederetur. sic consuevit Oldr. conf. 96. nunquid. & c. facti glo. in c. gesta. 7. 4. dist. gl. in c. integritas. 22. q. 1. Contrarium est verum, quia religiosi propriae voluntati renunciauerunt. c. non dicatis. 12. quest. 1. & ideo nolle non habent. c. si religiosus. de elect. in 6. ob id sustinere debent iugum, licet videatur intolerabile. c. in memoriam. 19. dist. probatur in c. vno. de statu monach. in 6. vbi monialibus perpetua inducitur clausura. & sic strictior regula, quam in principio esset Pan. in c. ad nostram. de appell. plen. Card. Alex. in c. ante triennium. col. 2. dist. 31.

Primo fallit, quando professio esset limitata, ut ego voueo seruare regulam S. Francisci, quae tunc seruatur, tunc si alia addatur non tenebitur sic profitens. nam actus agentium operari non debent ultra eorum intentionem. l. omnis. ff. si cert. per. & limitata causa non capit accessionem. l. in agris. ff. de acqui. rer. dom. Hosti. ita placet in summa de voto. §. virum. sed raro fit sub hac forma.

Secundo fallit, quando tanto tempore regula relaxata fuisset, cuius initii memoria non esset in contrarium, quando quidem propter tantam temporis taciturnitatem reputaretur noua austeritas, de qua ingressus non cogitauit. Pan. in cap. Deus qui. col. 2. de vita & honest. cler. vbi dicit, quod si in certo monasterio non est memoria in contrarium, quod esus carniuum non fuerit

prohibitus, licet per regulam prohibeatur, si aliquis ibi sumat habitum, non peccat comedendo carnes, & sequendo mores longo tempore per alios obseruatos, & maxime Papa sciente, & tacente ac tolerante. Nam consuetudo tanti temporis inducit praesumptionem alicuius tituli cap. 1. de prescrip. in 6. Cardin. in cap. cum ad monasterium. de stat. monach. & ibi Pan. colu. pen. & in cap. super eo. colu. penult. de regul. Alias limitationes vide per Dec. in d. c. ad nostram. de appell. vbi limitat etiam si propter corporis debilitatem ingressus non posset tolerare, vide alia ibid. & per Prapo. in cap. 1. dist. 31. & ista sunt notanda pro reformationibus quae in dies fiunt.

b. *Eminentis scientiae.*) Illa dicitur eminentis scientia, quando quis per eam potest bene explicare quaestiones sine reuolutione librorum. ex sententia Imo. & communiter aliorum in c. cum in cunctis. in prin. de elect. vnde Barb. se nunquam inuenisse aliquem in cons. 34. preclare. colu. 18. num. 2. vult planè fatetur, ideo Dec. in d. cap. cum in cunctis. dicit scientiam eminentem esse, quando quis scit omnes quaestiones etiam difficilissimas iure decidere cum reuolutione librorum, alias nullus inueniretur, & sic hic text. in cap. venerabiles de preb. nec alii text. iuris canonici loquentes de scientia eminente. Eminens dicitur eo, quasi praesens aliis manens, vnde scientia eminens est, quae manet penes aliquem praesens aliis, allusionem vocabuli insequendo, quae bona aliquando est. l. 2. §. murus dario. ff. si cer. per. Ille ergo dicitur eminentis scientiae, qui praesens aliis maiorem habet scientiam, & bene scit respondere quaestionibus propositis. Ego vidi aliquos respondentes ad omnes quaestiones ex tempore, tamen non dicebam eos habere scientiam eminentem, quia non bene respondebant, sed quodam casu (Apollinis instar) omnibus respondebant indiscriminatum, & melius forte ex tempore respondebant, quam cum librorum reuolutione.

Mediocris est illa quando scit respondere cum reuolutione chartarum, secundum Pan.

Scientia eminentis
quae dicitur.

Mediocris
scientia
quae dicitur.

Pan.

Par in d.c. cum in cunctis. Ego intelligerem mediocrem scientiam communem, quando habet multos sibi pares. Nam mediocris dicitur quasi in medium tenens. Aduocatus ergo, vel doctor qui est doctus, sed non excedit alios in doctrina, dicitur habere scientiam mediocrem, vnde ingenuus, qui manifestauit desertorem in inuinitate mediocris loci potatur dicit. *l. i. C. de defensorib. lib. 12. vbi gl. exponit mediocris. i. pauper.* Ego tamen exponerem mediocris loci. i. mediocris rei, vel fortunarum, per *l. quid in in testamento ff. de leg. 2. ibi,* aut ex magnitudine eius pecunie, aut ex mediocritate facultatum. *vide text. in l. cum hi. §. si in annos. ibi, honestioris loci. ff. de transf. a. ff. c.*

Sufficiens
scientia
que.

Sufficiens verò dicitur, quando per illam expedire scit ea, quæ sibi & suo beneficio, vel officio incumbunt, quæ arbitrio iudicis relinquuntur. *teste Bonif. de vitali. in clem. 1. q. 1. de exar. & qualu. ideo nobilis, qui sequitur militiam, est sufficienter literatus, si sit instructus in grammaticis & historiis, teste Barb. in d. cons. 34. nu. 36. in 2. vol. quia tam exactam scientiam non requirit militia, nec verbera, sed prouidentiam, robur & vigilantiam, teste Vegetio de re militari.* [Et iste text. ideo dicit eminentis scientiæ, non eminentis artis, quia si fuerit aliquis excellens latomus, vel armiger, non potest nominari, quia non est excellentis scientiæ, licet contrarium factum audiamus, quod in perniciem animarum, & ecclesiæ elusionem cedit, ideo dolendum.

excellentis doctrinæ a qui iuxta sui ordinis regularia instituta ad gradus b huiusmodi assumi non possunt, sub prohibitione præmissa minimè c comprehensiss, sed de-

Que dicitur scientia excellentis. a Excellentis doctrinæ.) Id est, excellentis, vel maximè, & sic ratione excellentiæ fit, quod aliàs non fieret. Nam ratione excellentiæ in mulierem committi potest. *c. dilecti. de arbitris. Spec. eo. tit. l. §. potest esse in princ. Vnde licet inter Rotæ*

auditores non debeat admitti quis, nisi prius examinetur, etiam si sit doctor, & notus, *vt dicit Bald. in c. scriptum. colu. vlt. de elect.* Tamen si esset doctor valde excellentis, & maximi nominis, recipi poterit sine vilo examine. *arg. l. sed & reprobari. §. amplius. ff. de excus. rui. ibi, valde disciplinatos, & ibi Bald. dicit recedi ab statuto propter eminentem scientiã alicuius, vel saltem est iusta causa dispensandi, & ita quandoque fit Roma, teste Decio in cap. constitutus. not. 4. de app.*

Idem seruatur in parlamenti Francia, vt non soleant consiliarios recipere sine examinatione, nisi sint doctores valde excellentes, & magni nominis per supradicta, vel nisi sint nominati ab eis, quia non possunt reprobare, quod semel nominando approbarunt. *l. in arenam. C. de inoffic. test.* Item doctor legens extra patriam suam gaudet priuilegiis, & excusatur à muneribus suæ patriæ datis præsentibus quando est excellentis scientiæ. *per d. §. amplius. quia vbicumque sit, dicitur esse decus & gloria suæ patriæ. Bar. in tract. de prestat. card. in l. 1. part. nu. 58. & in proce. cle. in verbo, saluati. colu. n. vers. 8. si doct. Et minor 18. annis, si sit excellentis doctrinæ (quæ in eo non presumitur) potest gradum doctoratus assumere. *Bene. in c. Raynucius. in verbo, adu. l. c. nu. 18. de test. ab. Bald. in l. 1. §. interdum ff. de leg. iure. nu. 31. & seq. facit. l. ad bestias. ff. de pa. & ibi multa addidi.**

Non ergo est mirum, quod hic referretur nominatio de homine excellentis doctrinæ, licet non sit vt supra qualificatus, quod intellige verum, quando est religiosus reformatus, secus si sit secularis, quia is potest si velit, has textus qualificationes habere, si non habeat, imputetur ei, etiam si sit excellentis doctrinæ, non poterit, vt supra dixi per regem nominari, & multum attenditur vita, vt patet in beato Nicolao, fuit enim, licet laicus esset id temporis, ob sanctitatem vitæ in episcopum electus, & D. Ambrosius in archiepisco, antequam esset baptizatus. *cap. statumus. §. his omnibus. 61. dist. 1. Et sic hæc exceptio est valde elegans.*

Nota tamen, quod si aliquis propter legam falsum

nominationis falsam rumore esset à rege nominatus, postea reperitur ignarus, qui peritus credebatur, debet cassari eius nominatio *ca. fi. de ara. §. quatuor. glo. sing. in c. veniam. 35. q. 9. in practica tamen esset difficile obtinere. vide Barr. in l. cum quid. §. que ibi, addidi in fin. ff. si certum pet. §. que dixi in tract. nomi. q. 21. nu. 11.* Ideo bonum esset quod hi latomi & voraces armigeri, & pantiuori ab eisdem ecclesiis, quibus indebitè præfècti sunt, iustè & sanctè amouerentur, & solidi protonotarij studerent, & in scholis prudentiam acquirerent, & iuuentutem purgarent, antequàm eis ecclesiarum regimina committerentur, quia infirmatur ecclesiarum regimè propter multorum stoliditatem præfectorum, deus providere velit.

Qui gra- b *Ad gradus.*) Doctoratus, licentiæ, vel baccalaureatus etiam in Theologia, vt observantès Carthusien. Cælestini, & alij id genus religiosi, nec assumi possunt etià habita licètia ab eorum superioribus, quia cum sit statutis illorum prohibitum, & illa statuta sint per Papam confirmata, non poterit inferior à Papa illis quo ad hoc derogare, nec dispensare, *per rex. in cap. dilecto. de preben. l. ad gradus tamen honoris & utilitatis in suis cõuentibus admitti possunt, ideo potest quis esse pincerna, clauiger, sacrista, prior, vel alios gradus monasterij recipere, nec prohibet hic text. cum dicat huiusmodi, & supra locutus fuerat de gradu doctoratus & licentiæ, & in religiosis est dare gradum, teste Alberico, in verbo religio. versic. sed nunquid. Nam primum gradum tenent, qui ordinantur ad docendum, seu prædicandum. Secundum illi, qui ad contemplationem. Tertium illi, qui ad exteriore actus præficiuntur.*

c *Minimè comprehensis.*) Scilicet cõsanguineis regis sublimibus, ac religiosis, & sic hi tres hic excipiuntur, vt supra dixi. eorum personis a dictis b ecclesiis pro tempore vacantibus ad dicti regis nominationem per nos & successores nostros, seu sedem

huiusmodi liberè & prouideri possit.

a *Personis.*) Apparet igitur per hunc text. regem posse nominare cõsanguineum suum, vel sublimen non qualificatum ad episcopatum, vel archiepiscopatum, oportet tamen quòd ille sit persona, id est rationalis creatura. *Card. in c. 2. §. cum verb. de cõcess. præb.* Quippe persona dicta est, quod per se sonat, & est natura rationalis, indiuidua substantia. *Lucas de penna in l. 2. col. 2. C. de delato. lib. 10. vnde philosophi tria esse necessaria, antequam persona dicatur, arbitrati fuere. Primum, vt sit indiuiduum. Secundum, quòd sit in genere substantiæ. Tertium, quòd sit rationale, & per hoc excluditur non natus, vel natus & adhuc infans, vel puer, quia non est persona, id est, rationalis creatura. & si fuerit nominatus, debet per Papam repelli, quia isti non debent committi tot milla animarum, quibus non committerentur duo falcones, vel pira, seu poma, custodienda, vnde dicebat quidam:*

Petro, non puero, clauis Deus ecclesiarum Tradidit, arg. Dei iustu habere vices. Hodie verò dicitur his puerulis: Est puer, & nõdum discernere possumus, vtrũ Fœmina, vel mas sit, & modo presul erit. Talibus est hodie clevi populiq. potestas, Atq. domus domini cura regenda data. Talibus ecclesia est Christi suffulta columnis, Decider ante suam præiugulata diem.

Item per hoc verbum, amens, furiosus, prodigus prohibentur nominari, quia propriè appellatione personæ hic non veniunt, vt dixi in gl. personis. §. statumus. 2. de col. infra. licet quandoque in alia materia posthumus persona vocetur. §. posthumi. in sit. de exheredat. liberorum. Item si essent aliàs inhabiles, non debent nominari, de quibus scripsi in tract. de pacifi. postesso. in 4. limita. vult ergo hic dicere text. quòd isti cõsanguinei & sublimes possunt nominari, licet non sint doctores, & supradicto modo qualificati, requiritur tamen quòd sint personæ, & habiles de iure naturali, aliàs non possent dominari. De religiosis si sunt

Nominari qui possunt per regem, & que dicitur persona.

R R r

monacho. Secundò quòd prioratus sit verè electiuus: ergo si per præsumptiones probaretur, non haberet locum iste text. etiam si ex fundatione apparet quòd esset verè electiuus, non haberet locum iste text. nisi consueuerit forma seruari. *ca. quia propter. v. de Bal. in l. si de falsa causa ad electum leg.* Tertio quòd in eius electione forma capi. quia propter. seruari consueuerit, quæ seruari non debet nisi in prælaturis & prioratibus, in quibus ecclesia est viduata pastore. *gl. ad l. ibi. De Rosa de off. 452. ex hoc.* vbi hanc opinionem dicit euangelicam: & hoc propter magna pericula quæ imminunt illis ecclesiis. Ideo text. loquitur cum ministerio, quòd si in illis prælaturis non consueuerit seruari forma. *c. quia propter.* non comprehenderetur hic per hoc verbum, et si consueuerit forma seruari, etiam in aliis inferioribus dignitatibus voluit hic comprehendi, sed ad tollendum dubium illius. *c. quia propter.* addidit verbum consueuerint. Quarto quòd electionum confirmationes solemniter peti consueuerint: & verbum consueuerint in duobus ad minimum verificatur. *gl. vlt. in l. 3. C. de episcop. aud. §. inc. cum ecclesia Surina. in verbo, tertio. de causa posses. si ergo ista non apparent, nõ habebit locum text.* quia de his quæ non sunt, & non apparent, idem est iudicium *l. duo. ff. de test. iur.* Item si probetur quòd prior habet alium supra se, non dicitur tunc ecclesia viduata. ergo in illo non habebit locum. *d. c. quia. gl. in c. cupientes. in verbo, regularium. de elect. in 5.*

§. Monasteriis a verò & prioratibus b conuentualibus, &

Annex
nominare
posse ad
monasteria
monialiu.
a *Monasteriis.* Monasterium propriè monachorum vocatur habitatio. *l. generali. C. de sacrosanct. eccles. 10. q. 1. cap. placuit. 2.* An comprehendantur hic monasteria monialium? videtur quòd sic. *per rex. in capit. monasteria. de vita & honesta. cle. & capitul. monasteria. 13. quest. 2. ca. vno. de statu regul. in 6. text. unct. gloss. in cle. 1. de elect. vbi vocantur monasteria, & text. in monasteriis per hunc text. habet nominationem, ergo & in istis. In contrarium videtur, quia illa non di-*

cunt simpliciter monasteria, sed cum adiuncto, monialium, & quado aliquid profertur cum adiuncto, non est illud propriè sicut cum dicitur, homo mortuus, sententia arbitri. *Bar. in l. Lucius. §. questum. ff. de leg. 3. facit. l. 1. §. 1. ff. de donat. vbi donatio conditionalis non dicitur propriè donatio. Decius in rub. de proba. ca. 10. ver. 6. Aretin. Dixi in reperi. l. quod iustu. nu. 65. in praes. ff. de re iudi.* Tantum abest quòd verbum huius tex. presbyterum conueniat mulieribus, vt iure factis est cautum ergo nec huius tex. decisi. *l. 4. §. toties. ff. de dam. infect.* Item forma. *c. quia propter.* in electionibus monialium nõ seruatur, quam requirit hic tex. sed forma. *c. indennit. ubi. de ele. in 6. Pan. in ca. ad probandum. col. vlt. de re iud. glo. in §. & cum humane. in verbo abbas de ele. in prag.* Et in materia odiosa, vt hic & pœnali appellatione abbatibus, non venit abbatissa. *c. quoniam. de sumoni.* [vbi vtrunq; exprimitur & regulariter vbi vult moniales comprehendere.] *c. postulat. §. vnu. de cler. excom. minist. vbi exprimitur moniales. & in cle. vna. de consang.* quandoquidem si conditores de monialibus intelligere voluissent, expressissent. *c. ad audiendum. de decim.* Maius quippe est periculum in monialibus, quam viris, quia hæc potius facerent se saracenas, quam idiosam illis reciperent. *c. tuanos. de iureiu.* Ideo vidi quasdam nominationes per regem factas, in quibus dicebat Papa, prouidemus tali N. dummodo monialium maioris & sanioris partis consensus interueniat. Et sic hæc moniales eligere poterunt etiam hodie. & in his cessabit regis nominatio.

Item priuilegium concessum fratribus minoribus, vel prædicatoribus, non extenditur ad sorores etiam illorum ordinum. *Alex. cons. 15. vno testamento. col. 2. vol. 4. & Barb. cons. 50. clementissimum. in si. vol. 4.* Etiam rex non nominat in monasteriis conuersarum meretricum, de quibus *per collect. in c. 2. de reg. nec ad monasteria viduarum, sed ipsæ eligent, vel si ex fundatione competat prouiso Papa, ille prouidebit.* Nam in hoc text. non comprehenduntur, dum dicit illorum conuentus, non dicit illarum, &c. & ibi illorum occurrente, &c.

Et in odiosis & differentibus masculinum non comprehendit femininum. *glo. & doct. in capit. generali. de elect. in 6. Dec. in l. femine. ff. de reg. iur. scripsi in l. 1. ff. de verb. sign.*

Prioratus
conuentua-
les qui di-
cantur.

b Prioratibus conuentualibus. Conuentualis prioratus dicitur ubi est congregatio religiosorum, tam ex proprietate quam ex communi usu loquendi. De Ripa in c. cum eccl. in 3. no. de cau. poss. & propr. doct. in cl. & si princ. de reser. Pan. in c. cum terra no. 3. de ele. ubi congregationem religiosorum dicit conuentum: secularium autem capitulum, dicit in §. volumus, in §. off. collegiatus. de coll. infra. hoc pulchre declaratur in hoc rex. ibi, dum dicit religiosum eiusdem ordinis, & in ver. si vero, ubi secularis est inhabilis ad istos prioratus, ergo intelligitur de regularibus, alias secularis non esset inhabilis. Prioratus vero nomen simpliciter prolatum, ad secularem & regularem extendi potest, est enim prioratus verbum generale. *glo. & doct. in c. cum de beneficio de preb. in 6. tamen hic debet intelligi tantum de prioratu conuentuali ex fundatione, vel ex preescriptione. c. cum de beneficio.*

An rex se-
culares dig-
nitates no-
minare
possit.

Et si ratione adiuncti verbi conuentualis, non comprehenduntur hic prioratus ecclesiarum collegiatarum secularium, & per ea que consuluat Gemina. *conf. 131. quoniam beneficia col. 2. ubi dicit constitutionem Papae disponentem prioratus conuentuales vacare, si electi non fuerint intra sex menses promoti ad ordines requisitos, non comprehendere collegiatas ecclesias secularium, preposituras, vel decanatus illarum ecclesiarum, quia in materia exorbitanti, que disponit contra ius antiquum, ut est ista, appellatione monasterij non comprehenduntur ecclesie seculares, text. & ibi gl. in cl. 1. de elect. in verb. monasteris. c. grandis. de suppl. neglig. prela. Ioan. And. in c. Ioannes. col. 2. de regul. etiam appellatione ecclesie conuentualis venit ecclesia regularium, non secularium. cl. 1. de reb. eccl. non alie.*

Item quia text. in §. si infra. eo. ponit differentiam inter capitulum & conuentum, & exprimit vtrumque, ideo si voluisset iste

text. de vtroque intelligere, etiam expressisset. c. ad audientiam. de decr. ergo non habebit locum, si dignitas secularis esset electiua, & in ea seruaretur forma. c. quia propter. extra expressas. in §. supra. proxi. & in gl. in §. sed quod per electiones. in verbo collegiatus. de elect. in pragm. quod est notandum, quia vidi saepius dubitari.

Quid si declaratum fuerit per Papam velle comprehendere, an comprehendatur. Respon. non per modum declarationis, cum hic nullo modo comprehendantur seculares dignitates electiue non expressa supra eo. sed bene per modum additionis, in qua eadem solennitas requiritur, que in faciendo vel in destruendo, *auth. contra. C. de rep. in hoc casu requiritur noua acceptatio per regnum, sicut in aliis.*

Item noua proclamatio & recitatio, de quibus dixi in rub. de regia acceptatione. infra. nec poterit retrahere haec declaratio, etiam si diceretur, quia extrema sunt inhabilia.

Primum, videlicet a quo, quia non comprehenditur sub his verbis, & extremum ad quod, *vt not. al. si quis qui pro empore. ff. de vscap.*

Nota quod is qui habet hunc prioratum conuentualem, dicitur in dignitate. *ca. n. in fi. de preb. ideo potest esse iudex delegatus Papae. c. stauit. in prim. de reser. in 6. cl. & si principalis illo. vi. quia ex quo habet collegium & iurisdictionem in illos de collegio, iuxta nor. in c. cum ab ecclesiarum de offi. ord. O ltr. conf. 257. factum tale. nu. 34. Si vero nullos habeat monachos, non dicitur habere illam dignitatem. las. conf. 77. preb. supponitur. col. 6. in 1. vol.*

Poterit tamen rex nominare ad illum prioratum conuentualem, licet non habeat monachos, tam quia non definit esse prioratus conuentualis, tum etiam, quia alias esset in potestate prioris, remouendo religiosos regem sua priuare nominatione, quod non est permittendum, & hic text. requirit prioratum esse conuentualem, & vere electiuum, & non religiosum: ergo si desint, non minus nominabit rex, & quia est vere electiuus, habitu saltem, *per mo. in cap. 1. de ele.*

de ele. Et intellige siue sit prioratus monachorum, siue canonicorum regularium, cum omnes sint religiosi. *ca. quod de timore. de stat. monac. & appellatione prioratus venit vterque. cle. est principalis, vbi Bonif. V. ital. hoc in prin. declarat. de scip.*

verè a electiuis, videlicet in quorum electionibus forma *ca. quia b* propter seruari, confirmatione c electionum huiusmodi

Quis dicatur prioratus electiuis, & an vterque hic comprehendatur.
 a. Verè electiuis. Hic probatur melius quàm alibi in corpore iuris, quod illud beneficium dicatur verè electiuum, in quo proceditur per electionem, & postea requiritur confirmatio, allegatur text. in *elem. quia contingit. de relig. domib. iuncta gl. Fel. in c. in nostra cor. rel. 32. de rescrip.* [sed pro hoc text. in *ca. cum in cunctis. §. cum vero electus fuerit, & confirmationem electionis acceperit. de elect.*] dixi in tractatu nominationum. *quest. 15. num. 35.* & iura loquentia de beneficio electiuo, in dubio intelliguntur de isto, in quo requiritur electio & confirmatio, aliud est beneficium electiuum, sed non verè, utpote quando canonici eligunt, & eligendo conferunt, nec alia expectatur confirmatio, & de isto non loquitur hic text. qui expressit verè electiuis, & confirmationem requirentibus, de quibus per gloss. in verbo, electiuis, in §. sed quod per electiones, de elect. in pragm. gloss. in regula cancella. 33. vide *Oldr. consil. 146. factum est tale. colum. 2.* Nam quando canonici, vel alii eligendo conferunt, verius conferre dicuntur, quàm eligere. *vt probat. c. post electionem. vers. cum igitur. ibi, illum vnanimiter conulerunt. de concef. preb.*

An presumatur prioratus electiuis, & comprehendatur.
 Et sic excluditur hic prioratus conuentualis collatiuis, postquam de electiuo expressit, *arg. c. qualis. 25. dist.* intellige siue sit electiuus ex fundatione, & an presumatur electiuus: nã hic duo requiruntur, primò quod sit verè electiuus, 2. quod in illius electione seruetur forma *ca. quia propter.* Respondeo non. quo ad hoc, vt hic comprehendatur, tum quia est odiosum, tum etiam quia non est verè electiuus, sed presumpiuus, qui hic non includitur is, ergo

à rege prouisus probare hoc debet: cum hic requiratur, quod sit verè electiuus, & sic non per presumptiones: & sic iudicauit (vt fertur) magnum consilium super prioratu de chanelle contra D. abbatem S. Ambr. Bituric. an. 1539. in mense Septemb. quod est notandum, siue ex præscriptione fuerit electiuus. Prioratus enim ex præscriptione collatiuis, licet ex fundatione fuisset electiuus, non comprehenditur hic, sed qualitas presentis temporis est inspicienda. *c. cum de beneficio de preben. in 6. & possessio presentis temporis attenditur. c. cum ecclesia. de causa posses. ca. consultationibus, de iure parro. & sufficit prioratum esse electiuum de consuetudine antiqua. Cardin. consil. 103. casus super quo, col. 3. num. 17.* licet ex fundatione non esset, vide *Dec. consil. 126. in causa an prioratus dicatur collatiuis, si semel Papa conulerit, quod non ibidem concludit, quia de iure deuoluto conferre potuit. Cardin. in clem. 1. de supplen. negli. prel. Fed. consil. 61. vacante.* In dubio tamen quis præficatur de iure ad prioratus conuentuales per electionem, per text. in *cap. 2. vers. priores. de stat. monach. doct. in cap. 1. & in cap. nobis. de elect. clem. 2. vbi Inol. de rescrip. Alexand. consil. 106. per spectus in 2. volum.* Potest etiam præfici per collationem. *clem. in agro. §. ceterum. de elect.*

b. Quia propter. De elect. & sic nota hic quod non allegatur titulus, dum allegatur decretalis famosa, vel alia constitutio, vt abundè scripsi supra in proemio, in gl. iura.

c. Confirmationes. Quæ in camera regis non debent fieri, quia ratione loci timetur impressio, dictum est *Bal. in rub. de postula. prelat. col. 1. alleg. c. qua fronte de appell. & consensus præstitus per episcopum & canonicos ad mandatum regis, videtur extortus per metum, ideo potest fieri reuocatio. text. & ibi nuncupatum Pan. in 5. no. in ca. cum olim. 2. de priui.* Et scias quod electio dat principium, confirmatio perfectione, ingressus officii possessionem. *Bal. in rub. de elect. col. vlt. & confirmatio est iuris quasi per electionem corroboratiua declaratio.*

Quid sit,
et quomodo
plex sit
confirmatio.

Card. in cl. n. S. nos itaq. 20. not. de iure iur. Nota quod confirmatio est triplex. Prima fit occulte per surreptionem ut ius forsan alterius supplantetur, & hæc non valet, arg. d. c. qui a propter. in fin. & c. rli. de cl. in 6. nec producit aliquos effectus, arg. c. cum olim de do. & c. cum olim de causa posse. & propriet. Secunda est, quando superior præmissa quadam citatione generali, nemine se opponente confirmat, & hæc approbatur in cap. de cl. in 6. quæ citatio habet etiam locum in electione abbatis gl. in c. in demeritis. S. in gl. non obstante. de cl. in 6. de Ripa, cons. 114. non videtur. in 2. lib. resp. Tertia est, quando superior contra dictorib. citatis nominationem & auditis in iudicio confirmat electionem. & de ista loquitur. cap. bone memorie primus de elect. & c. cum dilectis, ibidem d. c. fin. de cl. in 6. & text. in c. 1. §. facta, ibi in prag. in gl. inquisitionis. & quid debeat confirmans inquirere, tradit ibi gl. in verbis circumstantiæ, & si nolit confirmare, vide gl. in c. pen. de post. praelat.

Electio
quando
habeat vim
confirmatio-
nis.

Nota tamen, quod si ad eligentem spectet electio, & confirmatio eodem iure, tunc electio habet vim confirmationis, secus si diuerso gloss. in verbo, elect. cap. circa. & in cap. 1. in verbo prouisionem. de elect. in 6. Compostel. in cap. cum inter canonicos. de elect. Nicol. Milus. in verbo elect. quest. 2. Quæro an electus in abbatem & confirmatus, si post appellationem inducatur in possessionem, possit inhiberi, ne lite pendente se immisceat, & an electione & confirmatione cassatis acta per eum valeant, tradit Agidius de Mandelbertis, in q. 2. Titius, & c. Et an rex videatur confirmare statuta ciuitatis, quando iurat ea seruare: quod sic, consuluit Bald. cons. 86. per statutum. in 3. volum. per text. in l. cum pater. §. filius marren. ff. de leg. 2. quod est bene notandum.

Rex iu-
rans statu-
ta seruare
ea confir-
mat.

solenniter a peti consueuerunt in regno, Delphinatu & comitatu huiusmodi nunc & pro

Quis con-
firmatio-
nem petere
& confir-
mare pos-
set.

a Solenniter peti.) Ut in capit. fin. de elect. in 6. & hæc confirmatio debet peti ab electo, vel eius procuratore intra tres

mensis, computandos à die prædicti consensus, si acceptata electionis, quam intra mensem tenetur iusto cessante impedimento acceptare, alioqui electio irritum cadet. cap. quam sit. & cap. si electio. de elect. in 6. poterit etiam confirmatio requiri per electores. cap. cum ecclesia. & ibi in Anch. & Card. de causa posse. vel per amicum electi etiam sine mandato, dummodo electus intra tres menses ratam habuerit huiusmodi petitionem. argum. l. honorum ff. rem ratam hab. gl. in c. dudum. 2. in princ. de elec. cap. postquam. & ibi præpositi. 30. dist. glo. in verbo præsentata. §. facta. de elect. in prag. ubi etiam dicit populum posse petere confirmatione electionis sui praelati. per cap. quod dei timorem. de statu monachorum. quia eorum interest habere bonum praelatum. & hæc confirmatio poterit fieri vbiq. tam in ecclesia, quam in loco solito redditus, vel in alio loco honesto. argum. l. si cum die. §. si arbitrat. ff. de arbit. hoc expressim tradit Bald. in l. si ut proponis. 2. in fin. C. quomodo & quando iud. in sol. & Perus. in ca. qua fronte. per illum text. de appell. Quæro quis confirmare possit? Respon. Papa confirmat electos ad dignitates, quæ immediate subsunt Romæ pontifici. siue sint episcopatus, siue abbatia, vel alia superiores dignitates. cap. nihil de elect. ubi dicit Inn. consuetudinem in curia esse, ut non soleat confirmare, nisi duobus qui interfuerant electioni, presentibus, quæ consuetudo hodie non seruatur, vide quomodo petatur ista confirmatio à Papa, per text. in cap. cupientes. de elect. in 6. imo etiam hæc confirmatio potest à Papa fieri, siue immediate subsint electi, siue non, quia Papa conuenit in potestate & iurisdictione cum quolibet alio inferiore. cap. ad Romanam. 2. quest. 6. cuncta per mandatum. & cap. per principalem. o. quest. 3. sic expressè tradunt Card. & Inol. in d. c. cum ecclesia de causa posse.

Legatus in prouincia sibi decreta potest confirmare. lo. And. & alii. in d. c. nihil. & in c. cum venerabilis. de consuet. per c. si abbatem. de elect. in 6. & quia in prouincia sibi commissa conuenit cum quolibet ordinario. c. 2. de offi. leg. in 6. Episcopum verò non exemptum

emprum confirmat archiepiscopus. c. illud. 64. dist. c. cum dilectus de electione, etiam si archiepiscopus nondum esset consecratus. c. quoniam. in 100. dist. arg. c. nosti. Et c. transmissam. de elect. Archiepiscopus confirmat primas, seu patriarcha, si sit, alias Papa. cap. qui igitur. §. ibi. gl. 63. dist. Arch. in c. de persona. 65. dist. Et c. mos ibidem. c. de translat.

Electos autem ad dignitates inferiores episcopo, si non subsint immediatè Papæ, episc. poterit confirmare in sua diocesi, ut abbates, & alios. cap. 1. 18. q. 2. Et ibi gl. ca. cum olim. de maior. Et obed. Et sede vacante capitulum poterit confirmare eos, quos episcopus potuisset. gl. in d. c. cum olim. Et in ca. de translat. episcop. in 1. Et alii in d. cap. ad abolendam. de hered. Ioan. de Pauinis in tract. de offi. Et postulare. cap. sede vacante. in 2. parte. quaest. 7. Electionem verò imperatoris confirmat Papa, qui illum examinabit. cap. venerabilium. de elect.

Electionem Papæ nullas confirmat, nempe quia in mundo non habet superiorem. c. 1. 23. dist. & hæc confirmatio prius fieri debet, quam consecratio, alias non valet. c. prouisa. de elect. in 6. gl. Et doct. in c. cum olim. de dolo. Et si pro hac confirmatione detur pecunia a, simonia est. c. 1. §. si vero in verbo simoniaca. de elect. in pragm. Et quod requiratur in episcopo confirmando vel alio, & qualiter fiat confirmatio, & quis sit effectus confirmationis declarat Bertach. in tract. de episcopo. in 2. parte. 3. lib. §. in parte seq. infra. In hoc regno sublata sunt cum electionibus. [Electio prioris in ecclesia con-

Electio ad quem spectat electionem ecclesie secularis vel regularis.

uentuali, seu regulari, vel seculari collegiata spectat ad conuentum seu capitulum vel collegium, c. 1. de elect. Et ca. 2. de statu monacho. c. congregatio. 16. q. vlt. gl. in cap. quamquam. de elect. in 6. & regulariter quis debet per electionem adsumi ad prioratum conuentualem, c. 2. vbi Inol. no. de rescrip. Item non valet consuetudo quod electio expectans ad ecclesiam conuentualem, debeat per viam nominationis expendi, c. cum terra. de de. vbi Ant. de But. dicit, non valere statutum ecclesie per quod disponitur quod non possit prouideri ecclesie, nisi per viam nominationis, vel postulationis: quia ec-

clesie trib. modis prouideri potest. c. bonae. de postula. prel. sed in concordatis valet. cū sit eisdem iuribus derogatum, & per viam constitutionis, c. 2. de in iure. reseruum ecclesie vlt. c. de elect. gl. in d. c. quannquam. de elect. in 6. Ale. conf. 106. per spectus. col. pen. ver. 9. probatur. in 2. vol. tamen decisio concordatorum cum sit iur. contraria. debet restringi, & sic in suis propriis terminis intelligi. Preterea generalis potestas data per papam alicui, ut possit addere, minuere, mutare, & corrigere statuta ecclesie, non extenditur ad electionem ut possint electione prioris in ecclesiis regularibus mutare, sic consulu. Alex. conf. 106. per spectus. colu. 2. volu. 2. sic ergo. §. monasteriis. non videtur auferre electionem his qui non consueuerunt petere confirmationem solenniter, ut dicitur in tex.] tempore etiam per similem cessionem a vacantibus b illorum.

Potestas data a Papa corrigendi, &c.

a Cessionem. Factam in curia, de qua Cessio & in princ. huius tit. supradictum exiit. Et licet quidam voluerint subtilem præbere differentiam inter cessionem & resignationem, ut gl. in reg. cancellarie 43. dicens, resignationem esse, quando quis possidet beneficiū: sed cedere est ius, quod habet dimittere, etiam si non possideat, tamen hic non sit illa scrupulosa differentia, qua siue abbas cedat iuri, quod in abbacia habet, siue eam possideat, siue non, requiritur regis nominatio, ut hic probatur, & illa differentia glossæ confunditur per text. in c. susceptum. de reser. in 6. si bene inducatur. Et per gl. expressam in rub. de renun. in clem. §. Bonifa. in clem. 1. col. 1. ibi.

Resignatio an differat.

b Vacantibus. Nunc, & sic secundū quosdam comprehenduntur abbatie, seu prioratus vacantes tempore horum concordatorum, licet alii dicant non comprehendendi, sed primæ opinioni adhæreo per hæc verba tex. nunc & pro tempore, &c. vide gl. in verb. vacationem. §. presatig. graduati. de col. infra. Et que dixi in verb. vacantibus. §. super eo. Quæro quot modis dicatur beneficium vacare: respondeo, multis.

Primo, per mortem, c. suscepum. de reser. in 6.

Secundò,

Quot modis dicitur vacare beneficium.

Secundò, per depositionem & priuationem. *cap. ex literis. & cap. grauem. de excess. praelat.*

Tertiò, per electionum cassationem. *ca. considerauimus. & c. super eo. cum similibus. de elect.*

Quartò, per postulationum repulsionem. *tex. in extrauag. ex debito. de elect. in commun. c. 2. & 3. de postul. prael.*

Quintò, per renunciationem simplicem, vel causa permutationis factam. *ca. 1. de rer. permut. in 6. & per totum tit. de renunc.*

Sextò, etiam per translationem, nam eo ipso quod translatus consentit translationi vacat prior ecclesia. *cap. in apib. 7. q. 1. post tamen adeptam possessionem secundum gl. & doct. in c. si quis iam translatus. 21. q. 2. c. quanto. de trans. epis. c. cum singula. §. prohibemus. de preb. in 6.*

Septimò, per ingressum religionis & professionem ibidem factam. *ca. beneficium. de reg. in 6. facie. ex transmissa. de renunciatione. c. Consalduus. 17. q. 2. & habetur in regul. can. cel. 44.*

Octauò, vacat primum beneficium, quando quis aliud violenter occupat alio in possessione existente. *c. eum qui. vbi dixi. de preb. in 6.*

Nonò, per contractum matrimonium, vel sponsalia per verba de presenti. *gl. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Panor. in c. illo ut. Aufr. de cisi. 239. gloss. & doct. in clem. gratie. de rescript.*

Decimò, per adeptionem beneficii secundi incompatibilis pacificam vacat primum. *c. de multa. de preb. c. 1. de consuetu. & in extrauag. execrabilis. de preb. in extrauag. Ioan. 22. Etiam ius ad rem. cle. gratie. de rescript.*

Vndecimò, si habens ecclesiam parochialem non fuerit promotus intra annu. *c. licet cano. de elec. in 6. nisi iusto fuerit detentus impedimento. c. commissa. de elect. ibi.*

Duodecimò, si electus intra mensem a tempore electionis presentatae, vel si a tempore sibi praestituto non consenserit, vacat praetura. *c. quam sit. de elect. in 6. extrauag. si religiosus in communib. de elect.*

Decimotertiò, si electus intra tres menses post consensum electioni praestitum

non petierit confirmationem iure quod habet per electionem, priuatur ipso iure. *d. c. quam sit in fi.*

Decimoquartò, vacant beneficia episcopi electi post confirmationem, & tres menses datos ad petendum consecrationem. *c. cum in cunctis. §. cum vero. de elect.*

Decimoquintò, quando habetur pro derelicto. *c. 1. de offi. vicar. ca. ex parte primo de cler. non resid.*

Decimosexto, per non ostensionem tituli. *cap. ordinari. de offi. ord. in 6. & habetur in rub. de pacif. poss.*

Decimosextimò, quando violatur sequestrum. *cle. 1. de sequest. poss. & fruct.*

Decimo octauò, si quis ingerat se administrationi ante confirmationem. *ca. auaritia. de elect. in 6. ista feret radiu loa. Franc. in tractatu de off. & potest. capituli sede vacante, in vlt. preclud.*

Decimononò, quando quis adipiscitur possessionem beneficii cum simplici signatura. *Fel. in ca. veniens. colu. 2. de accus. sed hoc iure non vtimur in Francia consuetudinaria, vt scripsi in tract. de pacif. poss. nu. 50. & 54.*

Vigestimò, quando quis se ingerit administrationi tempore suspensionis. *c. 1. in fi. & c. cupientes. §. ceterum. de elect. in 6.*

Vigesimo primò, quando quis alienat res sui beneficii, quia tunc ipso iure vacat beneficium illud cuius res alienauerit. *extrauag. ambrosio. de rebus ecclesie non alien. in communibus. & dixi in compendio alien. rerum eccles.*

Vigesimo secundò, per crimen haereticum commissum per illum qui possidet beneficium. *ca. ad abolendam. de haeret. etiam si fuerint tantum fautores, defensores, vel hereticorum receptatores, quia eadem poena puniuntur. c. excommunicamus. de haeret. & vt commissi, illo iure. in 6. & dixi in bulla conae Domini. art. 1.*

Vigesimo tertio, vacant beneficia illorù Adipia qui ea ad preces haereticorum, dignitates, deserviant aut personatus sunt adepti: & sic illa receperint scientes, inhabiles sunt ad alia. *cap. haereticorum in quicung. §. ad he. c. de haeret. in 6.*

Vigesimo quarto, vacant beneficia si haereticorum moniacorum. *in summarum. & ibi Fel. de sum. l. i. extrauag.*

extrava. cum detestabile, illo ritul. in communibus.

Vigesimoquinto, beneficia falsariorum literarum Papæ. c. ad falsariorum. de crimi. falsi.

Vigesimosexto, beneficia percutientis cardinalem, vt in c. Felcis. de pre. in 6. & committentis crimen læsæ maiestatis. vt scripsi in tit. de pacific. poss. num. 201. vbi alios casus inuenies.

Vigesimosextimo, occidentis clericum, vacant etiam beneficia. Fel. in c. inquisitionis. de accus. idem in alio homicida qualificato. ea. de homicid. in 6.

Denique clerici donec beneficium resignent, est ius beneficium priuatum.

Vigesimo octauo, si quis ceperit clericum, & in carcere detinuerit, donec resignet beneficium suum, est ius beneficium priuatum. iuxta. c. mulierum. de penis.

Vigesimonono, vacat beneficium illius, qui id resignauit, si non superuixerit per viginti dies, vel non fuerit regulæ cancellariæ derogatum. Regula 18.

Trigesimo, quando resignatio fit in curia, & non publicatur in eadem intra sex menses, vel si fiat extra curiam, & non fit intra mensem resignationis publicatio in regula cancel. 34. quam non vidi in hac patria seruari, sed sufficit publicari, & possessionem adipisci ante obitum resignantis ex consuetudine.

Adherens anti-papæ perit de rebus.

Trigesimoprimum, vacat beneficium per adhesionem, vt potè, si quis adheret anti-papæ, aut hæreticis, hoc beneficium sic vacabit, probatur in ca. olim. de accusa. Iacob. in tract. de feud. in verbo de adherentibus. Solutamen Papa adherentes anti-papæ priuare, quando notoria est adhesio, etiam illis non vocatis, & breui manu conferre aliis.

Vltimo, vide alios text. in quibus vacare dicitur beneficium in c. nemo. de elect. in 6. clem. attendentes. §. statuimus. de statu monach. extrava. vna. de postul. prela. in communibus. extrava. vna. de penis. in extra. lo. 22. & in extrava. vnica. de sent. excommu. ibidem. & inc. fundamenta. de elect. in cle. fin. de prob. not. in ca. si. de cler. coniugatis. c. in ror. 50. dist. vbi Preposit. cum bone. de ara. & quali. & not. in ca. i. de iud. vide alia per lo. Franc. in tract. de offic. &

potest. c. sede vacante, in vlt. precludio. & quo modis capiatur hoc verbum, scribit Rom. conf. 350. in casu. col. vlt. post lo. Fran. vbi supra, in quibus locis enumerant multos modos, qui possint videri ibi.

conuentus a ad electionem seu postulationem b abbatis seu prioris c procedere non possint d, sed idem rex illorum occurrente e huiusmodi vacatione religiosum f

a Conuentus) Ergo si iure quodam Rex nō speciali spectaret electio abbatiæ, vel prioratus ad clericos seculares, nominatio non pertineret ad regem, arg. rex. in c. si propter. de rescr. in 6. tum quia non conueniunt verba huius tex. tum etiam quia horum requireretur mentio. Et hic vult derogare electioni faciendæ per conuentum, & sic non per alios, nec debemus ampliare hunc textum in eo, quod ad iuris correctionem venit, quia in correctoris non est licita extensio. tex. & ibi gl. Bart. & Ias. in auth. quas actiones. C. de sacros. ecclie. rex. iuncta. gl. in auth. de administrand. offic. in sacris appel. col. 2.

Idem si spectaret electio ad conuentum simul cum aliquo patrono laico, cui Papa concessit, vt haberet suffragium in abbatiæ vel prioratu vacante, tunc propter laicum reseruatur electio conuentui, per l. si communem. ff. quemadmodum seruit. amittant. canonum interpretes. in c. nobis. de iure patr. Dixi in tractatu nominationum. q. 15. ver. 3. nu. 6. Et sic rex nō poterit tunc nominare. Itē quia nūquam derogatur iuri patronatus laicorum, nisi illius sit expressè facta mentio. c. cum dilectus. de iure patro. Rom. in repet. l. seuerò. §. de viro. col. 28. ff. sol. mar. Fel. & alii in ca. in nostra. de rescr. sed in hoc concordato nunquam est facta mentio patroni laici, sed tantum ecclesiastici, ergo illi non intendit derogare, nec electioni per laicum faciendæ. Præterea postquam expressit vnū, videlicet patronū ecclesiasticū, ergo laicū voluit excludere, vt supra sapius dixi. Itē in c. 2. de

Iuri patronatus non derogatur.

Sec. Io. An. & Pan. in c. ad apostolicā. in fi. de reg.

Quintō, quōd expresse fiat de tribus votis, aliās sitantum velit profiteri castitatē, vel vnū sibi ex trib. votis referuaret, nō valeret professio, quia cōtra substantiā regulæ. c. cū ad monasterium. de statu monach. Valeret tamē si profiteretur regulā sancti Benedicti, vel alia, nō exprimēdo vota. secundū iuris pontif. interpretes in d. c. cū ad monasteriū. de statu monach. Et quot requirantur in professione tacita, declarat Pan. in c. vidua, & in c. ad nostrā. de reg. Silvester de Priorio in sua summa, in verbo religio 2. in q. 19. Floren. in 3. parte sum. ne tit. 16. c. 3. & Card. in cons. 21. quidam Laurentius, vbi tradit modos tacite professionis. Phil. Perus. in c. constitutionem. de reg. in 6. Et an durante anno professionis dicatur religiosus? & privilegus religiosorū vti debeat? Scribit Anch. cons. 69. contra donationē. col. 3. Si verō rex nominaret religiosum non professum, & Papa illi prouideret cū derogatione iurium, & horū cōcordatorum in literis expressa, an valeret? Sētit Pan. & alii in c. de rest. 10. de Selua. in tract. de beneficio. in 3. parte. qu. 51. intellige quod in hoc casu abbas non poterit pro voluntate prioratū remouere ab isto nominato per regē, postquā à Papa est eidē prouisum. Dom. in c. cū singula. de preb. in 6. scripsi abundē in tract. de pacif. nos. in nu. 274. cum seq. Et bene dicit religiosum non secularem rex nominare debet quia in congruum existimat Inn. Papa vt regulares secularib. supponatur in c. 2. vers. ad hęc. de capel. monacho. licet in quibusdam locis armigeris & latomis (vt ferunt) illorum sint commissā regimina. eiusedē a ordinis in etate viginti b. trium annorum ad minus cōstitutum, in fra simile tempus sex mensium à die vacationis monasteriorum & prioratuum huiusmodi cōputātorum nobis & successorib. nostris, aut sedi huiusmodi nominare, & de persona per regem huiusmodi monasterio vacanti nominata, per nos & successores no-

stros, seu sedem huiusmodi prouideri.

C. Eiusdem ordinis) Si ibidem idoneus reperiat. Alioqui religiosus alterius ordinis nominari poterit. c. quā sit. 18. q. 2. religiosus v. c. inter quatuor. de maior. & obed. Tamen potest quis sana conscientia præferre idoneum, qui de gremio idoneiori, non existenti eiusdem ordinis, nec de gremio. Pan. in c. ci. constituit. 2. de app. Nam dicitur Deut. 17. c. Eū constitues, quem Dominus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominē regem facere, qui non sit frater tuus. Et sic de eodem collegio debet nominari, si sit aliquis, ibi idoneus. c. in nomine. 23. dist. & ibi gl. 10. de Terre crema. alias facta diligenti inquisitione alius nominari poterit. c. obitum. & c. nullus. 61. di. valeret tamen electio facta de aliquo alterius collegii, licet male faciant eligentes. c. cū inter canonicos. de elect. & ibi gl. in verbo aliam. Et si semel rex nominauerit aliquem alterius ordinis, vtpote quando non inueniebatur aliquis in illo monasterio idoneus, non præiudicatur monasterio quo minus in alia nominatione debeat recipi de eodem ordine, si tunc idoneus reperiat. gloss. vlt. in c. abbate sancti Siluani. de verb. sig. Monachus verō vnus monasterii non potest eligi in abbatem alterius monasterii & ordinis, elem. 1. de elect. idem dicitur in prioratibus & officiis, in c. cum singula. §. de preb. in 6. sed hic debet nominari religiosus eiusdem ordinis, non dicit eiusdem monasterii. Et sic poterit nominari, licet sit alterius monasterii, dum tamen modo sit eiusdem ordinis, quamuis doct. in cle. 1. dubitēt. cum hic non prohibeatur.

b. Viginti trium annorum) Hic derogatur c. cum in cunctis. §. inferiora. de elect. & cle. 1. §. ceterum. de statu monach. vbi tam in abbacia, quam in prioratu conuentali requiruntur de iure 25. anni incepti, sed per hūc rex. sufficiunt 23. incepti, quia semper vita hominū minuitur, sicut mores, nec tantū homines hodie viuunt quantū olim,

Quare in
27. an. quis
hodie po-
test esse epi-
scopus.

ideo variantibus temporib. necessum fuit
variare iura humana. *c. non debet. de consang.
& affini.* Et citius hodie efficiuntur homi-
nes sagaciores, & mali, quam olim, ideo
abbreviatum fuit tōpus. Nec refragatur,
quod ante 25. annos non poterit promoue-
ri ad ordinem sacerdotalem. *cl. vlti. de æta. &
qual.* quia esto sanè, tamen poterit retine-
re abbatiam, vel prioratū. Postquam enim
est secum dispensatū, vt possit in ætate 23.
annorum tenere abbatiam, vel prioratum,
censetur dispensatum, vt nō teneatur pro-
moueri intra annum: *in xia. not. in c. licet ca-
non de el. in 6. facit gl. sing. in c. quia in tantum. de
præb. & in c. non potest. eo. xi. in 6. & c. si quis in
clero. 7. q. 1.* Sic expressim firmat Barb. *in cle.
i. col. 54. ver. 24. de elec.* & quamuis de iure
requireretur quod abbas esset sacerdos. *c. 1.
& c. tuam. de æta.* Tamen hodie consuetudo
se habet in contrarium, quæ valet vt notat.
Præpo. *in cap. accedens. col. vlt. 50. dist.* [Et si
non promouetur intra annum, non est
priuatus, tum quia iure cautum non est, &
iura loquentia in parochialibus. *in d. c. licet
canon & in prioratibus, non habent locum
in abbatibus, quia odiosa, & sic restringenda,
vt plene scripsi in praxi, beneficiis, in rescript.
de non promouendo, vbi regulam cum limit-
ationibus inserui, & amplia, sed non est
secunda Lucam abbatie fructus deuora-
re, & Deo non seruire, nec promoueri, &
& tales sunt Deo exactam reddituri ratio-
nem, sed conscientias eorum oneramus.]
sequentia declaravi *in §. supra. proxi. vsque
ad vers. si verò.* In monialibus, in quib. trigin-
ta anni requiruntur *in c. in demittantibus. de e-
lect. in 6.* cum hic nihil inueniam immuta-
tum in illis, nec ista constitutio de illis lo-
quitur, ergo remanebit ius scriptum. *l. præ-
cipimus. C. de app.**

Prioratus verò personæ ad illum
per eundem regem nominata
conferri debeat. Si verò idem rex
presbyterum secularem *a*, aut
religiosum alterius ordinis, aut
minorem vigintitrium annorum,

vel aliàs *b* inhabilem *c* nobis
aut successoribus nostris infra di-
ctum semestre, seu sedi huiusmo-
di nominaret, talis nominatus re-
cusari, & nullatenus *d* sibi pro-
uideri debeat *e*, sed rex ipse in-
fra trimestre à die recusatōnis su-
pradicto modo.

a *Secularem*) Qui dicitur omnis qui *Secularis*
non profitetur regulam. *Bal. in ca. licet. de of. & iur. di-
fic. ordi.* Et per hoc patet quod secularis nō est, & nō
debet perfici in ecclesiis regularium, quia *postea* pre-
non congruit rationi, vt homines diuer-
sæ professionis in vnum congregentur. *cl. vlti.
i. de elec. c. Deus qui. de vita & honest. cler. ra-
tio abhorret in vnitatem deformitatem &
diuersitatem. vnde statuit Inn 8. in reg. can-
cellaria. 41. quod nulli seculari de regulari
beneficio, & nulli religioso de seculari
commenda detur, nisi in signatura super
petitione huiusmodi commende, de com-
menda ipsa mentio fiat. vide text. in cap. si-
§. prohibemus, de statu regul. incongruum
enim videtur, vt regularibus supponatur.
c. dilectus. circa si. de statu monach. & tres
causas habiles ad depositionem prælati re-
gularitas tradit. Pan. *in c. monachi. col. 2. de sta-
tu monacho.**

Quid si rex nominauerit secularem, dū
modo intra annum sumat habitum, Papa
concedit illi nominato per regem abba-
tiam in commendam per annum, & po-
stea quā sumplerit habitū titulū, nō sumit
habitum, aa possit rex post annum ad
abbatiam prædictam nominare alterum.
Quod videtur, quia deficiente conditio-
ne, deficit actus sub qua actus est factus §.
sub condicione instit. de verb. oblig. & ibi nota.
Et Papa sub hac conditione potuit pro-
uidere. *c. si gratiose. de reser. in 6.* postquam sic
prouidit, non valebit actus, nisi conditio
adimpleatur.

Quid si Papa solus dispensauerit du-
tante anno, vt iste prouisus non teneatur
sumere

funere habitum, an valeat? Dicerem, quod non, per verbum nullatenus, infra positum, quia non potest solus derogare huic concordato, interest enim regis & regni, inter quos est factum: Et quia eidem nunc prouideretur sine regis nominatione. Nam lapsa anno vacat abbatia, vel episcopatus, ideo Papa prouidendo non seruat hanc concordata, quam obrem non valet, quod factum extitit, ideo non obstante hac dispensatione poterit rex nominare elapso anno, quia abbatia vacat deficiente conditione, ut pote quia non est factus religiosus intra annum. facit quod not. D. Rota. decis. 331. supposito. in nouis. vbi concludunt dispensationem Papae non tenere in praedictum collationis laicorum, & in praedictum regaliorum fuit arrestum pronuntiatum in hoc Senatu, prout refert D. Rufæus, in tra. iuris regal. in 18. priuil. per multa iura quae per eum videre licet, & an Papa possit rehabilitare personam inhabilem in praedictum iuris regalio. vide eundem D. Rufæum, vbi supra in 25. priuil. concludentem quod non per rationes ibidem scriptas.

b. *Alias.* Excludiue ponitur, vt in l. alias. ff. de in litem iuran. & in l. admonendi, in fin. de iure iur. Not. Bal. in practica sua, rubrica de significatione dictio num. quasi velit dicere, iste text. quod si rex nominauerit secularem, vel religiosum alterius ordinis, aut minorem 23. annorum, vel alias inhabilem, quam supra expressum fuerit, talis nominatus recusari poterit, vt si homicida, vel inhabilis, de quibus in seq. gl. nominetur.

c. *Inhabilem.* Fortè non professum de. i. §. ceterum, de statu monach. vel alia inhabilitate notatum, de qua dixi in gloss. alias idoneum. supra eo. §. proximi, & in tract. de pacif. poss. in 4. l. iiii.

d. *Nullatenus.* etiam per dispensationem. gl. in cle. vt hi qui de aia. & qual. Et sic vult dicere text. quod si rex nominauerit inhabilem, quod Papa non possit circa illum dispensare, nec poterit eum admittere. Nam dictio nullatenus annullat actum ipso iure. gloss. in cle. vna. in verbo nullatenus,

de sequest. poss. & fruct. similis. in l. si qua. C. ad Velleia. Et idem est dicere nullatenus sibi prouideri debeat, quantum si diceremus, si secus actum fuerit decernimus irritum & inane. gl. in regulat.ancel. 43. Fel. in c. cum accessissent. col. 4. num. 8. & ca. ex parte. col. 5. num. 7. de const. vide quae in illis locis congesti. Sed licet tollatur dispensatio inferioris per hoc verbum nullatenus, non tamen superioris. Corse. in sing. incip. nullatenus. Quod est verum, nisi ponatur in contractu, vt hic. Alioqui Papa semper admittere posset primum, & nunquam haberet locum iste text. quod regularis obtineret abbatiam, sed secularis quidam iuuenis male instructus reciperetur, ob id & monachi, & abbatia in irritum caderent, prout cadunt, nisi Deus promptum praestet remedium, ideo hic text. dicit, quod recusari debeat. Alias conuentus se opponere poterit in receptione istius, quia contra legem regno data sit, nisi fortè magna & rationabili ex causa per ambos dispensatum esset quae non praesumitur, nisi in literis regis, & in literis Papae habita sit expressa mentio per supradicta, & per gl. sequentem. Et nisi haec seruetur, actum est (pro dolor) de monasteriis huius regni.

e. *Debeat.* Cum negatiua praecedat necessitatem importat. c. proposuit cum gloss. de app. c. i. de reg. iur. in 6. Et sic astringitur Papa ad prouidendam hoc modo. Quid si aliter prouideat? Resp. non valebit prouisio etiam cum derogatione. Tum quia hic ligatur clausula derogatoria, quae est appositae in fauorem regni & regnicolarum, ideo regnicolae se opponere poterunt. cap. nullus. 61. d. st. ibi, sit facultas clericis renitentibus, vt se viderint praegravari, &c. Nam contractus est etiam factus cum regnicolis, ideo sine eorum facto rescindi non debet. l. sicut. C. de act. & oblig. Dixi in praefat. ad rub. de collat. infra eo. & rex non intendit in ecclesiis sui regni inhabiles esse recipiendos. Et quando pro aliquo inhabili scribit praesumitur circumuentus. Bald. in c. cum olim. de re iud. intimidanda a computandum alium modo supradictio b. qualifi-

ficatum monasterio seu prioratui tunc vacanti nominare, & de persona ad monasterium nominata illi prouidere. Ad prioratum verò nominato prioratus ipse per nos, & successores nostros, seu prædictam sedem conferri debeat: alioqui *e* dictis nouem mensibus effluxis, *d* nulla *e* seu de persona minus idonea, & modò præmissò in qualificata facta nominatione, ac etiam vacantibus apud *f* sedem prædictam semper etiam nulla dicti regis expectata *g* nominatione per nos & successores nostros, seu sedem prædictam, monasteriis prouideri: prioratus verò personis, vt præfertur, qualificatis dumtaxat conferri liberè possint.

a *Intimanda.*) Quid si Papa non recusauerit, sed admiserit inhabilem, postea alius impetrat, an ista impetratio regi debeat intimari, quod non crederem, quia tantum loquitur de reculatione intimanda regi, quando est intra tēpus, intra quod rex potest nominare, si ergo lapsi fuerint nouem menses, exclusus est rex, ergo pleno iure Papa confert, iure videlicet deuoluto. *arg. not. in c. 2. de concess. præb.* Et hæc prouisio non est regi intimanda, nisi vt prouisus iuret fidelitatē illi, ad quam rex istum admittere debet, nisi regi sit odiosus & infestus, vt in §. 1. supra eo. in verbo prouideri scripsi.

b *Modo supradicto.*) Requiritur primò, quòd nominandus ad abbatia, vel prioratum conuentualē, sit religiosus. patet in hoc tex. ibi religiosus.

Tredecim *requisita* *ante quatuordecim* *Secundò,* quòd sit eiusdem ordinis, ibi eiusdem ordinis & dixi supra in eo. verbo. *Tertiò,* quòd sit saltem in ætate 23. an-

norum in tex. ibi, in ætate 23. ann. vt supra declaratum exiit.

Quartò, quòd nominetur à rege, ibi, sed ad abbatem.

Quintò, quòd vacet abbatia, seu prioratus, quia ad vacatura non potest rex nominare, ibi, occurrente huiusmodi vacatione.

Sextò, quòd rex intra tempus sex mensium nominet, vel à die reculationis primi postea per alios tres menses, vt supra dictum exiit in §. 1. supra eo.

Septimò, quòd hæc reculatio facta per Papam intimetur sollicitatori regis, ibi, supradicto modo intimanda, vt est dictum in §. 1. supra eo.

Octauo, quòd prioratus sit verè electiuus, non collatiuus, ibi, verè electiuus & supra scripsi.

Nono, quòd electio spectet ad conuentum, secus ergo si ad seculares vel alios, vt supra dixi.

Decimò, quòd in eius electione seruetur forma *e* quia propter. de elect. vt est in hoc text. videre.

Vndecimò, quòd sit conuentualis prioratus, ergo non comprehendatur alius in hoc conuentualis.

Duodecimò, quòd hæc nominatio fiat Papæ, ibi, nobis aut successoribus nostris, &c.

Vltimò, requiritur quòd nominandus sit expresse professus. gloss. in verbo religiosum. supra eo. & hæc notanda sunt.

c *Alioqui.*) Mirabilis dictio *e* non solum faciens orationem conditionalem, sed in seipsa continet dispositionem contrariam præcedenti dispositioni. Et exponitur, id est, si prædicta non fuerint. Bar. in l. 1. col. 3. ff. de condi. & demonst. Corn. cons. 157. licet. col. 3. Perus. in c. mandato. col. 2. de preb. in 8. Aliis etiam modis accipitur, vt per abbatem in dictio. in verbo alioqui. & plene per lat. in §. in personam. col. 3. insti. de act. Panor. in c. alios in ca. quemad. in fin. de decim. gloss. nisi cui legata. ff. de fideic. lib. gloss. & doct. in cap. constitutus. de resti.

d *Effluxis.*) In totum: alioqui si vnus dies remaneret, non poterit Papa prouidere. cap. commissa. de elect. in 6. Et si ante pro-

provident, nulla erit provisio, *vt in vers. electiones seq.* Nam in priuatiis requiritur, quod totum tempus sit elapsum. *Bald. in cap. eum in cunctis. col. 1. de election. intelligetamen, vt scripsi supra eod. §. 1. in gloss. dispendiose.*

c *Nulla.*) Nota ex hoc verbo cum sequenti, quod paria sunt non nominare, ac nominare minus idoneum. *l. quoties. ff. qui satisf. cog. & ibi Iason. & alii.* & nulla differentia est, an interueniat autoritas tutoris, an perperam adhibeatur. *l. 2. ff. de autho. tut.* quippe non quæuis exhereditatio submouet filium à contra tab. bon. poss. sed quæ ritè facta est. *l. non putauit. §. non quamuis. ff. de bon. poss. contra tab. Multa adidi. ad l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. & ad l. 1. quoties, quæ alibi seruent.*

f *Apud sedem.*) Per obitum tantum, cū in prin. huius tit. voluerit beneficia etiam per cessionem vacantia, spectare ad nominationem regis, quæ potest fieri in curia *per gloss. in clem. 1. vi. lre pend. sed intellige vt supra §. 1. vers. aliqui.* quod si vacet in curia per obitum, Papa sine regis nominatione providere poterit. Nam sequentia declarantur ex præcedentibus. *l. heredes. §. sed si nota. ff. de testam. & l. si seruus plurium, in fin. de leg. 1. proinde supra in prin. huius §. expressit etiam per similem cessionem, vbi scripsi.*

Tri casus in quibus Papa pro- uidet sine regis nomi- natione.

g *Expectata.*) Et sic Papa tenetur expectare regis nominationem per nouē menses, quando antea non fit, sed si fiat prima & altera intra tres menses, non tenetur amplius expectare, *vt supra dixi in hoc titul. §. 1. gloss. dispendiose.* & hic traduntur limitationes. Prima, quando rex non nominauit intra nouem menses, tunc liberè Papa prouidet, non expectata regis nominatione. Secunda, quando nominauit inhabilem, & non qualificatum, *vt supra in §. 1. dixi.* Tertia, quando vacat in curia tamen per obitum, in his etiam casibus tenetur qualificatæ personæ Papa, *vt supra prouidere.* Nam licet possit prouidere liberè, id est, sine regis nominatione, debet tamen prouidere de persona qualificata.

Et hoc videtur sentire text. ibi: Prioratus verò personis (vt præfertur qualificatis) duntaxat conferri liberè possunt, &c. Dicit in simili *Bald. in cap. fin. col. 1. de elect.* quod licet canonici possint dare sponsum ecclesiæ, tamen intelligitur de tali sponso, quem habere non sit luctui, nec dedecori ecclesiæ. *arg. l. 3. §. si emancipatus. ff. de bon. poss. contra tab.* Sic nec pater, qui in potestate habet filium potest luctum filii procurare. *l. fin. C. de sent. pass. nec patrimonii onus euertere, vel dissipare. l. Imperator. ff. ad Treb. Bal. in cap. fin. col. 1. de elect.* Sic videtur in Papa, & alio prelato, vt non debeat monasterium euertere, & luctum filiorum procurare, quod multi non seruant, ideo si hominum conditiones non mutantur, in vanum descriptus erit hic §. quia monasteria inueniuntur nulla, vel admodum pauca, quod dolendum est. totis enim neruis probi veteres religionem induxerunt. Hodie peruersi iuuenes religiones, vt cum maxime abolere conantur, sed ii destruentes destruentur, & in inferi igne mittentur perpetuum.

Electiones & autem & illarum confirmationes, nec non provisiones per nos & successores nostros, ac sedem prædictam contra præmissa pro tempore factas, nullas irritas, & inanes esse decernimus.

§. PER PRÆMISSA.

Hic §. vlt. tres habet partes. Prima, reseruat electiones ecclesiis habentibus speciale privilegium eligendi. Secunda, declarat quam formam eligentes seruare teneantur, si forma in privilegio expressa non fuerit. Tertia, tradit quomodo sit faciendæ fides de huiusmodi privilegiis. Secunda ibi. Et si in eorum. Tertia, ibi. Dummodo. & hoc sic loco summarii ad istum §. vltimum.

Per præmissa tamen nõ intendimus in aliquo b præiudicare c capitulis d ecclesia-

ecclesiarum & conuentus mona-
cheriorum, & prioratum huius-
modi

a *Electioes.*) Ecce clausulam de-
rogatoriam ad prædicta, eadem est posita
in §. supra prox. in vers. decernentes, &c. &
ibi dictum extitit. Sequitur. §. vlt. que
interpretandum aggredior.

b *In aliquo.*) Nec in forma, nec in
electione liberè facienda per illos. nam di-
ctio aliquo hic posita significat, quod non
vult præiudicare etiam in minimo. *glo. in
cle. vna. in verbo aut eorum aliqua de for. con-
per.* Et sic per istum tex. dicunt quidam Ro-
manum pontific. non posse in dignitati-
bus, vel in officiis electiuis in hoc regno e-
lectores præuenire: aliàs præiudicaret e-
lectionibus istorum. Sed in contrarium facit,
quia Roma. Pontifex *Infra. de mandat.
Apostol. §. declarantes,* reseruauit sibi genera-
liter præuentionem in omnibus, ergo &
in istis electiuis. nec refragatur iste text.
quia dixit per præmissa, non intendit Pa-
pa præiudicare capitulis habentibus spe-
ciale priuilegium eligendi, sed per præ-
uentionem, quod nolit præiudicare, non
prohibet hic text. & cum plenaria dispositio
omnium beneficiorum ad Papam per-
tineat. *c. 2. de preb. in 6.* ergo & istorum ele-
ctiuorum, etiam quia non inuenitur pro-
hibitum, & sic permissum, quamuis per
pragmaticam esset prohibitum, tamen est
abrogata per hæc concordata, quæ succe-
dunt in locum illius, *ut supra in proæmio pa-
ter,* & per hæc concordata non est prohibi-
ta præuentione, imò permissa. Ergo poterit
Papa etiam in electiuis eligentes præueni-
re, licet quidam teneant contrarium. quo-
rum opinio est vera, quando nominatio
spectat ad regem per supra dicta. Secus si
electio spectat ad capitula, vel conuentus,
per d. §. declarantes. & quia maiorem sibi Pa-
pa potestatem retinuit, quam concesserit
in his eligentibus, *per cap. dudum. de preben.
in 6.*

Arrestum. Et ita fuit iudicatum in magno regis
consilio pro decanatu Andegauen.

c *Præiudicare.*) id est præiudicium
afferre: poterit fieri tamen permutatio, *Papa vult
vel simplex resignatio prioratus, vel abba-
tia, seu alterius dignitatis coram Papa, sequens
quando nominatio non spectat ad regem, recipit
sed eligentes speciale habent priuilegium
eligendi, nec prohibetur hic: quia per
hunc tex. non intendit tollere electionem,
quando habent priuilegia eligendi, tamen
se non aditringit Papa quo minus occur-
rente vacatione (de qua dixi supra) per eum
possit geri prouisio. nam de iure hoc po-
test, ergo in hoc non est iuri derogatum
per hunc textum. Nec refragatur, quod
supra dictum est, videlicet Papam non
posse prouidere, quando nominatio ad re-
gem spectat, quia illud intelligitur, quan-
do concessit eidem nominationem per
contractum, vt hic: secus si per priuilegium
seu per legem, quia hoc sicut legem reuo-
care poterit, *vt dixi infra, in præf. ad rube.
de colla.* Contractus enim difficilius tolli-
tur, quam priuilegium, & sic potest Papa
hic derogare capitulis ecclesiarum habentibus
priuilegium, tam quo ad suspensionem
quam præuentionem.*

d *Capitulis.*) Et per hoc dicebant
quidam sumendo argumentum à contra-
rio sensu, quod hic comprehendunt eccle-
siæ collegiata, videlicet vt etiam non
possint eligere Decanum, Præpositum, aut
ad aliam dignitatem, cum hic faciat men-
tionem de capitulo, quod est ecclesiarum
secularium *c. capitulum. de rescrip. c. 1. de
magistr.* Sed resp. per hunc text. non com-
prehendi ecclesias collegiatas seculares
quo ad regis nominationem, vt in eis illa
habeat, quia inducta ad vnum finem non
debent operari contrarium. *l. legatus. ff. de
lega. 1.* sed hæc clausula est inducta ad tol-
lendam dubitationem, per quam posset
quis dubitare, an per supra dicta sit etiam
abrogata electio in ecclesiis habentibus
speciale priuilegium eligendi, & text. re-
spondet quod non, per præmissa intendi-
mus præiudicare capitulis ecclesiarum
cathedralium, vel metropolitanarum, quo-
minus eligere possint si habeant priuilegia
eligen.

eligendi à Papa, & idem in conuentib. de-
creuit. vide lo. Francis. in *tract. de offi. & potest.*
e. sede vacante. in §. precludio.

Hodie verò ratione benemeritorum regis
Franciæ Papa Clemens VII. sperans
eundem in persona nominanda, Deū præ-
oculis semper habiturum, de fratrum con-
silio suspendi priuilegia capitulis metro-
politanae, & aliarum ecclesiarum ca-
medralium, & conuentibus monasterio-
rum, præterquam eorum, quæ per gene-
rales suorum ordinum reguntur, seu regi
conuenerunt, eligendi sibi prælatū, cō-
et-
fa, quandiu vixerit rex Franciæ nunc exi-
stent, & potestatem nominandi in his ec-
clesiis eidem regi concessit, electiones &
postulationes contra præmissa attentatas
nullas decernendo, voluit tamen idē sum-
mus potest. ex regē seruare in nominatione
quatinus actiones prædictas in §. 1. & 2. supra
eo. Alias casta & irrita omnia quæ fierent
contra concordata, statuit. Hoc fuit con-
cellum ann. 1531. 5. Idus Iunii, pontificatus
sui ann. 8. publicatum & registratū in ma-
gno consilio, ann. 1533. die sexta Octob. &
sic videt regem posse nominare etiam in
ecclesiis habentibus speciale priuilegium eli-
gendi, ex hoc edicto. Nonne requira-
tur per Prælatos Franciæ ac regni noua
acceptatio, & publicatio, & cogita &
decidas per ea quæ dixi in *gl. prioratib. supra*
eo §. monasterii. proinde non prohibet in-
ductum hoc per edictū enim nihil est im-
mutatum, quominus possint adhuc elige-
re Decanum, Præpositum, vel alias digni-
tates inferiores, quia edictum tantum ex-
pressit archiepiscopatus, episcopatus, ab-
batias, & prioratus conuentuales. Ergo ad
alias dignitates non extēdetur, etiam quia
non excedit terminos concordatorū, quæ
in proximè dictis tantum procedūt, quod
est no. quia sæpius super his sui consultus.
sed quia per mortem regis expirauit, ideo
remanet hic §. in viridi obseruantia.

priuilegia a sede Apostolica b
propriū c eligendi prælatum d
obtinētib. e quominus ad e-
lectionem f

a *Priuilegia*. Non ergo sufficit quod
de iure communi habeant facultatem eli-
gendi, sed requiritur priuilegium, nec ob-
stat si dicatur facilius tolli priuilegium
quàm ius commune. *leius. §. si milita. ff. de*
test. mili. Resp. verum esse, quando condi-
tor iurium priuilegium vult tantum tol-
lere, secus si ius commune tollat tantum,
& priuilegium reseruet, in hic Lancel. Gali-
aula in l. centurio. col. 3. no. 3. ff. de vul. Itē quan-
do quis habet priuilegium eligendi & ius
commune, duplex funiculus difficiliter
rumperet. c. 1. de treug. aub. itaque. C. commu.
de success. & sublato iure communi adhuc
remanet priuilegium. l. si domus. ff. de serui.
vrba. præd. ca. ex tuarum. de aub. & vsu pallii.
tex. reputatus. sing. in Laccurioni. C. de licentia.
li. 12. vbi per reuocationem priuilegiorum
non videntur reuocata priuilegia alicui
specialiter concessa, sic consuluit Alex. cōf.
vit. in fin. vol. 4. maxime hic, quia exprimitur.
Nam priuilegium potuit dari ob beneme-
rita, ideo hic noluit ea tollere, & sic refer-
uat electionem habentibus. priuilegia elige-
di.

Priuilegiū
an facilius
tollatur
quàm ius.

b *A sede apostolica* Hic patet à quo
debet haberi istud eligendi priuilegium,
quia à sede apostolica quæ in his plenari-
am obtinet potestatem. *c. de præb. in 6.* Adeo
quod ecclesia haberet priuilegium eligen-
di ab alio, videlicet à legato, vel alio, non
referuatur hæc electio ecclesiis habentibus
illud priuilegium ab alio quam à sede apo-
stolica, *vt patet hoc in text. ibi, à sede apostolica*
propriū eligendi prælatum obtinentibus, & ca.
ideo opus est quod ostendant à quo ha-
buerint, *vt infr. dicitur.* Et nota quod hoc
priuilegium conforme iuri communi est
latissime interpretandum, licet alias regu-
lariter contra Bal per illum *tex. in c. inter cor-*
poralia. col. 2. de transla. epi. Bar. & alii in l. bene-
fictum. ff. de const. prin. Fel. in c. causam de rescri.
Electio ergo potest alicui competere, tam
ex priuilegio, quàm de consuetudine, vel
de iure. *tex. in c. cum ana. iuncta gl. de elect. nō*
tamen referuaretur hic si alia causa quàm
ex priuilegio competeret, *vt potest ex præ-*

TTt

scriptione, vel consuetudine, per nos in cap. cum ecclesia de causa poss. Et gl. in d. c. cum ana. c. Proprium) Ergo si electores haberent privilegium eligendi praelatum in alia ecclesia, & sic non proprium, non possent eligere per hunc tex. dicentem proprium. de

Proprium
multis mo-
dis dicitur.

quod tractatur in c. cum ecclesia summa. de caus. poss. Et c. cum dilectus de consuet. unde dixit tex. nemo dicat proprium, quod est commune. inc. sicut hi 47 dist. Propitius dicitur multis modis, proprius hæres, dicitur consanguineus. l. i. ibi, vel in hæres proprios iure sanguinis transfuderunt, vel in extraneos. C. de anno. ciur. lib. ii. plenè probat. d. Chas. fa. in consuet. Bur. in rub. des successiones. §. 3. gl. a ses vrais heritiers. Item causa seu lis dicitur propria, cuius damnum vel emolumentum ad aliquem suo nomine pertinet. l. i. §. proprium ff. quoddo app. su. gl. in c. auctoritate. de priu. in 6. unde si canonici Aurelia. haberent privilegium eligendi praelatum Parisi. non referuaretur eis hoc in tex. privilegium eligendi, quia praelatus Parisi. non est proprius praelatus Aurelia. & hic tantum loquitur de proprio praelato, quod est notandum, vide quomodo proprium sumatur. in l. interdum. ff. de verb. sign. ubi plenè scripsit.

Praelatus
quis dicitur.

d. Praelatum) Large accipitur tam pro archiepiscopis, episcopis, quam etiam abbatibus, & prioribus. c. uenit. lib. gl. c. nullus. de el. in 6. gl. Et doct. in cl. in verb. praelatum. de el. unde vult dicere hic tex. quod Papa non vult preiudicare ecclesiis habentibus privilegia eligendi proprium praelatum, siue habuerint privilegium eligendi archiepiscopum, siue episcopum, siue abbatem, siue priorem cœnventuale, ut infra declaratur, illi enim dicuntur praelati, si sint perpetui. Bon. in cl. i. col. de suppl. neg. precl. Et sic rex non poterit nominare ad praelaturas triennales, de quibus in ecclesia Sancti Sulpitii apud Bituriges, qui conditores non intendunt reformationem sic factam tollere, & dare eidem abbati reformationis religionisq; destructorem, ut repertiuntur multi hodie. Sed vix illis, nesciunt quid faciunt, scietis enim (ut testatur Christus) postea, scilicet cum in inferno cruci-

ciabitur, vide quæ dixi de praelato. in tracta. de pacif. poss. in 10. ampl. nu. 63. Et seq. Et per doct. in c. de iudi.

e. Obtenentibus) Cui effectu, ut dixi in gloss. obtinet in forma manda. infra. An hoc privilegium perdat per non usum & intra quod tempus? vide tex. Et ibi plenè doct. in c. cum accessissent. de const. gl. Et doct. in c. ut privilegia. de priu. l. i. ff. de feruis [Lucan de penna in l. in filiis. in fi. C. de decurio. l. 10. Et lo. Frac. Ba. in tract. de prefer. in 4. partes. parvis. q. 2. col. 60. Et seq. Et Claud. de Seycel. Et las. in l. beneficium ff. de const. prim. Et vndecim modis perditur privilegium, quos tradit Lucas de penna in l. penna. C. de vetera. lib. 12.

f. Adelectionem) Que tripliciter accipitur.

Primò passivè, ut eligatur is qui est in gremio. c. cum dilectus, Et ibi Barb. col. 1. de censu vel idoneus, c. cum in cunctis. de electione testamentaria. §. testamenti. in fi. de be. ve. qualis. Et differ.

Secundò capitur pro confirmatione, & hoc quando emanat ab eodem fonte, ut pote ab eo qui per negligentiam non eligentium providet. gl. in c. i. de el. in 6. c. ne pro defectu. de elect. Barb. in propriis remissis in d. c. cum dilectus. col. 14.

Tertiò capitur pro electione activa, ut hic, & regulariter in rub. de ele. in dicit. Et in 6. el. ubi ibi & ad hanc electionem admittitur quilibet de collegio, nisi à iure prohibeatur. c. i. de el. Host. in summa illius. ut §. quis possit.

Proinde qui perdidit electionem activam non perdidit passivam, utor verbis Bald. in c. irrefragabili. in fine. de offi. ord.

Vitiaturq; hæc electio pluribus ex causis.

Prima est quado fuit facta per secularis potestatis abusum. c. nullus. 63. dist. c. quisquis. de el. Et supradicti prox. in gl. per abusum quando hoc modo dicitur fieri enucleant.

Secundò, si fuerit facta per canonicos & laicos simul. c. Massana. de elect.

Tertiò, si omittatur forma, c. quia propter de elect. vel vna ex illis formis, ut mox non publicetur, ut ibidem dicitur.

Quarto, si fiat electio à suspensis, vel de suspens.

suspensio. c. cum inter R. de elect. & c. cum dilectus. & ibi gl. & doct. de consue.

Quinto, si à minori parte capituli facta fuerit. c. humana. de elect. nec sufficit maior pars, nisi sanior sit. c. ecclesia. 2. de ele. & dicitur maior respectu totius capituli, & non aduersariorum. c. licet, in fi. de ele.

Sexto, quando non præstito iuramento ante electionem est processum ad eligendum, in prag. sanctio. rub. de elect. c. 1.

Septimo, quando non audita missa spiritus sancti eligunt. ut ibidem dicitur. & in ca. cum ecclesia. de causa pos.

Octavo, quando sacramentum eucharistia eligentes ante electionem non susceperunt, ut ibidem patet. & gl. in verbo, suscipiant, dicit hoc procedere in electionibus episcoporum, & abbatum, in electionibus vero aliorum, ut prioratum, vel minoram dignitatum seu beneficiorum, non habet locum.

Nono, si tractare incipiant de electione, & eligant antequam corpus episcopi sit traditum sepulturae. c. bone memorie. supra de elect. canonici timent impressionem principis, statim mortuo præfato eligere poterunt. ca. episcopo. primo. ibi. qui post obitum quiescentis potestatem habent. & q. sequitur Guido Papæ in cons. 206. c. 1. ca. fin.

Decimo, quando habitus est tractatus seu colloquium cum illo, qui erat eligendus, vel cum amicis suis. c. per inquisitionem. de ele. quia tunc videtur præsumptio simoniæ, & ambitus. hodie omnes electiones vitiantur, quia vix fit electio sine rogatu, & promissionibus præcedentibus, ut in titulo proximo dictum extitit supra, & ideo poterant dici requirentibus sumptuosæ electiones.

Vndecimo, vitiatur electio, si fiat post appellationem legitime interpositam. c. 2. considerauimus. & c. cum nobis. ac. c. auditis. de ele. de Ripa li. 2. resp. c. 13. appe.

Duodecimo, si præstitit suæ electioni assensum, antequam eligeretur ratione ambitionis. ca. cum post penam. de ele. satis dicitur hodie præbere assensum, postquam ante electionem multa eligentibus promittunt, & ante mortem currunt ad eli-

gentes, ita quid non expectent mensam ad consentiendum, ut dicitur in c. quam sit. de elect. in 6. contra id quod in ca. li. 4. di. habetur, quicumque desiderauerit primatum in terra, inueniet confusionem in cælo, nec inter seruos Christi computabitur, qui de primatu tractauerit. [Ideo oportet statueri, quod procurans per se, vel aliū, eligi inhabilis esset, & suis etiā priuatus beneficiis, & quicumque elegerit procurantē, vel ambientem, perpetuo sit priuatus suffragio, ac beneficiis, & inhabilis ad alia. & sic reuertemur ad illam sancti spiritus iam omnifam electionem, & formā (quā Decus nobis restituere dignetur) in perpetuum duraturā, si prælati sanctos præcessissent, non esset in electionibus discordia, ideo de his omnibus tenentur præcipientes, ut alibi dixi etiam de Papa qui creauit tales Cardinales, quales videmus aliquos.]

Decimotertio, si fiat clam. c. quia propter. §. de elect. Perus. in c. si tibi abiemi. de prob. in 6.

Decimoquarto, si fiat simoniacæ, etiam ignorante electo. c. si aliquid. de ele. nisi hoc fuerit in fraudem electi factum. c. nobis. de simon. & supra tit. prox. dictum extitit in gl. simoniacæ.

Decimoquinto, si fiat electio secunda. Secunda prima non cassata. c. considerauimus. de elect. lectio quia per primam contractum fuit matrimonio valere. monium inter ecclesiam, & electum. c. cum non cassauer canonicos. de ele. Ideo non potest aliud contrahere illo non dissoluto, nisi esset secunda electio facta de primo electo. de Ripa li. 2. resp. c. 15. canonica. vel nisi prima sit iure & notorie nulla. c. cum terra. eo. tit. Pan. in c. auditis. col. pen. ibid. & c. illud de iure pavo.

Decimosexto, si compromissarii contra formam eidem datam eligant. c. cum dilectus. de elect. facie. ca. cum dilecta. de resc. & ibi plene doct.

Decimosextimo, si fiat ad clamorē populari. c. osus. de elect. vane enim voces populi non sunt audiendæ. l. decurionum. C. de pen. vnde non valet manus missio ad clamorem populi facta. l. si priuatus §. qui & à quibus manu lib. non sicut.

Decimooctavo, si non fiat in ecclesia. c.

Electio extra locum solitum nulla. quod sicut de ele. vel in capitulo, vel in loco in quo est solita fieri. c. cum terra. de ele. glo. tamen in §. Et in hunc modum, in verbo locum. de ele. in prag. dicitur non esse vim ubique fiat, dummodo intra ambitum ecclesie, quod intelligerem, nisi consuetum esset ea facere in capitulo, tunc facta extra sine causa non valebit. c. in nomine. vers. quod si prauorum. 23. dist. imo electio scabinorum rupelle facta extra locum solitum fuit annullata per Senatum Parisiensem. 1332. die 26. Aprilis.

Interdictum.

Decimonono, si fiat post tres menses. cap. ne pro defectu. de ele. nisi eligentes iusto impedimento fuerint detenti. Rose. in summa libello iuris canonici. rub. de causis. propter quas vitatur electio.

Vigesimo, si electus ante confirmationem administraret. c. auaritia. de elect. in 6. §. c. qualiter. c. bone. illo. in decreta. nec valet consuetudo in contrarium. Anchara. cons. 51.

Vigesimalimo, si fiat ab excommunicatis, vel de excommunicato. c. venerabilis. de ele. c. constitutus. Et ibi gl. de appell. dixi in repet. c. postulat. in 2. no. de cler. excommunic. ministr.

Vigesimo secundo, si fiat ab interdictis, vel de interdicto. c. 1. de postul. prelat. c. cum inter R. de ele.

Vigesimo tertio, si eligatur inhabilis & indignus. c. cum in concilio. §. si §. c. scriptum. de elect. & quis dicatur inhabilis tradit Hosti. in summa. de ele. §. quis eligatur. vbi scribit hos versus.

Anni triginta, facer ordo, pura voluntas,
Et morum grauitas, sapientia, sponsa pareris,
Concurrrens fama, decus hoc dant pontificale.

Prosequere ut per eum, & per ea quae dico in tract. de pacifi. poss. in 4. l. unitat.

Vigesimo quarto, si de aliena ecclesia fuerit selectus, & non postulatus. c. innotuit. de elect.

Vigesimo quinto, si fiat per subreptionis astutiam. c. cum dilectus. de elect.

Vigesimo sexto, quando electio fuit singulariter & singulariter facta. c. in Gens. de de. in glo. c. innotuit. c. innotuit. c. innotuit.

le. in prag. idem vno context. Bonif. in cle. ne Romani. §. porro. circa. si. de elect. sicut testamentum. l. heredes. §. si. ff. de testa.

Vigesimo septimo, si in abbate, vel in priorem eligatur non professus. c. cum in magistrum. §. c. officii. §. c. cum causam. de ele. c. nullus. illo. in 6.

Vigesimo octauo, si aliquo vel aliquibus contemptis fiat. c. quod sicut. §. c. venerabilis. eo. si idem in postulatione. a bone. de postul. prelat. & in permutatione facta non vacato patrono, qui habebat ius presentandi. gl. in verbo die. §. c. cum humana. de ele. in prag.

Vigesimo nono, si electio fuerit sine causa cognitione confirmata. c. nihil. de ele. §. c. si. illo. in 6.

Trigesimo, si fuerit factus monachus eo casu ut eligeretur. c. cum ad nostrum. de elect.

Vltimo, si fiat electio conditionalis, vel alternatiua. c. 2. de ele. in 6. alia quae contra electiones opponi possunt, tradit Nepos de monte albano. in rub. contra electiones prelatorum, vbi licet alia videre. Haec tamen ita cumulata & in ordinem redacta nusquam reperies, licet multa tradat Petrus Viasius. in tract. directorum electionum nunciato. in 2. parte. c. 1. Notandum est, quod

quando electio annullatur vitio persona, causa in electus non potest promoueri, si vero vitio electionis sic. c. super eo. de ele. unde causa ne electio

telata est quod quando cassatur electio, quod causa inseratur, sicut quando quis remittitur ab exercitu. l. 2. ff. de his qui in causa. Et quando tutor a tutela remouetur, alioqui vitio electionis censetur electio reprobata. l. he enim. ff. de suspens. iud. si preses. de pen. Ioan. And. §. alu. in de cap. super ead.

episcoporum a ac abbatum & priorum, iuxta b priuilegia ei concessa c

a Episcoporum Idem si haberent priuilegium eligendi archiepiscopum, quia non intendit Papa derogare capitalis ecclesiarum obtinentibus speciale priuilegium.

clesia habeat speciale priuilegium eligendi, eligere poterit, licet hic non fiat specialiter de ea mentio. Episcopatus quippe in ecclesia est nomen generale, quod sibi etiam Papa non veretur assumere, vt in promio Decreta. & Sex. & Cle. patet, *rescripto. rub. de constit.*

Item conueniunt verba huius text. metropolitanis, dum referuat ius eligendi proprium praelatum obtinentibus priuilegium, sed dicitur proprius praelatus etiam archiepiscopus. Ergo & hac dispositio ad eum extenditur. *c. in demeritis. §. supra dicta. de elec. in 6.* Et non intendit praeiudicare capitulis ecclesiarum hic Papa, capitula etiam dicuntur in ecclesia metropolitana, vt omnibus est obuium, *per c. graue de preb. de. i. in fi. de magist.* Præterea permittit vt eligant iuxta priuilegia eis concessa pro archiepiscopis, eligendis, eligent, & liberè, & iuxta formam in priuilegiis contentam.

Item si causa esset commissa episc. Senen. & postea causa pendente episcopus esset erectus in archiepiscopum, poterit archiepiscopus cognoscere, quia archiepiscopus episcopus est. *Pan. in c. quoniam abbas col. pen. de offi. deleg.*

De dictione iuxta. **Iuxta priuilegia**) Et sic eligentes non debent transgredi priuilegia, sicut nec mandatarius mandatum. *c. cum dilecta. de rescriptis in 6. not. reper. l. vnic. c. de sent. que pro eo quod in re est.* Igitur si capitulum habeat priuilegium eligendi praelatum de gremio, non poterit eligere illum qui est extra gremium, quia non fieret iuxta priuilegium concessum, vt hic dicitur. Nempe dictio iuxta ponitur relatiue hic. & in l. i. *§. ibi Bald. C. de epis. & cle. & exponitur pro secundum. Cle. me. Romani. §. sane. de elec. de. si iuxta de preben. & cap. si is cui. illo tu. in 6. plenè Felin. tradit de hac dictione in c. 2. col. 4. vers. clausula si preces. de rescripto. post patruum meum Rebuffum in l. decernimus. & ibi in addito. ad eum. C. de aqua ductu. lib. 11. §. Bald. in l. fin. ff. de seruit. rrb. præd. vide de Vialto, in 1. parte in directo. electio. cap. 3.*

C. Con. §. 1. Secus ergo si Papa possit

hæc concordata concederet, quia non valeret priuilegium, cum hic nolit derogare iam habenti. Ergo si nondum habeat, non poterit esse detrimento regi, quin possit nominare non obstante priuilegio à Papa de nouo concessio post hæc concordata, nisi huic concessio rex consentiret. *arg. l. pen. C. de pact.* Et hoc priuilegium eligendi concessum canonicis regularibus non amittitur, si ecclesia in alium locum transferatur, & de regulari in seculari iure commutetur. *lan. in c. 2. de oper. n. nunc. & expressim consilium de Ripa. in lib. 2. Respon. c. canonic. in vlt. q.*

Quæ tamen conuersio de regulari ad seculari non est bona, sed e contra sic, & ita olim fiebat, nunc contra, nam magis laborantium debet firmior status esse. *cap. extirpandæ. de preben.* Ita expressim firmat Guille. Montehaudu. in cle. i. de rescripto. quamuis passim hodie fiat, ob diminutam in nobis deuotionem, Deus per suam gratiam illam augere nobis dignatur: nempe ecclesia ad quam est facta translatio, & canonici seculares sunt subrogati in locum & ius regularium canonicorum, ergo & in priuilegia subrogati intelliguntur. *§. fuerat. in fi. de act. cle. na. de supplend. negl. prelat.*

Item in religione debent etiam esse, & deuotione subrogari, ne diabolici potius quam canonici dici mereantur, quando laqueus contritus erit, quia subrogatus, *§. c. l. si eum. §. qui iniuriarium. ff. si quis cau. plene Fel. in c. cum accessissent. col. 7. n. 18. cum seq. de const. maxime quando est fauorabile ecclesie. Henric. Boic. in c. ecclesia. vbi plenè distinguit, vt lite pendente, sequitur. Soci. consil. 93. eleganter. in fin. vol. 3.*

Et Perul. in cap. cum persone. in fin. de priuilegiis. in 6. firmat quod quando ecclesia est electa, & exempta, & transfertur in alium locum, in aliquem non perdit exceptionem. *vide ibi. & si cuius locum transfertur, & alii ciues subrogentur, laici, non gaudebunt priuilegiis datis ciuibas illius perdit exceptionem. Bertrandi. consil. 192. Multa. nu. 15. in prionè, nec. 2. volu. ex noua impressione.*

Imò si prædia donata sint monasterio ea lege, quod redirent ad dantem, si contigeret eos in hunc habitum, vel ad locum, reco-

Ecclesia regularis etiam seculari, an priuilegium eligendi perdat & bona.

dere, si de licentia Papæ mutent habitum, non poterunt prædia repeti, quia habitus nouus censetur subrogatus in locum alterius. Ioan. And. & Perus. in d. c. 1. §. ad hec de relig. domib. in 6. quia mutatio status augerius antiquum, non verò aufert. l. pen. ff. de senat. l. falsa. §. 1. de cond. et dem. gl. in c. ex parte. in verbo, Andegauensis. Et ubi doct. de foro comper. Bart. in l. fin. c. de Præpo. agent. in rebus. lib. 12. vbi dicit nunquam tolli data priuilegia per concessionem noui, quia non debet operari diminutionem quod ad augmentum inductum est. l. legata. ff. de leg. 1.

Item eadem ratione priuilegia concessa prioratui, non amittuntur, si erigatur in cathedralicam. Oldr. cons. 267. quod domino. col. & domin. cons. 125. dubia in fin. Nam si ecclesia priuilegium eligendi non haberet, rex non perderet suam nominationem, quamuis mutaretur status ecclesiæ, sic nec perdet ecclesia priuilegium, etiam si mutet statum. Etiam bona non perdit regularis ecclesia, quæ transfertur in secularem, vel contra. Petrus de Perus. in tract. de mutatione status eccles. cap. 3. quæst. 1. argum. cap. ecclesia, vt lite penden. hoc etiam plene probat Philip. Probis in addit. ad Ioann. monachum in cap. cum de beneficio. de præben. in 6. in mutatione status ecclesiæ Bituri. Et quando fuit regulari in secularem redacta. Ad tollendum tamen dubium rex solet consentire huic translationi & mutationi, vt nuper contigit in ecclesiæ Magalonæ mutatione & translatione ad Montempellulanum, anno 1576. Fallit quando priuilegium esset certo ordini concessum propter strictiorem vitam, tunc si non seruetur regula instituta, antiquitas amittitur priuilegium. Pan. per illon text. in 2. not. in cap. recolens. de statu monach. arg. clericorum negociantium, vt non gaudeant priuilegiis in illis bonis. cap. fin. de vita & honest. cler. [Abundantius dixi in meo consi. an subuentio debite monasterio tollantur si monasterium redigatur in secularem statum.]

De translatione ecclesiæ Magalonæ ad Montempellulanum.

De monacho translato ad-

Quid si monachus dederit aliqua bona monasterio priori, & postea translatus fuerit in alterum monasterium? Respon.

tunc usufructus bonorum acquisitorum primo monasterio dabitur secundo monasterio, & deinceps acquirat illi secundo monasterio, nec onerosus eidem existat sed proprietates bonorum ante translationem acquisita primo monasterio, penes illud remanebit. cap. de lapsis. Et thi gloss. 16. quæst. 6. Spec. in titu. de statu monacho. §. 2. vbi se habet queritur. Et quæst. 23. Bart. in l. 1. §. fin. ff. de bon. poss. secundum esp. Panorm. Et alii in cap. quod a te col. vlt. de cleric. coniug. Et cap. cum olim. 2. var. de priuileg. Card. cons. 23. quidam fecit. rub. de regul. Henric. de Pro in §. de his. instr. per quas perso. nobis acquir. Bomb. consil. 19. vbi col. 5. in 3. val. facit gloss. vlt. in cap. fin. de regula. nisi primum monasterium esset destructum, quia tunc secundo monasterio applicabitur etiam proprietates, cum primum a raplius non extet. Ita tenet Per. de Perus. in d. tract. de mutat. status ecclesiæ. cap. 2. Et ne sit secundo monasterio onerosus, dicit tamen in fine, quod si in illo monasterio non sit aliquis religiosus, vel religiosus episcopus cum consensu sui capituli poterit donare illa bona aliis ecclesiis, vel edificare ecclesiam, & illa bona assignare pro dote illius ecclesiæ, cum sint vacantia, vel episcopus poterit hoc largiri pauperibus, prout melius viderit expedire. text. in cap. vno. de relig. domib. in 6. vbi reseruat illa bona sedi Apostolicæ in terræ sanctæ subsidium, vel in alios pios vsus, per locorum ordinarios, vel alios quibus hoc Papa commiserit conuertenda, &c.

Item nominatio religioso vnus monasterii ad abbatiam alterius monasterii, tenetur primum monasterium providere de victu & expensis, donec pacificam possessionem habuerit in secundo monasterio, per cap. cum ad monasterium. §. porro. de statu monach. vbi monasterium tenetur providere suo monacho in victu & vestitu, & talis sic nominatus per regem, & prouisus per Papam, est prioris monasterii monachus, donec sit plene translatus. cap. si quis. 21. quæst. 1. & non dicitur plene translatus, donec pacificam possessionem in alio habuerit monasterio, vel per eum steterit, quo minus haberet. Ita cum in cum.

His. §. cum vero. de elect. cap. commissi. illo tit. in 6. Calde. consil. 17. an promotus. rub. de regula. §. consil. 24. monasterium ibidem dicitur, quod si monasterium abundet fructibus, & patiatur defectum monachorum, quorum receptio spectet ad abbatem & conuentum, si abbas recuset, monachi non poterunt recipere.

libere a procedere possint, b iuxta forma c in eorum priuilegiis contentam. Et si in eorum priuilegiis contentam. Et si in eorum priuilegiis contentam.

a Liberè.) Id est, sine regis nominatione, & iuxta priuilegia eisdem concessa. Quid si rex nominet idoneum his electoribus? Respon. non tenentur eum recipere, cum liberam habeant electionem Alioqui non eligerent liberè, si tamen ipsi illi nominatum per regem, eligerent, valeret electio, ut tradit Materet. in tit. de ele. fol. 36. §. seq. licet eo ipso quod princeps præcepit aliquem eligi, non valeret electio, quia est iusta causa timoris. asserat gloss. expressa in cap. conuenior. 23. quæst. 8. in verbo morere.

Quid si postulauerint aliquem, an valeat? videtur quod sic, quia iura loquentia in electione, habent etiam locum in postulatione. gloss. in cap. 1. de postula. prelat. §. in cap. fin. de elect. in 6. Contrarium fortè erit verius de stricto iure, quia supra eodem. in §. 1. interdicitur electio & postulatio. hic tantum reseruatur electio habentibus priuilegium eligendi iuxta formam eis concessam, & non postulatio, ergo postulare non poterunt, quia vno hic reseruato aliud remanet sublatum.

b Possint.) Facta prius canonicorum absentium per nuncium vel literas vocatione, quæ debet fieri per decanum, vel illum ad quem de iure, vel consuetudine huiusmodi pertinet conuocatio, vel per antiquiorem prædictis deficientibus. l. 2. C. Decur. lib. 10. Inno. §. alii in cap. 1. de maiorie. D. Viasio in 3. parte. c. 4. in d. directo. de elect. & formam huius citationis tradit Mandagot. in tractat. de elect. in 2. parte. c. 59. in prima forma. §. seq.

c Formam.) Sed quam? cum tres exprimentur in d. cap. quia propter de elect. Respon. vnam ex illis contentam in eorum priuilegiis, & expressam, & sic non tenentur omnes formas seruare in qualibet electione, ut est text. in d. cap. quia propter. Cardinales vero quia vice Dei eligunt ad aliquam formam non alstringuntur. Bald. in d. cap. quia propter. col. 1. Quippe hæc formæ à iure positio introductæ fuerunt propter scandala & deceptiones euadendas, quæ in electionibus quandoque interuenire solent. teste Petro Viasio in directo. electionum. in 3. parte. c. 20.

Notandum est quod tres sunt formæ electi concilii. Prima est per viam spiritus sancti, quia fuit electus D. Ambrosius, Nicolaus, Seuerus, & multi alii, de quibus. in cap. statutus. 6. distinct. Et ibi per gloss. §. loa. de turre crema. & hæc non indiget confirmatione, quæ enim spiritu Dei aguntur, non sunt sub lege. cap. due sunt. 19. quæst. 2. post D. Paulum. cap. licet. de regula. & de hac non est tractandum, cum non sit hodie in usu apud nos propter peccata nostra. Nam fabulosè dicitur quod columba quæ solebat sanctum spiritum deferre, fuit occisa per cornum. per Ioan. And. in d. cap. quia propter. de elect. col. 6. & quod spiritus sanctus occupatus circa alia interese electionibus non valet.

Alia est, quæ fit quasi per inspirationem utpote quando omnes eligentes in vnum consentiunt, tunc ratione pacis & concordie, præsumitur inspirata, quia spiritus sanctus est in vnitatem & concordiam, ut patet in euangelio. Vbi cumque fuerint duo vel tres congregati in nomine meo, ibi ego sum. & non inter segregatos. ca. scisma. 24. q. 1. §. cap. de illis. eadem causa. q. 3. gloss. in §. Et cum humana. in verbo inspirare. de elect. in præg. requiritur tamen quod talis electio fuerit facta absque vitio limonia, conspirationis, coniurationis, requisitionis, seu consensus habiti extra capitulum, alioqui non dicitur quasi per inspirationem. Hostien. in §. qualiter. vers. terra est. de elect. in summa. per cap. per inquisitionem eum simili. bus de electio. poterit tamen generari tractatus

Postulare an possint habentes priuilegiū eligendi.

Ad quos spectat citatio canonicorum in causa electionis.

Triplex est forma in electione. De forma spiritus sancti.

status interuenire, vt pote prædicens in capitulo dicere poterit, Oremus Deum pro bono prælato habendo, non tamē debet fieri persuasio certæ personæ, vt eligatur. *Io. And. & Panor. in d. c. quia propter. i. d. si vnus ex eligentibus proponeret, quid videtur de tali persona, & omnes ad vnum eam eligerent, dicitur illa electio quasi inspirata. teste Anb. in d. cap. quia propter. Et quia non est certum de inspiratione, ideo requiritur confirmatio. cap. nisi. de renun- cia. quia non est qui possit vias spiritus sancti perferuari. Baruch. c. 3. & ista est etiam admodum rara, & vix in vita hominis semel fit, cum dominia ambitio totum possideat orbem, & cum homines eam omiserint, & nunc ego.*

De forma compromissi.

Alia est forma compromissi, vt pote quando eligentes compromittunt in aliquem, vel aliquos, qui omnium vice eligant, & requiritur in hac forma singulorū consensus. *c. in causis de elect. Et potest fieri compromissum in vnum, siue is fuerit de collegio, siue non. c. causam que de elect. vbi moniales compromiserunt in episcopum. & ibi hoc tradit Pan. dum modo non fuerit laicus. ca. Massana. de elect. Domi. in cap. si compromissarius, ill. tit. in 6. Et debent eligi compromissarii in numero impari, vt a maiore parte facta electio valeat aliis præsentibus. c. cum in iure. & ibi Compostellanus. de elect. arg. l. si tres. ff. de arbit. & l. duo ex tribus. de rei iud. si tamen minor pars elegerit dignum, maior indignum, præfertur electus a minori parte. Panor. in cap. cum in iure. col. vlt. de elect. Sed cum hæc forma hodie raro vsu veniat, quia pauci volunt (propter lucrum quod ex electionibus habent) suffragiis priuari, ideo aliis nolunt committere. gloss. in cap. cum expediat. de elect. in 6. nisi aliquando dubitent incurtere regis vel alterius principis indignationem, vel quando timent in electione impressionem fieri ideo eam etiam hic amplius non tractabo.*

De forma scrutini.

Alia est forma scrutini, quæ est in sequenti vsu, quam obrem abundantius eam prosequar, & quia hæc forma est valde difficilis, & in ea quandoque periti defici-

stant si prædicam ignorent. *glo. in c. non expedit. in v. vbo. in quibus. de elect. in 6. Ideo in hac forma sequentia requiruntur.*

Primum, quod eligentes in vnum congregentur. Nam spiritus sanctus descendit in discip. in vnum congregatos. *Act. 2. & Math. 18. vbi sunt duo vel tres congregati in nomine meo, &c. c. 17. audituum. 24. q. 1. not. in cap. congregato. de elect. text. in cap. in Genesi. ill. tit. & ibi gloss. in verbis communitier. gloss. in cap. sicut. in verbo formam, ill. tit. in 6.*

Secundo, requiritur quod scrutatores honesti, & fide digni per collegium assumantur. *cap. quia propter. de elect. Alioquin si ingerentes redderentur suspecti. arg. L. que omnia. ff. de procur. valer. tamen communis electio, quamvis scrutatores non essent assumpti, postquam sciente & tacente C. procedunt, quia agitur de re meritoria, videlicet de canonica provisione. Immo in d. cap. in Genesi. col. 2. Tutius est tamen vt assumantur secundum Panor. in d. cap. quia propter. vel si fuerint infames electio non vicabitur, quia approbati sunt per electores. *cap. nulli. de accus. cap. in pre. in iud. de excommunic. Host. in d. cap. qualiter. si tamē potentes & terribiles eligerent scrutatores, esset iusta causa appellandi, secundum eum. & doct. in d. c. quia propter.**

Tertio, quod tres scrutatores assumantur, & non plures, vel pauciores. *d. c. quia propter. & ibi Io. And. & communiter docent non valere electionem, si plures vel pauciores assumerentur. arg. l. si vnus. de testa. C. licet Inn. ibidem, dicat non esse de substantia, quod est verum quando in collegio non essent nisi duo vel tres, alias lecus. Pan. in c. 1. de elect.*

Quarto, requiritur quod scrutatores sint de collegio ecclesie vacantis. *Inn. Io. And. Bald. Panor. & alii in d. cap. quia propter. quia præsumitur quod hi fidelius tractabunt negotiū electionis & procurabunt ecclesie vtilitatem. arg. c. cum in officio. de test. Hosti in d. §. qualiter. verb. de. M. 2. & etiam quia non est honestum exteris secreta collegii pandere. arg. l. 2. C. quando & quibus quarta pars, lib. 10.*

Quin-

Quintò, quod suffragia singulorum electorū, & vota secretè per scrutatores exquirantur, vt quilibet eligentium liberius loqui valeat, & suum manifestare consensum. *d. c. quia propter. ibi. secretè.* & ne vnus instruat alium. *gl. in c. venerabili. de testib. posunt tamen duo plurès se testes interesse, scrutatores alia renuncient, quàm fuerint dicta per eligentes. Panor. in c. cum causam, in primo col. de testibus.*

Sextò, scrutari debent suffragia eligentium sigillatim, non bini, nec terni: ideo debet quilibet interrogari per scrutatores, quem eligere velit. *d. c. quia propter. ibi. sigillatim. c. in causis. ibi. ad tractandum de electione secessissent in partem. de elect. exemplo Daniel. c. 13. quod in testibus seruatur. l. restitutum. C. de testi. v. dico in tractatu de reprob. testium & saluat.*

Septimò, requiritur quid suffragia omnium eligentium presentium exquirantur. *d. c. quia propter. ibi. vota cunctorum diligenter exquirant:* ex consuetudine solent scrutatores ante se missale habere, & sanctā crucē, vel euangelia, & adiurare ipsos eligentes, hac verborum serie, postquam eligēs manū super missale posuerit & crucem genibus flexis tetigerit, sic vnus scrutatoram inquiet. Nos tales N. & N. scrutatores nomine nostro, ac vice & mandato omnium eligentium, & totius capituli S. Petri Montispeffulani ex potestate nobis per dictum capitulum attributa, adiuramus te N. coeligentem, vel conseruatorē nostrū, per patrē, filiū & spiritū sanctū, vt semotis quibuscunq; fauoribus, odiis & rancoribus secundū Deū, & cōscientiam tuam illū in prelaturā ecclesie S. Petri Montispeffulani eligas, quē in spiritualibus & temporalibus reputaueris vtliorem, *hæc probatur in c. cōstitutis. 2. de ap. in electione abbatis quid monachi debeant iurare præpositis sacrosanctis euangeliis, est tex. in §. iube. nus igitur. in a. h. de sanctis. epif. col. 9. & sunt periuiri & infideles, qui veritatem sequi non solent.*

Octauò, quod in scripturam suffragia eligentium redigantur, vt appareat quis e legit, & in quē directum est suffragiū, vt si vellet variare, quod obuiet scripturā. *a. c. om-*

nes. 27. q. 1. §. d. c. quia propter. ibi. in scriptis redacta. & hæc scripturā potest scribere vnus scrutatorum, eo quod text. *in d. c. quia propter.* non dicit in scriptis publicis seu authenticis, si tamen eligentes vellent habere tabellionem, qui scriberet, non esset prohibitum: sed solēt habere scribam, seu grapharium capituli, vel quilibet, vt scripturā suam recognosceret, posset scribere sua manu, sic ego N. eligo talem N. & hoc est tutius, vt non possit fieri fraus, nec falsum committi.

Et cum text. *in d. c. quia propter* dicat scrutatores secretè, & sigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in scriptis redacta mox publicent, ibi non dicit per quem redigi debeat in scripturā. Ideo eligentes hoc poterunt, dando scripturam, & tunc suffragium censentur dare, dum legunt illam scripturam, quamuis contrarium dicat D. Boer. *in deci. 1. Burd. nec censentur venire cōtra formam, quia voce electio fit, quod fit legendo scripturam, vt plenè in confessione, quæ potest fieri legendo scripturā, vt scripsi in interpretatione. c. omnis vtriusque. de pœni. §. remis. facit de el. in 6. in sic. vbi plenè doc. & Barb. in repet. l. cum acutissimi. col. 71. C. de fidei. alia scripturus cum operæ precium fuerit.*

Poterit tamen eligens variare re integra antequam scrutatores sint cōiuncti cū aliis electoribus. *Imm. in c. ecclesia. 2. col. 3. de elect.*

Nonò, quid vota & suffragia electorū in scripturā redacta per scrutatores, aut notarium adhibitum ad scribendum publicentur. *in d. c. quia propter. ibi. publicent,* nec posset quis appellare, quod hæc publicatio statim non fiat, & si de facto quis appellaret, ea non obstante fiet publicatio. *ca. qua fronte. & ibi doct. de app. vnde vnus scrutatorum post collecta singulorum suffragia electionis sic dicere poterit, Placuit vobis dominis e. quomodo ligentibus. dare negotium scrutandi suffragia singulorum, qui in electione inter se debebant nobis tribus N. & N. & N. coelectoribus. vestris, nos secretè, & sigillatim scrutati sumus, & in scripturam redegitur quæ suffragia ex sociorum, meorum ac vestro mandato publicare decreui. Ideo vnusquisq; vestrū (si non grauetur) aduer-*

Publicatio electionis fieri debet.

Suffragia eligentium in scripturam redigenda sunt.

rat an scriptura verum contineat, & eo facto legat papyram in qua singulorum suffragia scripta sunt, qua perfecta dicere poterit, an sit aliquis, qui huic scripturae contradicat, & si aliquis velit contradicere, poterit, dicendo se non elegisse talem: ideo bonum est, quod notarius vel secretarius capituli cum duobus testibus adhibeatur, vel quod unusquisque scribat electum, ut dixi.

Decimo requiritur, quod hæc publicatio fiat mox. d. c. quia propter ibi, mox. ar. stipulationis. l. a. §. qui presens ff. de verb. obli. §. l. hæredes palam §. si ff. de test. nec sunt priuati potestate eligendi hi, qui scrutati fuerint, si indignum scienter nominauerint, nisi electio sequatur. c. perpetuo. de elect. in 6. secus in electione. c. cum in cunctis. §. si de elect.

Numeri meriti & zeli quomodo collatio fieri debent.

Vndecimo, quod facta publicatione fiat collatio numeri ad numerum, meriti ad meritum, & zeli ad zelum, quando duo sunt electi. *cap. in d. c. cum a. in si. §. c. in Genes. illo tit.* Si maior fuerit numerus ex vna parte, fiet collatio, vel an illi habuerint potestatem eligendi, fiet etiam collatio meriti, si alter electus sit idoneus, utpote doctor, sanctus vir, vel aliis habilis Item zeli, quando eligentes bono zelo elegerunt, & non corrupti prece vel pecunia aut sanguine. c. cum post petram. de el. §. ibi Pan. §. alii. Spe. in eo. tit. §. i. ver. publicatione autem. §. c. Et numeri, si maior pars totius collegii inclinauerit in vnam. d. c. cum a. ibi, ad maiorem partem totius capituli. §. c. Vnde qui ista habet facere collationem, sic dicit electoribus. Domini scitis ex publicatione scrutiniis suffragia nostra in plures diuisa. Nam ex nobis 24. eligentibus, 13. consenserunt in Petrum, sex in Iohannem, in Ludouicum, vnde constat Petrum habere maiorem partem. Deinde reperio eligentes eundem Petrum meliorem habuisse zelum, quia nullo consanguinitatis nec affinitatis iure sunt eidem iuncti: ideo bono zelo moti videtur. Alii vero qui elegerunt Iohannem & Ludouicum, omnes sunt consanguinei, vel affines: ideo caro eis reuelauit dictam electionem, quo vero ad meritum, etiam reperio Petrum a maiori electum, magis meritum quam alios coelectos, is enim est doctor, literis præditus, castus, liberalis, bonis moribus imbutus. Alii sunt illiterati, adulatores, curiales, & verè mun-

do dediti. Hanc practicam elicio ex Spec. in r. de ele. §. i. ver. publicatione autem facta.

Duo decimo est necessarium, quod dicta collatio zeli, meriti, & numeri, fiat mox post publicationem scrutiniis, id est antequam eligentes ad alios actus diuertant. d. c. q. appropier.

Decimotertio, quod statim facta collatione communis electio sequatur. c. in Genes. §. c. ecclesia, in primo, §. ibi gl. de el. §. cum postea, sicut. ibi. in 6. vbi dicitur, quod hæc electio debet fieri ab vno nomine, & vice cap. per verba singularis numeri, quia sicut capitulum est vnicum, ita vnica electio esse debet. Do. §. Perus. in d. c. sicut.

Decimoquarto, quod is eligatur, in quem maior pars & sanior copulatione ipsius capituli consenserit. c. ecclesia, in 2. cor. ibi. nec sufficeret si vna electio esset facta a maiori parte, altera a saniori, ut doct. notat. in d. ecclesia. Feli. plenè in c. cum omnes co. 2. de elect. ibi dicit requiri maiorem partem respectu totius capituli, per c. ecclesia. §. c. in Gen. de el. vbi ex duodecim canonicis elegerint vnum, quinque alium, quatuor alium, nulla electio valet, quia non est facta a maiori parte capituli, in vna enim debent interesse septem, vel plures ad constituendum maiorem partem respectu totius capituli. Fal. in electione in milti. prouincialis minorum. rex. in ele. excus. §. de ma. de verb. sig. Sanior pars consistit in authoritate

zeli, & meriti, & illa dicitur sanior, quæ digniore elegerit, & authoritas consideratur in dignitatibus eligentium, in prouectiori etate, in gradu, & in maioribus ordinibus, ut d. ecclesia. 2. iuncto c. dudum primo. §. c. in Genes. ibi. quia alii sunt stolidi iuvenes, qui sani non sunt: hi senes consilium vel aliis prædicti dignitatibus: ideo magis sani, & sicut sanior dicitur pars, zelus consistit in animo, videlicet quo animo motus elegerit, an ob virtutes, vel consanguinitatem, seu propter potentiam, & hic zelus ex coelecturis probatur. c. de re. nunc. in 6. l. dolu. C. de dol. si tamen electio facta fuerit a duobus partibus capituli, ut ex duodecim octo elegerunt vnum, quatuor alterum, non poterit facta a maiori parte impugnatione zeli vel meriti, c. si quomodo. de ele. in 6. §. ibi Io. And.

Decimoquinto, requiritur quod illa electio verbo pronuncietur, & singulari nomine.

esicut ubi gl. tradit formā de el. in 6. sic dicimus in baptulino, in c. de rhab. a. q. i. idem in sententia. l. prolat. in c. de sen. & in verbo. om. iud. scripsi in 2. no. r. ep. l. quid iustit. ff. de re iud. in 7. differētia inter interlocutoriam & definitiuam.

Duplex pu
licatio.

Decimosexto, electio debet solemniter publicari, vt clandestina nō sit, quæ nō valet. d. c. quia propter §. elect. gl. in ver. o. occulta. in c. no. v. r. eccl. si. benef. sine annu. cōferat. & sit duplex publicatio, vna serutinii, in qua suffragia singulorū publicātur, de qua supra dictū exiit, altera est publ. electionis, q̄ fit a clero populo pulsatis cāpanis, qua factā catur, Te Deū laudamus. & portatur elec. ante altare. c. eccl. si. ibi. de portatione. solemnitas de elect. & intronitur. c. qualiter. ibidem Spec. in eo. tit. §. a. vers. consequenter.

Decimoseptimo, vt ordo pramissorum seruatur, nec preposteratio fieri debet, alioqui nō valebit, si prius fiat publicatio quā electio. lo. And. & alii in d. c. quia propter.

Decimooctauo, requiritur etiā per Bas. cōciliū, quod ante electionē eligētes audiāt Missam sancti Spiritus. §. cū humane. & §. de ele. in prag. licet antea Missa nō esset de substantia electionis. Pan. & de Ripa. in c. cū eccl. si. rina. primo no. de causa pos. & propr. Nec Missa etiā est de substantia collationis ordinum gl. in c. quod fecit. in verbo, diuidatur de ele. sed ob reuerentiam sacramētorum dici solet, & de consuetudine, & debent eligētes deuotē illam Missam audire, & nō inter audiendum colloqui. c. de

Quomodo
cognoscantur
simonia
ari. & affe
ctum reple
u.

cer. de imm. eccl. in 6. Et aduertendū est, quod in hac Missa nō possunt tacere hi qui simoniam in capite habent, & affectionem inordinatam, & sic cognoscuntur simoniaci, quod bea. notes, vt postea impugnes talem electionem, & eam ob hoc probes viciosam, cum aliis adu. inculis.

Decimonono, requiritur quod post Missam eligētes cōmunicent, & tam pretiosum Eucharistiæ sacramētum sumant, vt eos ad dignē eligēdi pastorem inspirare dignetur. d. §. cū humane. quæ ista via vltima etiā tenentur seruare constituentes procuratores, & etiā ipsi procuratores, ac illi in quos fit compromissum, vt ibidem dicitur, alioqui nō valebit etiā pro-

curatoris cōstitutio tāquā forma omissa sit. Vigesimo & vltimo, quod iurent in manibus eius qui capitulo præsidebit, & ipse præsidens prius iurare debet in manibus eorum electionem facere illius, quæ credent futurum eccl. si. in spiritalib. & temporalib. vtiliorem, vt in d. §. cum humane. habetur. Et ista tria vltima debent etiā hodie in electionib. archiepiscoporū, episcoporum, & abbatum seruari, nō inferioribus dignitatib. quamuis prag. sit abrogata, tamen hæc qualitas in his adhuc seruari debet, cum ex cōsuetudine inualuerit, cōcordataq; has generales consuetudines nō contrarias nō tollant, sed alia supra dicta seruantur etiā fermē in aliis dignitatib. & beneficiis inferiorib.

legiis forma aliqua expressa a nō fuerit, tunc b formam concilii c generalis c. quia propter tantum seruare teneantur: dummodo d de priuilegiis sibi concessis-

a *Expressa* Et sic Papa potest concedere aliquib. vt eligant secundum formam serutinii vel alia. Quid si non expresserit, datur optio eligentib. quam formā velint seruare ex tribus positis in d. c. quia propter. a. g. l. 3. ff. de eo quod certo loco. & l. plerunque. de iure dot.

b *Tunc* Videlicet si forma non fuerit expressa in priuilegio. Nam dictio tunc si significat extremitatem temporis cui adicitur. l. 4. §. si ff. de cond. & demonst. Bal. in auct. contra. in prin. Cad. et eb. vade exponit gl. in cle. 1. in verbo. extunc. de iure par. l. elapso termino. gl. inc. ex parte. de cler. non res. l. rex. & ibi doct. in c. 2. de suppl. neg. l. prelat. & est talis natura, vt conditionem præcedentem prius velit impleri, quam ad executionem sequentium procedatur. Calca. conf. 78. dubium. co. 2. nu. 3. Ideo si notarius dicat talis tunc mutauit decem, intelligitur tunc cū instrumentum fuit confectum. l. aduersus. C. de non numer. pec. Bal. in l. si ex cautione. co. 4. ibid. de hoc verbo. multa scripsim. l. mulieris. §. ad e. ff. de i. c. b. sig.

Tunc quid
significet.

Dictio dū- c *Concilii generalis.*) De quo di-
modo an fa- Etum extitit supra in rub. de approb. conuento
ciar condi- per Lateran. concilium facta
tionem. d *Dummodo.*) Modificat primum

dictum, in quo habetur quod conditores
dictorum concordatorum non intendūt
derogare capitulis ecclesiarum, nec con-
uentibus monasteriorum, habentibus. Specia-
le priuilegium eligendi, dummodo ostendat
illa priuilegia per literas apostolicas, vel a-
lias. auth. c. contra morem, ibi, quod hęc Ra-
uennati ecclesie sunt concessa, a vobis oportet o-
stendi 100. di. hęc enim dictio dummodo nō
facit conditionē, sed obligat ad sic faciend-
um, quia modus est obligare valens reci-
procē, sed conditio non obligat reciprocē.
Bal. in c. dudum. 2. col. 6. nu. 26. de ele. Vnde si e-
lectores nō ostendant priuilegia per autē-
ticas scripturas, eligere nō poterunt si dis-
pensatis de nō promouendo ad sacerdotiū
per quinquenniū, dummodo intra annū ad
subdiaconatū fuerit promotus, si intra an-
nū non fuerit ordinatus ad subdiaconatū,
non proderit dispensatio, quia modo non
implete actus infirmatur. Bart. & Soc. in l.
quib. §. terminus. ff. de cond. & dem. Corn. cons.
130. viso. co. 3. ver. potest. in 3. vol. intellige quādo
iungitur rei perfectę dictio dummodo, non
facit conditionem, secus si rei imperfectę.
c. ut præterita. de ele. gl. & doc. in c. non potest. de
preb. in 6. Do. de Rota decis. 231. ordinat. in no.

huiusmodi per literas apostolicas,
seu authenticas a scripturas do-
cuerint: b omni alia specie pro-
bationis c eis in hoc

Authentica
scriptura
quę dica-
tur.

a *Authenticas.*) Et sic potest proba-
ri priuilegiū per literas apostolicas vel a-
lias authenticas, id est, per se fidē facientes,
vtpote publicas, vel etiam non publicas,
vt si priuilegium vetustate corrūperetur,
& fuerit renouatū per habentē potestatem,
illa scriptura erit authentica, & priuilegiū
per eam probabitur. ca. fin. de fide instr. & c.
cum dilecta. de confr. viil. Idem si fuerit iu-
dicatum secundum priuilegium, & nō re-
periat nunc illud, sententia illa plenā fa-
ciat fidem, & probari priuilegium poterit

per hanc scripturam authenticam, 101. in c.
de fide instr. ideo hic excludit priuatam
scripturam per hoc verbum authenticas.
Nam authenticum dicitur quasi ex se au-
thoritatem habens. Pan. in d. cap. n. de fide instr.
gl. & ibi Barb. in cl. causam. in verbo, authenti-
ca de el. abudē scripti in trac. de lueris obli. in verb.
authenticę in ord. reg. in 1. tomo, quot modis
scriptura authent. dicatur, & quādo habe-
at executionem paratam, vide ibi si libeat.

b *Docuerint.*) Sed cui debent electo-
res has literas ostendere, tex. non dicit: i-
deo dicerem regi seu eius procuratori, vel
aliis quorū interest, & integrē, vt legi pos-
sint. c. cum persone. de priui. in 6. teneturq; ca-
pitulum ostendere illud priuilegium pro-
priis impensis, per gl. & ibi doct. in cl. causam.
de el. & dixi in gl. dare. in §. reneantur. de col. inf.

c *Specie probationis.*) Quę multę
sunt, attestantibus Host. Spe. & bona parte
doct. de quib. infra dicitur. Sal. tamen in rub.
C. de prob. dicit duas esse tantum species, v-
na vera, altera presumpta, vera, alia plena,
alia semiplena. & alias tradere, est magis
ponere species causarum, per quas legit-
ma fit probatio, quā species legitima
probationis, teste Philiberto in repe. l. neque
natales. vers. sequuntur. pag. 17. C. de prob. ve-
rum tamen vt istum text. declaramus lo-
quentem de scriptura authentica, de om-
ni alia specie probationis, ergo est multi-
plex, ideo nos veterū doctrinā insequemur

Prima species, est in scriptura publica
& authentica, quę hic admittetur, de qua in
rub. de fid. instr.

Secunda est scriptura priuata, quę est
multiplex, de quib. per gloss. Bar. & alios in l.
admonendū. ff. de iure iur. l. in bona fidei. C. l. non
c. si. eo. ii. quę non recipitur hic.

Tertia species probationis est per testes,
vt in rub. ff. ac C. & in decret. de testi. & parem
habent vim testes & instrumenta de iure,
sed non quoad istius priuilegii probatio-
nem. l. in exercendis. C. de fide instr. c. cum ad so-
dem. de restit. spol.

Quarta est confessio. l. publica. in sibi. sed. C. de
probationem depositarum rerum. ff. de positi. auth. probat. di-
si quis. iuncta gloss. C. de edend. capit. n. de con-
fess.

§. in 6. vbi positiones negatiuae quae alias probari non possunt, per confessionem probantur, & quod sic probatio tenet Bar. in l. triticon. ff. de verb. oblig. sed Dec. in rub. de proba. col. 5. in antiq. dicit non esse probationem, sed releuatur per eam quilibet ab onere probandi, & per iuramentum. an hic recipiatur, quo ad hunc textum crederem quod sic, cum nulla sit magis euidentis probatio, quam illa quae resultat per confessionem. l. generaliter. C. de nonnu. pec. c. per tuas. de prob. & multa quae non possunt probari per testes, probari solent per confessionem, vt negatiua. c. 1. de confes. imò illa quae nullo modo probari possunt, per confessionem probantur. glos. not. in auth. de equalit. doris. §. si autem in verbo, scribat. col. 7. quam notat paruus meus Rebuffus, & ibi in addit. ad eum. in l. quicumque. C. de apoch. pub. lib. 10. & Alexan. in l. a dno pio. §. si pigriora. col. 1. ff. de re iudic. & l. in ratione. §. quod vulgo, ad legem Falc. & Barb. conf. 40. praclare. col. 3. in 1. vol. cum his quae addidi in d. §. si autem.

Quinta species probationis est iuramentum. l. fin. §. licentia. C. de iure deli. cap. 2. vbi doct. de prob. cap. statutum. §. cum vero. & ibi gl. de rescr. in 6. quod est verum in iuramento necessario, & iudiciali, secus in voluntario vel litis decisorio. l. admonendi ff. de iure iur. & multos casus, quib. iuramentum plene probat. congeffit Hipp. in rub. de prob. fol. 17. & seq. & non admittitur hic.

Sexta est sententia, nam sententia probat tenorem libelli amissi, quitalis praesumitur, qualis ex sententia colligi poterit gl. sing. in c. dudum. in gl. vlt. de dec. & sententia pro veritate habetur. l. ingenium. ff. de stat. hom. & nihil minus operatur sententia, quam dicta testium, vel instrumentorum ad probandum Bal. in l. fin. num. 9. C. de fal. caus. adiecta. quod intellige quando transiuit in rem iudicatam. gl. in l. res iudicata. ff. de reg. iur. & quod possit hac probationis specie probari priuilegium eligendi, supra dixi in principio huius gl.

De probatione quae per rei euentiam, seu per oculorum inspectionem. l. si irruptione. §. 1. ff. finium reg.

§. fin. inst. de gradib. Hae quippe omnibus aliis probationibus praefertur, & omnes superat Barb. conf. 7. clementissimi. col. 4. in 1. vol. & Ro. conf. 104. pater reuerende, in fin. & nulla legis virtus potest hanc probationem excludere. Bal. in rub. C. de proba. col. 1. & seq. facit. l. inde Neratius. §. fin. ff. ad leg. Aquil. & l. confessionibus. de iur. act. Ideo si statutum prohibeat contra instrumentum sigillo regio sigillatum aliquam opponi exceptionem, tamen poterit opponi exceptio. quae ex ipsius instrumenti inspectione apparet. Bal. in l. ex praedictis. C. de eiusd. Rom. conf. 42. vltis. ver. 3. hoc idem, & c. & haec non respiceretur si procederet ex literis authenticis, vt ex rex. pater. ideo si in literis sculptis esset priuilegium scriptum, probaret.

Octaua est vehemens opinio, nempe vehemens opinio veritati consona, idem operatur quod certitudo. glo. in l. si quis extraneus. §. fin. in gl. vlt. ff. de acq. her. & ibi Bal. dicit multa esse de quibus non potest haberi vera certitudo, tamen vehemens opinio iuncta cum veritate idem operatur, quod certitudo gl. in l. 2. §. idem Labeo. 1. in verbo, sciant. ff. de aqua plu. arc. gloss. in l. libera. de pecul. & l. si paterfamilias, de hered. instit. Bart. in l. qui bona. §. si alieno. col. vlt. de dam. infe. Ideo si iudex vehementer suspicetur calumniam in opponente exceptionem peremptoriam, poterit eam non admittere, & licet ille appellet, non tamen irritabit factum iudicis primi, nisi appellans probet veritatem suae exceptionis. Anch. conf. 158. ex narratis col. pen. post Innoc. in cap. post electionem. in fin. de concess. prob. & gl. in cap. super eod. de offic. deleg. in verbo, senesbit, quod in practica notandum esse dicit Barb. in conf. 18. clementissimi. col. 10. in 1. vol. quod Franciae praxis non reciperet, sed sufficeret appellare, quod exceptio peremptoria non sit recepta, multa cumulat Hippoli. Masf. sing. 205. vehemens opinio, ista hic non attenditur.

Nona est ratio naturalis, per quam probatur eum, qui fuit suis membris per annum captus, non genuisse, ideo vxor quae interim peperit, dicitur adultera, vel si maritus fuerit per duos annos absens, &c.

postea reuersus inuenit anniculum, probatur ratione naturali non esse mariti. l. filium ff. de his qui sunt sui vel alieni iur. Fel. in cap. praterea. col. 1. de testi. istam excludit tex hic, dum dicit omni alia specie probationis adempta.

De ratione naturalis legis coniectura. Decima species probationis fit per coniecturam legis, si enim iuuenis inueniatur in domo pulchre mulieris, probatur adulterium per coniecturam. Bar. in l. 2. ff. de furi. Item quando quis falsum committit in actis cause, presumitur iniusta fouere causam, quia si bonam habuisset causam, hoc non fecisset, ideo debet illam causam perdere. gloss. & Bar. in l. in fraudon. §. quoties. ff. de iure sci. Bar. in l. 1. §. 2. in fin. de calumnia. Bald. in l. qui testamento. de excus. tut. Item dicunt doctores, si corrumpat iudicem. Panor. & Fel. in cap. cum venerabilis. de except. Idem si recuset omnes curie practiçantes, ubi sunt plurimi, & quando probatio est difficilis, tunc admittitur probatio per coniecturas. Arch. in cap. inter memoratas. 15. quaest. 3. Bar. & alii per illum tex. in l. si quando. C. unde vi. & cap. afferre. de presump. hæc etiam repellitur per illam text. Et hæc sunt species probationis, quas tradit Bald. in rub. C. de prob. & Ioan. And. in addit. ad Spec. in rub. de proba. & fin. tradit quosdam versus sic dicentes: **Species probationum.** Aspelius, seu scriptum, testis, notoria, scriptum, iurans, confessus, presumpcio, fama probatur.

De ibi Spec. enumerat 12. species probationum.

Vndecima species, quæ fit per sculpturam. i. per literas scriptas seu insculptas in lapidibus, aut in marmore, quando de re antiqua probanda agitur. gloss. in cap. cu causam. de prob. & l. monumentorum C. de relig. & sum. fun. Ideo quandoque consului Caturci literas scriptas in calice, probare calicem esse illius, de quo scriptura cantabat, vt licebit planè videre in meis consiliis, & hæc fortè non repelletur hic, quia potest dici scriptura authentica per prædicta, & quæ addidi ad d. c. cum causam. & superius dixi.

Duodecima, est quæ fit per notorium. notoria enim non indigent probatione, quia equiparantur sententiæ. l. emporem. in prin. ff. de act. emp. Bal. in l. 1. C. de curat. furio. Ideo notorium dicitur probatio probata, vel saltem de facili probabilis. Bal. in l. 1. col. 2. vers. porro. C. de reuo his que in fraud. cred. alien. sunt. tradit Ioan. Fab. multa de notorio, in proximo in l. ut imper. doct. in ca. vestra. de cohabit. cler. & mult. gloss. in cap. manifesta. 2. q. 1. & hæc admittitur quando fieret per literas authenticas.

Decimatertia, est quæ fit per presumptionem violentam, vt in c. afferre. de presump. cap. dixit Dominus. 22. q. 1. l. si qui adulceri. C. de adult. Mathesilla. not. no. nota quod presumpcion. & de presumpcionibus aliis tradit Hosti. in summa. de presump. & doct. per totum illum tit. glo. & doct. in c. is qui fidem de spons. l. fin. ff. quod metus causa. ista tenetur quo ad hunc text.

Decima quarta est fama, gloss. & doct. in l. admonenti. ff. de iure iur. plen. Ang. in not. de maleficiis. in gloss. fama. & differentiam inter famam & rumorem tradit Bald. in Margari. in verbo, rumor, multa additi ad Albe. in dictio. in verbo, fama. hæc non consideratur ratione habita ad text. si literæ obtinuerant.

Decima quinta species est quæ fit per taciturnitatem, si enim mittam literas ad te, in quibus dicam te mihi esse debitum, in probatione decem, si tu recipias literas & taceas, inducetur probatio contra te per taciturnitatem, non presumit lex quod tacuisses, si verus debitor non existeres, per text. sup. in l. si filius familias. in 2. ff. de iuratus consulti. Macedo. l. publica. in fin. ff. de pos. Marf. not. 22. nota. mirabilem. Corsi. in singu. in cap. taciturnitas, de reuo, ista probatio seruetur, quo ad hunc tex. requirentem scripturam.

Decima sexta, est illa quæ fit per rationes. l. nuda. & ibi Bar. ff. de donat. l. rationes. C. de probatio. not. Dec. in l. 1. C. de elend. & quia non sunt scripturæ apostolicæ, nec authenticæ, quæ hic tantum amplectuntur, ideo non possent privilegium probare.

Deci-

Solutio cen-
sus an pro-
ba.

Decimaseptima, per solutionem cen-
sus, si enim probem te soluisse censum pro
tali domo presumpcio est, quod eam ha-
beris à me, & sic quod proprietatis est mea.
Bald. in l. iudicia. col. 2. C. de rei vend. text. &
ibi Bar. & patruus meus Rebuffus in l. iudicibus.
C. de agricol. & censu. lib. ii. Bald. & alii in l.
si certis annis. de pact. quia quando quis vti-
tar re tanquam dominus, presumitur
dominus. gloss. 4. in fin. in l. quidam. C. de
condit. instrum. las. in l. 2. col. 53. num. 159. C. de
iure emph. Bald. in l. censuales. de dona. sed nil
adhuc tex.

Decimaoctava species probationis est
per fugam, quæ aliquando plenè probat.
l. consiliarios. C. de assesso. aliquando non ut
plenè scribit Fel. regulam cum limitationibus.
in cap. nullus. de presump. las. in re per. Lad-
monendi. col. 60. ff. de iureiur. quæ non agno-
scitur per hunc text.

Decimanona comparatio literarum.
l. comparationes. C. de fide instr. & in auben.
de instr. caute. & fide. col. 6. & hæc exclu-
duntur hic.

Vltima probationis species fit per sigil-
lum, si in aliquo instrumento apponatur
sigillum alicuius, appositio sigillatim o-
perabitur, quantum subscriptio. gloss. Bar.
& alii in l. 2. C. de rebus alien. non alien. & in
l. que doris in fin. ff. sol. matr. Rom. consil. 303
hæc scriptura facta quod not. Archidiacon. in cap.
2. de procur. in 6. & que dixi in tracta. nomi-
nat. quest. 10. num. 20. cum seq. in verb. 5. re-
quiritur, & si hoc sigillum faceret scriptu-
ram authenticam, & adhereret instru-
mento, reciperetur. [Quotuplex fit sigil-
lum, & quid continere debeat, scripsi in
tractatu nomination. quest. 10. num. 24. & seq.]
De iudiciis & aliis adminiculis quando
probent, vide in l. fin. C. de proba. & per Hip-
pol. in reb. illius iur. & vide species proba-
tionis ex quibus multæ hic sunt ademptæ
ut sequitur in gloss. proxima.

adempta. a

de proba-
no possit
adimi vel
construi.

a Adempta. Et sic adimi potest proba-
tio, quod videtur contra text. in l. quoni-
am. C. de hered. vbi dicitur probationes nō

esse angustandas, sed ampliandas. Item
non valet pactum partium, quod non pos-
sit probari solutio, nisi per scripturam glo.
restricte in authentica ut sine probi. mat. debet. §.
i. coll. 7. in gloss. magna, quam not. Alex. in l.
iubemus. C. de iudic. & ad examinationem
veri omni iure prodita probatio admitti
debet. l. nec omnia. C. de lib. caus. Sed respo-
primò posse intelligi in dispositione ho-
minis, secus in dispositione legis, vel sta-
tuti, quia lex vel statutum probationes po-
test restringere, ut per gloss. in cap. 1. de cen-
sibus. in 6. vbi licet videre casus, in quibus
requiritur scriptura, & probatio per tes-
tes non valeret, ut scripsit in gloss. literas. §. 1.
de mandat. apost. infra. non obstant. gloss. in
d. athen. ut sine probi. quia reprobat per
Bart. in d. rubr. C. de decre. decur. lib. 10. &
quod valeat pactum, est text. in l. contractus.
C. de fid. instrum. tradit gloss. & doct. in aub.
iubemus. C. de iud. Vital. de Cambiis, in tract.
clausula. rub. an possit renunciari proba-
tionem. Barb. cons. 64. scribitur in 4. vol. &
principem posse releuare partem ab onere
reprobandi, concludit Boer. in decis. Bur-
deg. quest. 247. nunc ad secundam, quod
non est simpliciter verum, ut alibi scri-
psi: imò etiam valet statutum quod non
fiat probatio, nisi per testes, ut firmiter Bart.
in l. certi conditio. §. quoniam ff. si cert. per.
& ibi multa an hanc rem facientia cumulant
doct. Vel quod non fiat probatio nisi per
instrumentum, nisi in certis casibus. per
Anton. & Felin. descriptis. in cap. cum Ioan. de
fide instr.

Possit fieri etiam in hoc casu probatio ^{Amisio}
per testes, quando perditum esset privile- ^{scripturæ}
gium, vel igne aut bello, seu alio casu. l. quomodo ^{per testes}
restrum. in fin. C. de testim. dummodo pro- ^{probatur.}
bentur tria, scilicet privilegium fuisse ^{per testes}
concessum, scripturam publicam vel au-
thenticam inde confectam, & casus amif-
sionis. Item per confessionem partium si
Papa & rex confiterentur ecclesiam ha-
bere privilegium eligendi, satis esset proba-
tum. ut supra in gloss. proxima dictum ex-
iit. Bartol. in authent. sed iam necesse. C.
de donat. ante nupt. gloss. in athen. de equali.
dotis.

dois. §. si autem col. 7. facit quod nor. Fel. in ca. ad aures. de prescrip. & ibi Paul. Parisius, in fin. hoc plenius prosequitur. Ad hæc poterit coadiuvari hoc priuilegium per testes Bald. in d. l. certi conditio. §. quoniam. per gloss. ibi. & text. in cap. series de testib. nec reculabitur probatio qualitatis per testes, vt quod fuerit scriptura apostolica, vel aliàs authentica. Anon. But. in 6. auditis. in 6. notab. per illum tex. de in integr. restit.

Item si pars non opponeret, probatio per testes valeret. Bald. in d. §. quoniam. quia pars tacendo videtur approbare. arg. l. si quis testibus. C. de testibus. Item non procedit secundum Feli. & alios in cap. 2. de prob. quando fieret probatio per quinque testes, per d. l. testium, quod non admitterem, cum hic omnino admittatur probatio præter scripturam authenticam, & literas apostolicas, quo ad hoc, sed quo ad alia non. Item limitant quado probaretur per testes legalissimos, quos etiam hic non admitterent iudices, cum hic adimatur omnis species probationis præter scripturam authenticam. Et sic limitationes aliæ. Fel. in d. c. 2. cessant quo ad hunc text.

Periclitatur etiam cautela Cepolæ. 167. regulariter imò nec officio iudicis alia probatio recipietur, quam literæ apostolicæ vel authenticæ in hoc casu. licet Hipp. dicat alias posse admit. in rub. de prob. fol. 11. vbi tradit multas cautelas ad probandum per testes, quæ videntur cessare hic. Ista sunt quæ ad hanc primam partem (bone lector) addenda censuimus, tum iussis, tum precibus amicorum deuicti, impulit me præcipue ille senator in sacro magno consilio egregius Do. Brelleius, non modo iure consultissimus, verum etiam græca ac latina lingua doctissimus, nunc vero in sacra & magno regis consilio præses benemeritus, licet fœliciori stilo ac eruditione super his scribere potuisset, si per otium ei licuisset: in quibus tamen si alicuius personæ ecclesiæ, vel iuris iacturam aliquam fecero, à quolibet corrigi, ac detexere illa paratum me offero, veniam etiam petens, si aliqua iuri contraria (præter tamen animi spem) in sum-

mos principes locutus fuero, vel si eos tantis (vt dicebat) non fuero profecutus honoribus, si verò aliqua vitia descripta sint, Deo Optim. Max. tribuo, cui agam perpetuas gratias, gratia quippe eius in me vacua non fuit, sed abundantius aliis omnibus super hisce concordatis scripsi, Non autem ego, sed gratia Dei mecum, vtor verbis D. Pauli hanc primam concordatorem partem, quæ tamen in editione vltima fuit, claudens.

De Reservationibus, tam generalibus, quam specialibus sublati.

Reservationes ac expectatiuæ generales, & speciales, à Papa concedi non debent ad vacatura beneficia, & si concessa fuerint, irritæ sunt, & inanes hoc in summa habet hic §.

Volumus a quoq; & ordinamus, quod in regno, Delphinatu, & comitatu prædictis de cætero non dentur aliqua gratiæ expectatiuæ, ac speciales, vel generales reservationes ad vacatura beneficia, per nos & sedem prædictam non fiant, & si de facto per importunitatem, aut aliàs à nobis & successoribus nostris, & sede prædicta emanauerint, illas irritas & inanes esse decernimus.

DEi optimi maximi inuocato præsidio. Hactenus ferè legitur D. Io. Dayma, doctor Tholosanus excellentissimus, & ibidem, dum legebam, collega meus, qui olim ad me literas (dum apud Pictones & Bituriges iura interpretarer) misit in quibus se ad vmbilicam glossemata concordatorum duxisse in his que explicandis totis (vt aiunt) neruis interdiu noctuque multos annos elaborasse enunciauit, quæ me multo tempore tenuerunt, ne super his aliqua scriberem. At cum nuper eius vidissem glossemata ad hanc